

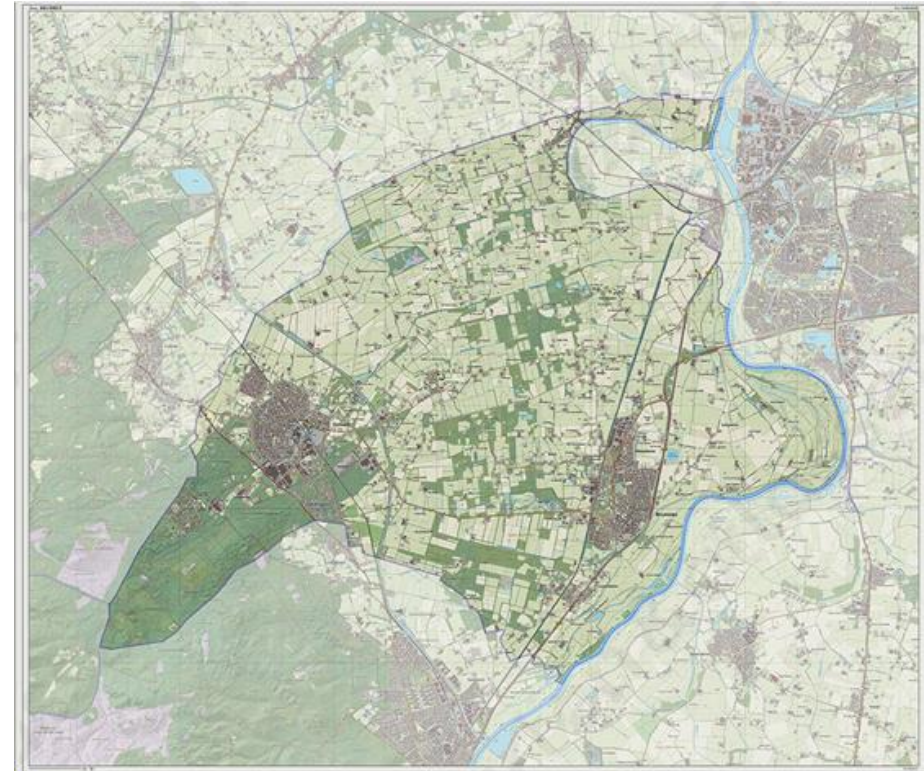

Gemeente Brummen

Nota van Beantwoording

Zienswijzen uitnodigingskader Windmolens en zonnevelden

D365846

Inhoudsopgave

1	Inleiding	1
2	Toelichting op meest voorkomende meningen	2
2.1	<i>Thema ambitie</i>	2
2.1.1	Ontvangen meningen	2
2.1.2	Reactie gemeente	3
2.1.3	Conclusie	4
2.2	<i>Thema Gezondheid</i>	5
2.2.1	Ontvangen meningen	5
2.2.2	Reactie gemeente	5
2.2.3	Conclusie	7
2.3	<i>Thema landschap</i>	7
2.3.1	Ontvangen meningen	7
2.3.2	Reactie gemeente	8
2.3.2.1	Natura 2000 gebieden	8
2.3.2.2	Natuurnetwerk Nederland	9
2.3.2.3	De Groene Ontwikkelingszone	9
2.3.2.4	Rustgebieden voor winterganzen	9
2.3.2.5	Landgoedensembles	9
2.3.3	Conclusie	12
2.4	<i>Thema zon</i>	12
2.4.1	Ontvangen meningen	12
2.4.2	Reactie gemeente	12
2.4.2.1	Cortenoever	12
2.4.2.2	Zon op dak	13
2.4.3	Conclusie	13
2.5	<i>Thema wind</i>	14

2.5.1	Ontvangen meningen	14
2.5.2	Reactie gemeente	14
2.5.3	Conclusie	14
2.6	<i>Thema Participatie</i>	14
2.6.1	Ontvangen meningen	14
2.6.2	Reactie gemeente	14
2.6.3	Conclusie	15
2.7	<i>Thema Overige, meervoudig ruimtegebruik N345/348</i>	16
2.7.1	Ontvangen meningen	16
2.7.2	Reactie gemeente	16
2.7.3	Conclusie	16
3	Toelichting per zienswijze	16
3.1	<i>Inleiding</i>	16
3.2	<i>Inspraak algemene belangenorganisaties</i>	17
3.3	<i>Inspraak inwoners Brummen</i>	19
3.4	<i>Inspraak inwoners Eerbeek</i>	33
3.5	<i>Inspraak inwoners Hall</i>	51
3.6	<i>Inspraak Inwoners Zutphen</i>	58
3.7	<i>Inspraak Inwoners Rheden</i>	63
3.8	<i>Inspraak bedrijf gemeente Leiden</i>	64
	Bijlagen	69
	Bijlage 1 oplossingsrichtingen vanuit zienswijze	69
	Bijlage 2 artikelen vanuit zienswijzen	72
	Bijlage 3 verkenning windenergie, 21 oktober 2020	80

1 Inleiding

Aanleiding

Mede door ervaringen opgedaan bij de ontwikkeling van zonnepark Hall gaf de gemeenteraad aan geen nieuwe aanvragen voor zonneparken in behandeling te nemen. Eerst moet er beleid opgesteld worden voor de aanleg van zonneparken en windmolens.

Een belangrijk aandachtspunt bij het formuleren van het beleid is het betrekken van inwoners en maatschappelijke organisaties.

Door Bureau Zaaigoed is het uitnodigingskader zonnevelden en windmolens opgesteld. Dit document is opgesteld in samenspraak met inwoners en maatschappelijke organisaties. Juni-juli 2021 lag het ontwerp uitnodigingskader ter inzage. Op deze versie kon iedereen zes weken een reactie geven. Er zijn ongeveer 115 meningen of zienswijze ontvangen over het uitnodigingskader. In deze nota van beantwoording geeft het college van burgemeester en wethouders hun mening over de ontvangen zienswijzen.

Opbouw nota van beantwoording.

Een aantal meningen over het uitnodigingskader zijn inhoudelijk hetzelfde. Deze meningen gaan over de ambities van de gemeente Brummen met betrekking tot de energietransitie en de gevolgen voor de gezondheid van onze inwoners. Daarnaast over de gevolgen voor het landschap, zonnevelden, en windmolens. Als laatste gaan een aantal meningen over het betrekken van onze inwoners bij de energietransitie (participatie) en meervoudig ruimtegebruik. In hoofdstuk 3 reageren wij op deze meningen.

In hoofdstuk 3 bespreken wij de ambitie van onze gemeente en gaan uitgebreid in op het thema gezondheid en landschap. Daarnaast geven we een toelichting op de thema's zon, wind, participatie en dubbel grondgebruik bij de N348.

Hoofdstuk 4 vat alle ontvangen meningen samen. Op elke mening geven wij een reactie. De meningen afkomstig van inwoners van Brummen zijn

ingedeeld naar woonplaats. Meninge ontvangen van personen die niet in de gemeente Brummen wonen, hebben we ingedeeld naar de gemeente waar ze woonachtig zijn.

Meermalen wordt aangegeven dat de onderbouwing van technische locaties voor windmolens ontbreekt in het afwegingskader. Het windonderzoek van Pondera is als bijlage bij dit document gevoegd. Ook wordt dit onderzoek als bijlage in het uitnodigingskader gevoegd.

Aanpassingen aan het uitnodigingskader zonnevelden en windmolens

Een aantal meningen leiden tot het aanpassen van het uitnodigingskader. De grootste aanpassing in het uitnodigingskader is dat het voorkeursgebied wind Cortenoever (nabij kruising N345/N35) nu niet kansrijk is. Daarvoor zijn vier aanleidingen:

1. Op de Veluwe leeft de Wespandief en die vliegt tot 8 kilometer buiten de Veluwe uit. Het plaatsen van grote windturbines in dat gebied kan negatieve gevolgen hebben op de Wespandief. Rond de Veluwe wordt daarom nu een bufferzone van 8 kilometer aangehouden. Instellingen onderzoeken de gevolgen voor de Wespandief bij de plaatsing van windturbines in dit gebied. De uitkomsten van het onderzoek worden over een paar verwacht. Tot dat moment is de kans op windturbines in deze 8 km bufferzone niet groot. De gemeente Brummen ligt voor het grootste deel binnen dit gebied van 8 km.
2. De Raad van State sprak zich uit over de uitbreiding van Windpark Delfzijl Zuid. De uitspraak betekent dat overheden de windturbinenormen in het Activiteitenbesluit milieubeheer en de Activiteitenregeling milieubeheer niet mogen gebruiken voor de ontwikkeling van windturbineparken. Het Rijk is nu aan zet om zo'n milieubeoordeling (plan-MER) te maken.
3. Op dit moment is er veel onduidelijkheid over windmolens en het effect op de gezondheid van personen die in de buurt van een windmolen wonen. Het RIVM onderzoekt de gevolgen van windmolens voor de volksgezondheid van personen die in de buurt wonen.
4. De reacties op de thema's landschap en gezondheid gaan vooral over het voorkeursgebied wind in Cortenoever. Aangegeven wordt dat op

.Cortenoever een historisch landgoedensemble staat (Reuversweerd). Dit betekent dat het voorkeursgebied wind binnen een afstand van 1.800 meter ligt tot Reuversweerd.

Daarnaast is onze gemeente ook in samenwerking met de gemeenten uit de Cleantech Regio de RES 1.0 aan het opstellen. De ontwerp RES 1.0 lag april, mei 2021 6 weken ter inzage. Door de meningen die ontvangen zijn op de Ontwerp RES 1.0 vervallen de individuele zoekgebieden binnen de 8 km bufferzone. Dus ook het gebied bij Hall. De RES maakt onderscheid in drie gebieden: de gehele gemeente Lochem, het gebied ten noorden van Zutphen en de Veluwe 8 km-zone.

2 Toelichting op meest voorkomende meningen

Wij ontvingen 114 meningen of zienswijzen op het uitnodigingskader zonnevelden en windmolens. Voor een aantal thema's of onderwerpen komt regelmatig dezelfde mening voor. Dit geldt voor de thema's ambitie, gezondheid, landschap, zon, wind, participatie en overige (meervoudig ruimtegebruik N345/348). In dit hoofdstuk geven we voor elk thema eerst een samenvatting van de ontvangen meningen weer. Vervolgens een reactie van onze gemeente op de meningen. Als laatste geven we een korte conclusie.

2.1 Thema ambitie

2.1.1 Ontvangen meningen

De ontvangen meningen gaat over de relatie van ons lokale beleid tot het regionale beleid (RES 1.0) en het onderzoek naar de Wespendif. Daarnaast over de ambitie van onze gemeente met betrekking tot de energietransitie en alternatieven voor duurzame energie opwek.

Een samenvatting van de meningen is:

- Het is beter om het bovenregionaal beleidskader voor wind af te wachten.
- Het onderzoek naar de wespendif duurt zeker nog 2 tot 3 jaar. Het is niet uit te sluiten dat in die periode de (landelijke) aanpak wijzigt.
- Het is niet mogelijk om in de gemeente Brummen in 2030 energieneutraal te zijn.
- Er moet meer tijd worden uitgetrokken voor het hele proces van de energietransitie.
- Dat het niet vastleggen op de ontwikkeling van alternatieven die op lange termijn in onze energiebehoefte voorzien zonder daarbij het landschap zeer ernstig aan te tasten, toekomstige ontwikkelingen blokkeert.
- Vol inzetten op lokale circulaire initiatieven die gericht zijn op energiebesparing.
- Inzetten op energie-investeringen. Op besparingen of een zo klein mogelijke afstand tussen opwekking en consumptie.

- De nadruk leggen op het maximaal benutten van besparing en opwekking van energie binnen de bebouwde omgeving.
- Inzetten op meervoudig gebruik van dezelfde ruimte. Door functies die elkaar niet hinderen maar versterken. Dit is nog niet onderzocht, of niet opgenomen in het Uitnodigingskader.
- Bedrijven moeten de moeite doen om zoveel mogelijk in de eigen energiebehoefte te voorzien.

2.1.2 Reactie gemeente

Drie aspecten komen naar voren in de meningen: ambitie, besparing en innovatie.

Ambitie

Begin augustus 2021 kwam de nieuwste klimaatrapportage van het IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change) uit. De conclusie is dat de wereld onomkeerbaar verandert, onder invloed van de mens.

Het is nu nog mogelijk om het klimaat te stabiliseren. De CO₂-uitstoot moet dan op korte termijn enorm omlaag door wereldwijd direct op grote schaal maatregelen te nemen die de opwarming van de aarde verminderen.

De gemeente Brummen is zich bewust van deze urgentie en van de gevolgen van de klimaatverandering voor onze inwoners. De gemeente Brummen vindt dat zij verantwoordelijkheid heeft om bij te dragen aan de oplossingen. En dat actie moet worden ondernomen om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen.

De Gemeente Brummen streeft ernaar om in 2030 energieneutraal te zijn. Dit streven bereiken wij nog niet in 2030. Dit uitnodigingskader is daar nu ook niet op gericht. Het maakt een toename tot 100 hectare zonnenvelden netto in onze gemeente mogelijk: ongeveer 20% van onze totale energievraag¹ (gebouwde omgeving, exclusief industrie). De gemeente gaat uit van bewezen technieken.

¹ Klimaatmonitor energieverbruik gemeente Brummen gebouwde omgeving 2019.

In 2022 verkent de gemeente Brummen de mogelijkheden wat betreft de energieneutrale ambitie. Daarbij richten we ons op vragen zoals: wat is de afgelopen aan energie bespaard? Hoeveel is al verduurzaamd? Welke stappen zijn nog nodig? Wie draagt welke verantwoordelijkheden om de doelstellingen te bereiken?

Besparing

Een eerste stap naar energieneutraal begint met energie besparen. Als gemeente zijn we ons hier bewust van. We bieden onze inwoners de mogelijkheid van een Toekomstbestendig wonen lening aan, voor het verduurzamen van hun huis.

In 2021 starten we met een actie voor gezamenlijke inkoop van zonnepanelen voor onze inwoners. Ook starten we in 2021 met een RREW project. Dit project voeren we samen uit met BrummenEnergie en Veluwonen. Het project geldt voor huur- en koopwoningen. Het doel is adviseren over en uitvoeren van energiebesparende maatregelen. Andere onderdelen zijn het uitvoeren van een zonnepanelenactie voor duurzame opwekking bij koopwoningen en verschillende webinars over energiebesparende maatregelen.

Daarnaast kunnen onze inwoners gebruik maken van de energiecoaches. De energiecoach van BrummenEnergie denkt met huiseigenaren mee hoe energie bespaard kan worden voor een huurwoning of eigen huis. Op dit moment onderzoek de gemeente Brummen of de parkeerplaats bij het gemeentehuis overkapt kan worden met zonnepanelen. Sporthal Bhoele wordt duurzaam gerenoveerd.

In 2022 wil de gemeente Brummen de mogelijkheden verder verkennen om energiebesparing te stimuleren. We gaan onderzoeken hoeveel energie er bespaard kan worden. Hoe deze besparing kan worden bereikt. Onderdelen die uit de verkenning naar voren kunnen komen, zijn:

- Bewustwording van onze bevolking. Onze bevolking is voor een belangrijk deel nodig voor het uitvoeren van de energietransitie.

- Zonnepanelen op particuliere- en bedrijfsdaken.
- Bevorderen dat bedrijven zich inspannen om zoveel mogelijk in hun eigen energiebehoefte voorzien.
- Bevorderen van het isoleren van gebouwen.
- Betere benutting van restwarmte uit de papierindustrie Eerbeek.

Innovatie (vernieuwing)

In het uitnodigingskader staat dat de gemeente Brummen open staat voor innovatieve oplossingen en andere technieken. Voorbeelden die genoemd worden zijn waterkracht, waterstof, warmtewinning uit oppervlakte- en afvalwater, en geothermie. Ook energieopslag is een oplossing. Energieopslag biedt kansen in de toekomst. We volgen hier twee lijnen:

1. Grote windmolens rond de Veluwe zijn op dit moment niet kansrijk. De RES 1.0 Cleantech Regio zet in op het ontwikkelen van mogelijkheden om (zonne-) energie op te slaan. Dan kan de opgewekte energie op een later moment gebruikt worden. Zo stemmen we vraag en aanbod op elkaar af.
2. Innovaties vragen om maatwerk. We gaan in gesprek met initiatiefnemers en bekijken de mogelijkheden. Wanneer innovaties bewezen technieken worden nemen we ze op in het uitnodigingskader.

Innovatieve ontwikkelingen kunnen zijn:

- a. Huizen verwarmen met water uit de IJssel.
- b. Zo klein mogelijke afstanden tussen het opwekken van energie en energieverbruikers.
- c. De toepassing van waterstof.

2.1.3 Conclusie

In 2022 brengen we het actuele energieverbruik voor de gemeente Brummen in beeld, met een blik op de toekomst en mogelijke ontwikkelingen, zoals:

- hoeveel in de gemeente Brummen kan worden bespaard op het energie
- hoeveel schone opwek van energie nodig is om energieneutraal te zijn
- worden moet worden opwekken aan energie.

Dit uitnodigingskader gaat over zon en wind. Daarnaast zal wellicht ook een deel kunnen worden opgewekt door innovatieve oplossingen. Uiteindelijk zal dit perspectief geven op een hernieuwde ambitie voor energieneutraliteit in de gemeente Brummen.

De ontvangen meningen op het thema ambitie leiden niet tot het aanpassen van het uitnodigingskader.

2.2 Thema Gezondheid

2.2.1 Ontvangen meningen

Veel meningen gaan over de effecten van windmolens op de gezondheid van onze inwoners. Dat de gemeente Brummen niet geschikt is voor grote windmolens. De redenen die genoemd worden zijn het optreden van geluidsoverlast en slagschaduw. Het voorkomen van laagfrequent geluid en de afstand tot gevoelige bestemming. Dat het aanwijsgebied voor grote windmolens niet onderbouwd wordt.

Een samenvatting van de meningen is:

- Gezondheidsrisico's worden onvoldoende erkend.
- De gezondheid van de bewoners van de gemeente Brummen is het belangrijkste.
- Af te zien van het plaatsen van windmolens in onze gemeente. Het rijk gaat de milieueffecten van windmolens onderzoeken en de uitspraak van de Raad van State is van belang voor de status en realisatie van de plannen.
- De Raad van State bepaalde dat de gebruikte (huidige) afstandsnormen niet voldoen aan de Europese milieueisen. Daarmee is in heel Brummen geen ruimte is voor grote windmolens.
- In omliggende landen zijn de minimale afstand tot een windmolen 1000 meter.
- De afstanden en normen voor windmolens voldoen niet aan de Europese milieueisen.
- Uit alle wetenschappelijke onderzoeken blijkt dat windturbines gezondheidsschade geven.
- De Organisatie (WHO) gaf in 2018 aan dat de wettelijke geluidsnormen in Nederland een gevaar vormen voor de volksgezondheid. Het RIVM ondersteunt dit. De GGD maakt zich ernstig zorgen om de gezondheid van direct omwonenden van windmolens. De GGD wil onderzoek doen naar laagfrequent geluid en het optreden van ernstige gezondheidsklachten.

2.2.2 Reactie gemeente

De aanleiding voor het toepassen van zonnevelden en windmolens ligt in de zorg voor een leefbare planeet. De zorg dat toekomstige generaties in een goede gezondheid kunnen leven. Voor de gemeente Brummen is het waarborgen van een goede gezondheid voor onze inwoners wel degelijk een belangrijk vertrekpunt.

De gemeente Brummen gaat uit van het vastgestelde Nederlandse beleid en normen voor windmolens. In het uitnodigingskader zonnevelden en windmolens gaat het nog niet over het uitvoeren van plannen. Bij het opstellen van plannen is nog veel onderzoek nodig. Wetgeving geeft aan welk grenzen er worden gesteld aan gezondheidsrisico's, veiligheidsrisico's en hinder.

Op de website van het RIVM staat de meest actuele informatie over het onderzoek naar (geluids)hinder en gezondheidseffecten. Hieronder vatten we deze informatie samen.

Windmolens en gezondheidseffecten²

- De wetenschappelijke literatuur tussen 2017 en 2020 over de gezondheidseffecten van het geluid van windmolens is geanalyseerd en geëvalueerd. Er is in Nederland nog niet zoveel onderzoek gedaan naar de gezondheidseffecten van windmolengeluid. Er komen steeds meer goede studies bij. De uitkomsten van het literatuuronderzoek zijn goed toe te passen op grote groepen mensen. Voor het nauwkeurig schatten van gezondheidseffecten op een specifieke locatie is meer (ook lokale) informatie nodig. Nader onderzoek per locatie is dus altijd nodig.
- Hinder en slaap zijn de meest onderzochte effecten van windmolengeluid. Sinds een aantal jaren is er meer onderzoek beschikbaar over de effecten op het hart- en vaatstelsel en op de stofwisseling. Uit het overzicht van de wetenschappelijke onderzoeken blijkt dat er een duidelijke relatie bestaat tussen het geluidniveau van windmolens en hinder. Er is geen eenduidig bewijs gevonden voor een relatie met slaapverstoring. Met andere

² Bron nota va wijzingen ontwerp-RES 1.0

woorden de ene studie vindt wel een effect en de andere niet. Voor andere gezondheidseffecten zoals hart- en vaatziekten, stofwisselingsstoornissen, mentale gezondheid en cognitieve effecten³ is niet voldoende bewijs gevonden. Dit kan verschillende dingen betekenen: dat er geen relatie is, dat er nog onvoldoende onderzoek gedaan is, dat het onderzoek van lage kwaliteit is, of dat er tegenstrijdige resultaten zijn.

- In lijn met de WHO-definitie van gezondheid beschouwen we hinder en slaapverstoring als schadelijke gezondheidseffecten, al is de Nederlandse wetgeving het juridische kader. De mate waarin hinder of overlast van windturbines wordt ervaren kan van persoon tot persoon verschillen. Er is een belangrijke factor die naast geluid bepaalt of mensen hinder ervaren. En dat is of mensen betrokken zijn bij de besluitvorming. Of mensen op de hoogte zijn van de plannen en de gang van zaken rond de plaatsing van de windmolens. Ook spelen geluidgevoeligheid en de houding ten opzichte van windmolens een belangrijke rol. Daarnaast spelen ook beeldende aspecten en economisch voordeel een belangrijke rol.

Vervolgonderzoek

- Het RIVM voert momenteel een vragenlijstonderzoek uit naar de manier waarop mensen risico's waarnemen van hun leefomgeving. Hun leefstijl en van infectieziekten. Daarvoor is een steekproef getrokken van 3500 adressen in de buurt van windmolenparken. De uitkomsten van dat onderzoek komen naar verwachting in de loop van 2021 beschikbaar.
- Het aantal windmolenparken in Nederland neemt de komende jaren toe. Het kan ook zinvol zijn om de gezondheidseffecten van geluid te meten op landelijk niveau. Op dit moment is het RIVM in gesprek met de betrokken ministeries en de lokale en regionale overheden om te bezien welke onderzoeksvragen er spelen. Wat daarvoor de best passende methode zou zijn.
- Om de gezondheidseffecten op lange termijn van windturbinegeluid te bepalen is een enkele meting bij een windpark niet voldoende. Hiervoor

³ Cognitieve functies zijn de functies die te maken hebben het verwerken van informatie. Die je in staat stellen tot leren, intelligent gedrag.

zouden omwonenden rond windparken in Nederland voor langere tijd gevolgd moeten worden.

- Er bestaat geen regelgeving met betrekking tot laagfrequent geluid in Nederland. In 2021 zal het RIVM op verzoek van de ministeries Infrastructuur en Waterstaat, Economische Zaken en Klimaat en Volksgezondheid, Welzijn en Sport, een advies uitbrengen over welk onderzoek op dit gebied wenselijk is.

Paragraaf uitspraak Raad van State windmolenpark Delfzijl n.a.v. arrest Nevele

De Raad van State heeft (in een zaak over de uitbreiding van Windpark Delfzijl Zuid) op 30 juni geoordeeld dat het Europese recht Nederland ertoe dwingt voor de Nederlandse windturbinenormen een milieubeoordeling te maken. Voor deze rijksregels is namelijk niet de juiste procedure gevolgd. De Raad van State heeft hiermee geen oordeel over de normen zelf.

Het gevolg van de uitspraak is dat overheden de windmolennormen in het Activiteitenbesluit milieubeheer en de Activiteitenregeling milieubeheer niet mogen gebruiken voor windmolenparken totdat een milieubeoordeling is gemaakt. Het Rijk is nu aan zet om zo'n milieubeoordeling (plan-MER) te maken.

De uitspraak heeft géén gevolgen voor 1 of 2 losse windmolens. Daarvoor blijven de rijksregels gelden. De uitspraak betekent ook niet dat er in de tussentijd geen nieuwe besluiten meer kunnen worden genomen over windmolenparken. De gemeenteraad is bij een bestemmingsplan niet verplicht om aan te sluiten bij de windmolennormen uit het Activiteitenbesluit en de Activiteitenregeling. De gemeenteraad kan in een bestemmingsplan eigen normen stellen. Deze normen moeten goed gemotiveerd zijn voor het concrete bestemmingsplan.

Bestaande windmolenparken mogen blijven draaien. Onherroepelijke omgevingsvergunningen en bestemmingsplannen blijven geldig. Zie in dit verband ook de toelichting van de Afdeling op de uitspraak.

Windturbine-exploitanten moeten nadelige gevolgen voor het milieu tot een aanvaardbaar milieubeschermingsniveau beperken. Zij moeten zich houden aan de wettelijke zorgplicht, de omgevingsvergunning en het bestemmingsplan.

2.2.3 Conclusie

Voor de gemeente Brummen is het waarborgen van een goede gezondheid voor onze inwoners wel degelijk een belangrijk vertrekpunt. De gemeente Brummen gaat uit van het vastgestelde Nederlandse beleid en normen voor windmolens. In het uitnodigingskader zonnevelden en windmolens gaat het nog niet over het uitvoeren van plannen.

In Nederland is nog niet zoveel onderzoek gedaan naar de gezondheidseffecten van windmolengeluid. Er is geen eenduidig bewijs gevonden voor een relatie met slaapverstoring.

Het RIVM voert vervolgonderzoek uit naar waarop mensen risico's waarnemen van hun leefomgeving. Daarnaast zal het RIVM in 2021 een advies uitbrengen naar een vervolgonderzoek met betrekking tot laagfrequent geluid. Het gevolg van de uitspraak van de Raad van State is dat overheden de windmolennormen in het Activiteitenbesluit milieubeheer en de Activiteitenregeling milieubeheer niet mogen gebruiken voor windmolenparken totdat een milieubeoordeling. De regering is nu aan zet om zo'n milieubeoordeling (plan-MER) te maken.

De meningen op het thema gezondheid leiden niet tot het aanpassen van het uitnodigingskader.

2.3 Thema landschap

2.3.1 Ontvangen meningen

Veel meningen geven aan dat in het landschap van Brummen geen grote windmolens passen. Dat het plaatsen van windmolens tegenstrijdig is met het uitgangspunt dat het landschap leidend is. Daarnaast dat in Cortenoever twee landgoedensembles voorkomen. Voor deze twee landgoedensembles geldt niet dezelfde uitgangspunten gelden als voor de andere landgoedensembles in het uitnodigingskader.

Een korte samenvatting van de meningen:

- In ons landschap aan de rand van de Veluwe met haar landgoederen en uiterwaarden passen geen grote windmolens. De kleinschaligheid van het landschap moet behouden blijven.
- Het aanbrengen van landschapsversterkende elementen is tegenstrijdig. Het aanbrengen van landschapsversterkende elementen verhoudt zich niet met het plaatsen van windturbines en zonneparken. Die hebben een zeer grote negatieve impact op de omgeving.
- Er treedt vervuiling van de horizon op door mega-hoge windmolens. Deze tasten onze biodiversiteit aan.
- Er is sprake van het vernietigen van het landschap.
- Er vindt een onherstelbare aantasting van het landschap, de natuur en het milieu plaats.
- Dat Cortenoever als locatie voor mega-windturbines afvalt. Door de aantasting van de leefomgeving, landschap en natuurwaarden. Dit kunnen we niet compenseren
- De geplande locatie van de 3 windturbines ligt naast het grote IJssel-uiterwaardengebied. Een brede Natura2000 strook. Een groot ganzenrust- en foerageergebied. Die zone is naar het Westen veel breder dan het rapport schetst. Het rapport houdt geen rekening met vliegbewegingen.
- De voorkeurslocatie ligt in of naast een waardevolle groene zone. Een verenigd Natura 2000/GGN/GO-zone. Dit gebied is niet geschikt voor windturbines.
- De negatieve impact van een of meer industriële turbines op landschap en leefomgeving in dit gebied is onaanvaardbaar groot.

- Cortenoever wordt op verschillende plaatsen in het uitnodigingskader geprezen vanwege de grote landschappelijke- en natuurwaarden. Onder andere de wespandief, de zeearend, grote aantallen ganzen en verschillende soorten weidevogels (zoals koningskwartel) komen hiervoor. Al deze waarden worden met de keuze voor grootindustriële windmolens bedreigd.
- De windturbine is een groot bouwwerk dat direct het landschap aantast. Aangegeven wordt dat in Cortenoever twee buitenplaatsen voorkomen. Laag Helbergen en de naburige buitenplaats Reuversweerd. Beide gebouwen zijn een ensemble van rijksmonumenten. In het uitnodigingskader worden deze buitenplaatsen niet genoemd. Ze zijn niet genoemd als historische landgoedensembles. Bij andere landgoederen en buitenplaatsen wordt een afstand tot windturbines van 1.800 meter toegepast. Verzocht wordt Laag Helbergen alsmede Reuversweerd op te nemen in de kaart 'Beschermd Erfgoed'. Een afstand van 1.800 meter te passen tot windturbines.

2.3.2 Reactie gemeente

Uitgangspunt in het uitnodigingskader is dat landschap leidend is. Door adviesbureau Pondera is een technische verkenning uitgevoerd. In dit onderzoek staat waar technisch windmolens mogelijk zijn in de gemeente Brummen. Cortenoever is een van die plekken. Vervolgens bestudeerden we andere regelgeving.

In hoofdstuk 5 wind staat dat windclusters niet wenselijk zijn in Natura 2000 gebieden. Maar ook niet in rust- en foerageergebieden van winterganzen en weidevogelgebieden. Daarnaast ook niet in het Gelders Natuur Netwerk en Groene ontwikkelingszones. In de gemeente Brummen zetten wij geen windmolens in deze gebieden.

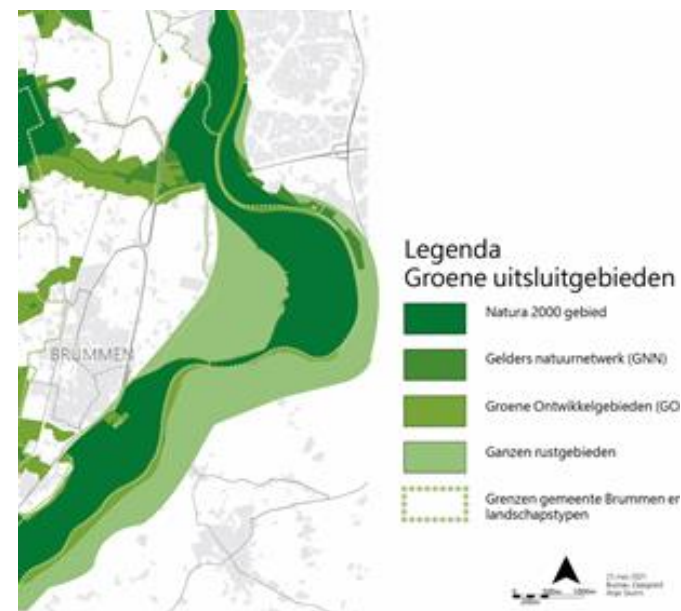
⁴ Bron <https://www.rvo.nl/onderwerpen/duurzaam-ondernemen/duurzame-energie-opwekken/windenergie-op-land/milieu-en-omgeving/natuur-en-ecologie/gebiedsbescherming>

In onze reactie maken we onderscheid in Natura 2000 gebieden, het Natuurnetwerk Nederland, De Groene Ontwikkelzone, rustgebieden voor ganzen en landgoedensembles.

2.3.2.1 Natura 2000 gebieden

⁴Voor een windpark in of nabij Natura 2000-gebieden is het verplicht om te onderzoeken of er een belangrijk effect is op het gebied. Het onderzoek kan aantonen dat windturbines geen belangrijke uitwerking hebben op de planten- en diersoorten of de leefomgeving in het Natura 2000-gebied. Dan zijn windturbines in of nabij dit gebied mogelijk.

Zijn er wel effecten voor het Natura 2000-gebied dan zijn windmolens niet mogelijk. Er is een uitzondering. Als er een groot openbaar belang speelt en er geen andere oplossingen zijn. Dan mogen er toch windturbines in het Natura 2000-gebied komen. De Europese Commissie heeft hiervoor een richtlijn gepubliceerd.

Het kansrijk gebied grenst of ligt nabij een Natura 2000 gebied. Indien de gemeente Brummen windturbines in het kansrijk gebied wil plaatsen dan wordt in het vervolg proces uitgezocht of er belangrijk effecten zijn op dit gebied.

2.3.2.2 *Natuurnetwerk Nederland*

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) ligt vast in de Wet ruimtelijke ordening. Het beschermingsregime lijkt op dat voor Natura 2000-gebieden. Als een windproject de belangrijkste waarden en kenmerken van het gebied aantast, is het niet toegestaan. Ook hier geldt een uitzondering. Als er geen redelijk alternatief is. Er een dwingende reden van openbaar belang is. Als er compensatie plaatsvindt: de zogenaamde ADC- toets⁵. Als een windpark of windturbine in het NNN wordt geplaatst, moet een compensatieplan worden opgesteld waarin de compensatie vastligt.

Het kansrijk gebied ligt niet nabij het natuurnetwerk Nederland.

2.3.2.3 *De Groene Ontwikkelingszone*

De Groene Ontwikkelingszone heeft een dubbele doelstelling. Er is ruimte voor economische ontwikkeling in combinatie met versterking van de ecologische samenhang tussen inliggende en aangrenzende natuurgebieden. De kernkwaliteiten van de GO bestaan uit de aanwezige ecologische waarden en de ecologische samenhang met inliggende en aangrenzende natuur van het GNN. Daarnaast de geomorfologische processen, de waterhuishouding, de kwaliteit van bodem, water en lucht, rust, de mate van stilte, donkerte en openheid en de landschappelijke waarden. De bestaande en te ontwikkelen kwaliteiten zijn beschreven in de atlas Kernkwaliteiten GNN en GO, en in Bijlage 7 bij deze verordening. De ontwikkelingsdoelstellingen voor de

verschillende ecologische verbindingzones staan beschreven in de kernkwaliteiten GNN en GO. De kernkwaliteiten van de GO bestaan uit de aanwezige ecologische waarden, de ecologische samenhang met inliggende en aangrenzende natuur van het GNN, de geomorfologische processen, de waterhuishouding, de kwaliteit van bodem, water en lucht, rust, de mate van stilte, donkerte en openheid en de landschappelijke waarden.

Het kansrijk gebied ligt niet nabij een Groene Ontwikkelzone.

2.3.2.4 *Rustgebieden voor winterganzen*

In de rustgebieden voor winterganzen waarborgt de provincie Gelderland de noodzakelijke rust voor ganzen. Er is een schadevergoedingsregeling voor eventueel optredende landbouwschade. Ook het behoud van de openheid is voor de rustgebieden essentieel. Dit betekent dat de rustgebieden voor winterganzen zijn uitgesloten als zoekruimte voor windturbines.

Het kansrijk gebied grenst aan een rustgebied voor winterganzen. Als de gemeente Brummen windturbines in het kansrijk gebied wil plaatsen dan wordt in het vervolg proces uitgezocht of het plaatsen van windturbines effect heeft op de winterganzen in het rustgebied.

2.3.2.5 *Landgoedensembles*

Inleiding

In het uitnodigingskader noemen we vijf beschermd landgoed ensembles. Het uitnodigingskader omschrijft een beschermd landgoed ensemble niet.

⁵ De ADC-toets bestaat uit de volgende 'toetsvragen'. Is er een alternatieve oplossing voorhanden? Dient de activiteit een dwingend algemeen groot belang? Kunnen compenserende maatregelen opgesteld worden? Wordt deze toets beantwoord met 'nee – ja – ja', dan kan de activiteit alsnog in Natura 2000-gebied uitgevoerd worden.

In 2013 is het rapport 'Gemeente Brummen, landgoed zonder grenzen, visie landgoederen & projectinventarisatie landgoed en Buitenplaats', Buiting Advies, P12061, augustus 2013' vastgesteld door de gemeenteraad. Dit rapport omschrijft landgoederen en historische buitenplaatsen

Historische buitenplaats

Onder een buitenplaats wordt verstaan een gebouw met eventuele bijgebouwen van cultuurhistorische betekenis, met een duidelijke historische relatie met een aangrenzend park of ontworpen tuin. De oppervlakte van een buitenplaats is in de toelichting beduidend kleiner dan dat van een landgoed. De focus ligt bij een buitenplaats dan ook vooral op het huis. Vanuit de historie werd beheer en onderhoud van een buitenplaats ook wel gefinancierd met middelen die elders werden gegeneerd. De buitenplaats draagt qua ligging, vormgeving of functie duidelijke kenmerken van de periode waarin deze is gesticht of herbouwd. Daarnaast is een buitenplaats van belang voor de instandhouding van het cultuurhistorisch erfgoed en van een goede woon-, werk- en recreatieomgeving van gemeente Brummen.

Landgoed

Onder een landgoed wordt verstaan een bezit, bestaande uit opstallen, tuinen, parken, landbouwgronden, houtopstanden, recreatieterrein en/of natuurterrein met een oppervlakte van enkele tientallen hectaren of meer. De verschillende terreintypen en objecten kennen een sterke ruimtelijke en functionele samenhang. De economische dragers van deze terreinen en objecten zijn vanuit de historie veelal ondergebracht op het landgoed: de inkomsten voor beheer en onderhoud werden of worden op het landgoed zelf gegeneerd. Het geheel is van historische waarde en heeft een duidelijke historische relatie met de ontstaansgeschiedenis en de ontwikkeling van de omgeving. Het levert daarnaast een waardevolle bijdrage aan de instandhouding van het cultuurhistorisch erfgoed en van een goede woon-, werk- en recreatieomgeving van gemeente Brummen.'

In het vervolg van dit rapport wordt geen onderscheid gemaakt tussen een landgoed of buitenplaats.

In het Buiting rapport staat een overzicht van beschermde historische buitenplaatsen. Dit zijn: Spaensweerd, Huis Empe, Huis Voorstonden, Huis Den Bosch, Groot Engelen Burg, Klein Engelen Burg, Leusveld en De Gelderse Toren Spankeren.

In Cortenoever komen twee buitenplaatsen voor: Reuversweerd en Laag Helbergen. In het verleden was dit een landgoed. Maar door vererving in bezit van twee eigenaren.

Landgoed/Buitenplaats nr	naam	ligging	Opp. ha	eerste vermelding	Status*			
					BHB	RM	GM	NSW
1	Landgoed de Wildbaan	Leuvenheim	8	1678		X		X
2	Spaensweerd	Brummen	2	1650	X	X		
3	De Wijde Landen	Brummen	2	1812		X		
4	Huis Empe	Empe	6	1419	X	X		X
5	Huis Voorstonden	Brummen	172	14e eeuw	X	X		X
6	Huis te Eerbeek	Eerbeek	30	1380		X		X
7	Huize de Rees/Klein Sion	Brummen	5	1441		X		
8	Reuversweerd ¹	Cortenoever	80	1830		X		
9	Huis Den Bosch	Leuvenheim	13	1600	X	X		X
10	Groot Engelenburg	Brummen	50	vóór 1400	X	X		X
11	Klein Engelenburg	Brummen	4	1835	X	X		
12	Stichting Het Sterrebos	Empe	44	1900				X
13	Leusveld	Hall	216	1911	X	X		
14	De Geldersche Toren	Spankeren	109	1535	X	X		X
15	De Beukenhorst	Brummen	3	1828		X		
16	Landgoed De Molenbeek	Eerbeek	103	1836			X	X
17	Landgoed Beekhul (Landal)	Eerbeek	74	Begin 1900			X	
18	Kasteel Quazenbosch/ Michaelshoeve	Brummen	14	1884			X	

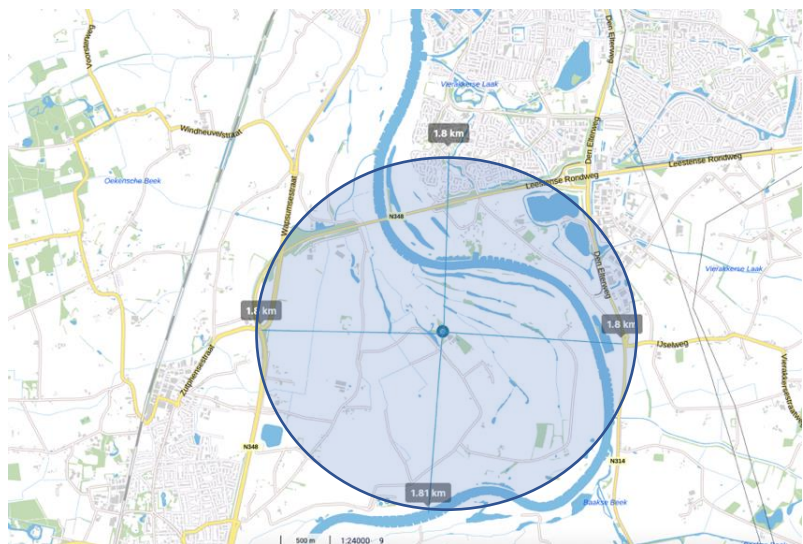
*BHB = beschermde historische buitenplaats, RM = Rijksmonument, GM = gemeentelijk monument, NSW = rangschikking onder Natuurschoonwet

Tabel 1 overzicht landgoederen en buitenplaatsen

Reuversweerd

In 2013 was het niet duidelijk of Reuversweerd door de dijkverlegging Ruimte voor de Rivier bestaansrecht houdt als landgoed. Reuversweerd staat wel in de lijst van landgoederen, maar in een voetnoot staat dat het geen beschermd landgoed is.

Vanaf 2020 wordt Reuversweerd gerestaureerd en zoveel mogelijk in oude staat hersteld. Ook het omliggende park van 17 ha wordt hersteld. Na restauratie voldoet Reuversweerd aan de definitie van historische buitenplaats. Het is de bedoeling om Reuversweerd ook aan te wijzen als gemeentelijk monument.

Figuur 1 beschermd landgoedensemble Reuversweerd

De Rijksdienst voor cultureel Erfgoed adviseerde een afstand van 1.800 meter tot beschermd dorps- en of stadsgezicht voor grote windturbines. De Rijksdienst omschrijft een beschermd dorpsgezicht als een gebied in een stad

⁶ Bron Rijksmonumenten.nl

of dorp met een bijzonder cultuurhistorisch karakter. De bescherming is bedoeld om de cultuurhistorische kenmerken van een gebied te behouden. Maar ook in te zetten bij ontwikkelingen.

Voor beschermde landgoedensembles hanteert de gemeente Brummen dezelfde afstand van 1.800 meter tot een beschermd dorps- of stadsgezicht in het uitnodigingskader. Dit landgoed voldoet aan de omschrijving van een historisch landgoed ensemble.

Laag Helbergen⁶

Laag Helbergen grenst aan Reuversweerd. Het is een omgracht restant van een 16e -eeuws edelmanshuis.

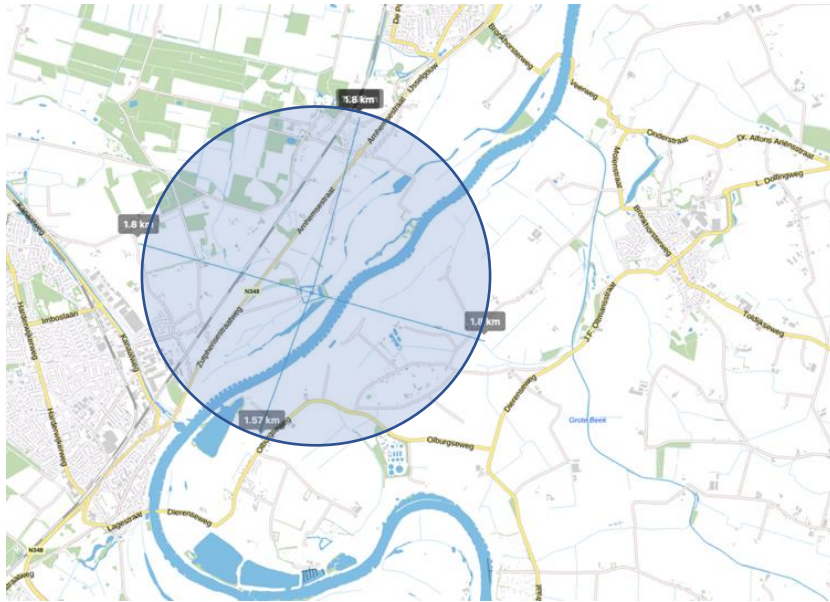
Laag Helbergen wordt niet genoemd als landgoed of buitenplaats in het document '*Gemeente Brummen, landgoed zonder grenzen*'. Laag Helbergen valt binnen de beschermde status van Reuversweerd.

Landgoed Geldersche Toren

Naast Reuversweerd is er nog een landgoed aanwezig, de Geldersche Toren. Dit landgoed is een rijksmonument en ligt in de gemeente Brummen en Rheden.

De geschiedenis van de Gelderse toren gaat terug tot het jaar 1179. De oppervlakte van het landgoed is 109 ha.

Het landgoed Geldersche toren ligt in Natura 2000 gebied. In het uitnodigingskader zijn windmolens en zonnevelden niet mogelijk in dergelijke gebieden.

Figuur 2 beschermd landgoedensemble Geldersche toren

Dit landgoed voldoet aan de omschrijving van een historisch landgoed ensemble. Ook hier geldt een afstand van 1.800 meter tot grote windturbines. De kaart in het uitnodigingskader wordt aangepast.

2.3.3 Conclusie

Als de gemeente Brummen windmolens in het kansrijk gebied wil plaatsen dan wordt in het vervolg proces uitgezocht of er belangrijk effecten zijn op dit gebied voor Natura 2000 en het ganzenrustgebied.

Reuversweerd en landgoed Geldersche Toren vallen onder de definitie van beschermde landgoedensembles. Voor deze landgoedensembles passen we een afstand van 1.800 meter toe tot windmolens. Dit betekent dat het kansrijk gebied voor wind nu minder kansrijk is en het uitnodigingskader wordt aangepast.

2.4 Thema zon

2.4.1 Ontvangen meningen

Veel meningen gaan over zon op dak. Dat de gemeente Brummen zich moet inzetten om het eigen voornemen waar te maken. Met andere overheden de middelen te vinden om zoveel zon op dat te realiseren.

Daarnaast dat Cortenoever niet geschikt is voor zonnevelden. Dat ten onrechte een locatie van 'Ja, mits' is opgenomen in het uitnodigingskader. Dat het gebied ligt in een nationaal landschap. Daarnaast is het overige gebied van Cortenoever als landschappelijk waardevol aangemerkt in het geldende bestemmingsplan. Waarmee in een beschermend regime is voorzien. Het gebied is daarom ongeschikt voor de realisatie van een zonnepark. Het aanleggen van een zonnepark in waardevol landschap kan niet als goede ruimtelijke ordening worden aangemerkt

2.4.2 Reactie gemeente

In onze reactie maken we onderscheid in zonnevelden voor Cortenoever en zon op dak.

2.4.2.1 Cortenoever

In het uitnodigingskader is voor de inpassingsmatrix zonnevelden een analyse gemaakt naar de draagkracht van het landschap. Cortenoever valt onder twee landschapstypen. Uiterwaarden en oeverwal. Zonneparken groter dan 10 hectare passen niet binnen de draagkracht van deze landschapstypen. Voor de uiterwaarden is zon klein en zon midden **nee, tenzij** gecombineerd met waterbergingsfunctie mogelijk.

Voor het gedeelte van Cortenoever dat onder de Oeverwal valt geldt:

- Zon klein **Ja, mits** voor eigen gebruik aansluitend op erf wanneer zon op dak niet kan of niet toereikend is.
- Zon midden **Ja, mits** coulisselandschap en goede bodemkwaliteit gegarandeerd is.

Deze analyse waarborgt dat in de open ruimtes van Cortenoever, die niet onder het coulisselandschap vallen, geen zonneparken worden toegestaan. Dat er alleen maar een zonnepark in Cortenoever mogelijk is in een besloten

landschap. Het zogenaamde Coulisselandschap. Volgens ons is hier sprake van een goede ruimtelijke ordening en wordt het waardevolle landschap voldoende beschermd.

2.4.2.2 Zon op dak

Wij weten dat er duurzame energie kan worden opgewekt op platte daken van bedrijven. Ook op daken van woningen.

In de ontwerp RES 1.0 van de Cleantech Regio staat de ambitie dat 0,51 TWh⁷ met zonnepanelen op daken kan worden opgewekt. Hiervan is al 0,05 TWh gerealiseerd. In de ontwerp RES 1.0 is als ambitie geformuleerd dat 33% van het dak potentieel wordt benut. Om deze doelstelling te bereiken is er jaarlijks 35% groei nodig tot 2025 en 10% groei na 2025.

Dit houdt ook een grote inzet op opslag en innovatie in. Liander kan deze omvang nu niet aansluiten op het netwerk. De Cleantech Regio is van plan om hier veel werk van te maken. Dit wordt uitgewerkt in de RES 2.0.

Daarnaast staat op de website van onze gemeente de Tool zonedakje (<https://zonedakje.nl/zoek-dak>). Met deze tool kan iedereen in Brummen nagaan waar zonnepanelen op daken ligt en waar niet. Welke daken geschikt zijn voor het opwekken van zonne-energie. In 2021 starten we gezamenlijk met BrummenEnergie een gezamenlijke inkoopactie voor inwoners. In 2021 inventariseren wij de bedrijfsdaken die geschikt zijn voor het toepassen van zonnepanelen. De hoeveelheid duurzame energie die er opgewekt kan worden. In 2022 formuleren wij een plan van aanpak. In dit plan van aanpak staat op welke manier zoveel mogelijk geschikte daken bedekt worden met zonnepanelen. Daarna voeren wij dit plan van aanpak uit.

2.4.3 Conclusie

De inpassingsmatrix zonnevelden passen we niet aan voor Cortenoever. Er is hier sprake van een goede ruimtelijke ordening. Het waardevolle landschap wordt voldoende beschermd.

⁷ Een Terawattuur (TWh) = 1 miljard Kilowattuur (kWh) = 3,6 Petajoule (PJ).
Ter referentie: Een koelkast gebruikt ca. 100 kWh per jaar. Een smartphone 2 kWh.*

Op dit moment worden de eerste acties uitgevoerd om meer geschikte daken met zonnepanelen te beleggen. Daarnaast willen we in 2022 een plan van aanpak voor zonnepanelen op daken formuleren en dit plan vervolgens uitvoeren.

2.5 Thema wind

2.5.1 Ontvangen meningen

Een aantal meningen gaan over het kaartje met afstanden tot dorpen en steden van de buurgemeenten. Dat de afstanden tot de dorpen in de gemeente Brummen ontbreken op het kaartje.

2.5.2 Reactie gemeente

Het klopt inderdaad dat de afstanden tot de dorpen in onze gemeente ontbreken op het kaartje.

2.5.3 Conclusie

Het kaartje met afstanden tot dorpen en steden van de buurgemeenten wordt uit het uitnodigingskader verwijderd. Grote windmolens zijn nu niet kansrijk in onze gemeente.

2.6 Thema Participatie

2.6.1 Ontvangen meningen

Een aantal meningen gaat over hoe onze inwoners kunnen meeprofiteren van de energietransitie en betrokken worden bij het proces. Daarnaast de rol van de omgevingsadviesraad.

Een korte samenvatting van de meningen:

- Geef duidelijk richting aan de omgevingsraad.
- Maak een tabel met minimale afstanden voor participatie in relatie tot grote van windmolens en zonnevelden om burgers te beschermen.
- Maak duidelijk hoe men mee kan profiteren.
- Hoe worden burgers tegen de grotere machten en belanghebbende van grote bedrijven beschermd.
- Hoe voorkomt men verkoop aan het buitenland, zodat het geld in Nederland en Brummen blijft.
- Hoe zorg je ervoor dat de omgeving vanaf het eerste moment daadwerkelijk betrokken wordt.
- Niet wenselijk en rechtvaardig is dat inwoners van gebieden die tot dan toe gespaard zijn gebleven in de energietransitie elke 5 jaar opnieuw worden geconfronteerd met de mogelijkheid dat een windturbine naast hun huis geplaatst gaat worden.
- Hoeveel invloed inwoners kunnen uitoefenen op het type zonnepaneel en inpassing in het landschap.

2.6.2 Reactie gemeente

De gemeente streeft minimaal 50 % financieel eigendom na. Op deze wijze blijft zoveel mogelijk geld in de eigen gemeenschap. Brummen legt deze norm niet vast. Uit het gesprek met omwonende kunnen ook andere manieren van compensatie mogelijk zijn.

Bij elk initiatief werken we met een *omgevingsadviesraad* zon en wind. Dit is een verplicht onderdeel bij elk initiatief van zonnevelden (tenzij die voor de

opwek van het eigen gebruik zijn). De omgevingsadviesraad bestaat uit een 'vast deel' en een 'flexibel deel'.

Het vaste deel wordt samengesteld door de gemeente en bestaat uit diverse (externe) vakspecialisten, zoals bij voorbeeld op het gebied van landschapsarchitectuur, ruimtelijke ordening en ecologie, die kennis hebben van en ervaring hebben met onze lokale situatie. Door een vast deel in de omgevingsadviesraad aan te houden kunnen we consequenter omgaan met nieuwe initiatieven en inzicht opbouwen.

Afhankelijk van de grootte en de locatie van het initiatief wordt de omgevingsadviesraad ondersteund door specialisten als landbouw, gebiedsmanagement of netwerkinfrastructuur.

Ervan uitgaande dat er meerdere omgevingsadviesraden actief kunnen/zullen zijn in de gemeente, worden de vakspecialisten zoveel mogelijk ingezet als een vaste kern.

De flexibele delen van de omgevingsadviesraad bestaat uit (een aantal) inwoners uit de (directe) omgeving van de beoogde locatie en anderen die redelijkerwijs impact kunnen ervaren als de initiatieven wordt gerealiseerd. Het samenstellen van deze delen van de omgevingsadviesraad gebeurt met de inwoners tijdens een eerste bijeenkomst die wordt georganiseerd door de initiatiefnemer.

De initiatieven worden verder ontwikkeld in een interactief gebiedsproces. De omgevingsadviesraad heeft hier een toetsende rol in. Tijdens periodieke overleggen tussen initiatiefnemer en de omgevingsadviesraad wordt bekeken of het proces goed loopt.

De omgevingsadviesraad geeft ook advies in de beoordeling van de principeverzoeken.

De gemeente bewaakt naast de wettelijke bepaalde bevoegdheden ook of de omgevingsadviesraad representatief is van samenstelling zowel op inhoud als op inwonerbetrokkenheid. Ook kan de gemeente indien nodig extra expertise inschakelen, bij voorbeeld van de omgevingsdienst, of toelichting vanuit gemeentelijk beleid zoals dat ook gebeurt bij andere ruimtelijke ontwikkelingen.

Mocht een initiatief en project zodanig zijn dat er vanuit de omgeving geen behoefte blijkt te zijn om mee te praten, staat de weg vrij om het proces richting aanvraag van een omgevingsvergunning voort te zetten. Daarbij zijn dan nog steeds de beoordelingsgronden vanuit dit uitnodigingskader van kracht.

In het uitnodigingskader staat dat elke vijf jaar het uitnodigingskader wordt herzien. Dit betekent dat op dat moment alle uitgangspunten opnieuw worden beoordeeld en mogelijk aangepast aan nieuwe, of gewijzigde inzichten.

2.6.3 Conclusie

De rol van de gemeente is iets aangescherpt. De gemeente bewaakt naast de wettelijke bepaalde bevoegdheden ook of de omgevingsadviesraad representatief is van samenstelling zowel op inhoud als op inwonerbetrokkenheid. Daarnaast is de begeleidende rol van de omgevingsraad een toetsende rol geworden.

2.7 Thema Overige, meervoudig ruimtegebruik N345/348

2.7.1 Ontvangen meningen

Een aantal meningen gaan over de mogelijkheid van meervoudig ruimtegebruik van de N345/348 nabij Brummen. De gemeente Brummen moet een versmalling naar twee rijbanen onderzoeken. De overgebleven twee rijstroken bieden dan over enkele kilometers ruimte voor de aanleg van een fors zonneveld.

2.7.2 Reactie gemeente

De N348 is grotendeels een provinciale weg met een maximumsnelheid van 80 km/uur. Een uitzondering geldt voor het gedeelte dat langs de bebouwde kom van Brummen loopt. Dit gedeelte is een autoweg met een maximumsnelheid van 100 km/uur.

Het college van burgemeester en wethouders verkent de mogelijkheden op de N348 langs de bebouwde kom van Brummen: status veranderen naar provinciale weg, snelheid verlagen naar 80 km/uur en vier rijstroken terugbrengen naar 2. Het terugbrengen van de snelheid en het niet meer gebruiken van de westelijke rijbaan betekent minder geluidsoverlast voor Brummen.

Als de westelijke rijbaan vervalt, dan is het mogelijk om deze in te zetten voor een zonnepark. De totale oppervlakte van deze ruimte is ongeveer 2,5 hectare. Indicatief vormt dit een business case met kans op een zonnepark dat ca. 2.500 kWp (2.300.000 kWh/jaar) kan opwekken. Dit is het energieverbruik van ongeveer 700 huishoudens met een gemiddeld verbruik van 3.250 kWh/jaar.

De gemeente Brummen is in gesprek met de Provincie Gelderland over deze mogelijkheid.

2.7.3 Conclusie

Meervoudig gebruik van de N348 biedt de mogelijkheid om een zonnepark van 2,5 ha te ontwikkelen. Dit leidt niet tot het aanpassen van het uitnodigingskader. Op dit moment worden de mogelijkheden onderzocht.

3 Toelichting per zienswijze

3.1 Inleiding.

In dit hoofdstuk zijn de ontvangen meningen samengevat. Vervolgens beantwoordt het college van burgemeester en wethouders elke zienswijze. Vervolgens wordt aangegeven of dit leidt tot een aanpassing van het beleid. In dit hoofdstuk zijn de zienswijze gegroepeerd naar de plaats waar de indiensen van de mening wonen. Er is een aparte groep toegevoegd en dat zijn algemene belangenorganisaties.

Meningen die beantwoord zijn in hoofdstuk 2, hebben een verwijzing naar dit hoofdstuk.

3.2 Inspraak algemene belangenorganisaties

Nmr	Ontvangen zienswijze	Antwoord college van B&W	Aanpassing beleid
3.2.1	Leuvenheimsbelang 8 juli 2021, D360696		
a.	Het is goed om te lezen dat u het behoud van het landschap met haar bijzondere natuurwaarden en cultuurhistorisch erfgoed, zoals de landgoederen, als uitgangspunt neemt. Voor LB is het behoud daarvan ook een absolute prioriteit. Het is ook een goede zaak dat het voornemen tot het plaatsen van windmolens tot 3 à 4 is teruggebracht en het aantal zonnevelden beperkt wordt tot 100 hectare.	Niet van toepassing	
b.	Thema Ambitie LB stelt dat de landelijke doelstellingen van 35 terawattuur in de huidige plannen van de RES'en behaald wordt en dat de gemeente Brummen nog steeds van het standpunt uitgaat dat alleen windmolens en zonnevelden tot de gewenste doelstellingen leiden. Ook is het de vraag of de Brummense ambitie in de RES-regio overeind blijft.	De Res'en die in de 30 regio's zijn gemaakt leveren ongeveer 55 TWh aan energie op. Dit is meer dan de 35 TWh landelijke doelstelling. De RES 1.0 en de uitvoering daarvan is nog onzeker. Deze onzekerheid moet onderzocht worden. De kans is groot dat een deel van deze ambitie niet gehaald wordt.	Nee
c.	Thema zon op dak LB onderschrijft het streven naar zoveel mogelijk zon op dak. LB stelt dat een streven veronderstelt een inspanningsverplichting en dat de landelijke overheid hierin het voortouw moet nemen in het op korte en middellange termijn vinden van drang- en dwangmiddelen worden om zon op dak te bevorderen. LB roept de gemeente op zich in te zetten om het eigen voornemen waar te maken en met andere overheden de middelen te vinden om zon op dak zoveel mogelijk te realiseren.	De gemeente Brummen is het eens met deze zienswijze. De landelijke overheid moet het voortouw nemen in het op korte termijn vinden van drang- en dwangmiddelen om zon op dak te bevorderen. Op provinciaal niveau is het ondersteunen van de energietransitie op lokaal niveau een belangrijke voorwaarde om de energietransitie te laten slagen. In De RES CleantechRegio spannen wij ons met andere overheden in om zon op dak zoveel mogelijk te realiseren.	Nee
d.	Thema wind LB verzoekt om af te zien van het plaatsen van windmolens in onze gemeente omdat in ons landschap aan de rand van de Veluwe met haar landgoederen en uiterwaarden passen geen grote windmolens, ze blijven zichtbaar al staan ze buiten de bebouwing en tasten het landschap aan. LB geeft aan dat voor Leuvenheim geldt dat de kleinschaligheid van het landschap behouden moet blijven.	Zie antwoord hoofdstuk 0	Nee
e.	Thema gezondheid LB verzoekt om af te zien van het plaatsen van windmolens in onze gemeente omdat op korte termijn de Raad van State de milieueffecten van windmolens gaat onderzoeken en haar uitspraak zal van belang zijn voor de status en realisatie van de plannen.	Zie antwoord hoofdstuk 2.2 Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.	Nee
f.	Thema landschap LB vindt het ook vreemd en tegenstrijdig dat in de notitie het aanbrengen van landschapsversterkende elementen wordt genoemd bij het plaatsen van windmolens en zonnevelden. Het verhoudt zich niet met het eerst plaatsen van elementen die juist een zeer grote negatieve impact op de omgeving heeft.	Zie antwoord hoofdstuk 0 Thema landschap	Nee
g.	Thema participatie LB stelt dat het goed is om participatie van bewoners en betrokkenen als middel te gebruiken om tot draagvlak te komen en een omgevingsadviesraad op te richten als er concrete plannen zijn. LB stelt dat een zaken daarbij belangrijk zijn zoals: <ul style="list-style-type: none"> • Het betrekken van de omgeving vanaf het prille begin van plannen; • Het goed in de gaten houden van de belangen van andere betrokken partijen, zoals energiebedrijven, bouwbedrijven en grondeigenaren. 	Zie antwoord hoofdstuk 2.6	Nee
h.	Thema ambitie LB verzoekt de gemeente actief beleid te voeren op innovatieve oplossingen en andere technieken voor grootschalige energieopwekking. LB stelt voor om meer tijd in te ruimen om tot oplossingen te komen die het landschap niet aantasten.	Zie antwoord hoofdstuk 2.1	Nee
i.	Thema algemeen: Ongetwijfeld volgt u de ontwikkelingen op landelijke gebied en het groeiende verzet tegen windmolens. We wonen in een klein maar zeer dichtbevolkt land, waarbij het landschap en de natuurwaarden permanent onder druk staan. Wat we nog hebben moeten we onderhouden en mogelijk bevorderen; dat geldt voor de gemeente Brummen en voor Leuvenheim in het bijzonder.	In het uitnodigingskader staat als uitgangspunt dat we zonnevelden en windmolens een plek geven met respect voor het karakter en de kwaliteiten van het gebied. Daarom hanteren we voor wind naast de landschapsstructuur ook de gebiedswaarden uit de RES 1.0 Cleantech Regio. Voor windmolens betekent dit dat ze: <ul style="list-style-type: none"> • Waar mogelijk geclusterd; • Langs infrastructuur, en bij bedrijventerreinen en industrie worden geplaatst; • Zijn uitgesloten voor gebieden met de gebiedswaarden Natura 2000, Gelders Natuur Netwerk (GNN), Groene ontwikkelzones (GO), rust- en foerageergebieden van winterganzen, en de wettelijk aangewezen 'stiltegebieden'. 	Nee

Nmr	Samenvatting ontvangen mening	Antwoord college van B&W	Aanpassing beleid
3.2.2	Gemeenteraadsfractie Hofman-Kleverwal 16 juli 2021, D361154		
a.	Thema landschap Appellanten dienen een zienswijze in tegen plaatsing van windmolens in onze prachtige natuurlijke omgeving. Appellanten willen geen vervuiling van de horizon door mega hoge windmolens die onze biodiversiteit aantast.	Zie antwoord hoofdstuk 0	Nee
b.	Thema gezondheid Appellant stelt dat windmolens de gezondheid van mens en dier aantasten en tevens niet voldoen aan de Europese milieueisen.	Zie antwoord hoofdstuk 2.2	Nee

Nmr	Samenvatting ontvangen mening	Antwoord college van B&W	Aanpassing beleid
3.2.3	Coöperatieve Eerbeek - Brummense Energie Maatschappij U.A. 23 juli 2021, D362460		
a.	Thema zon BrummenEnergie geeft aan dat mogelijk er nog een aangescherpte formulering van hoe er wordt gekeken naar netto versus bruto hectares kan worden opgenomen en stelt voor: <ul style="list-style-type: none"> • Netto oppervlakte: oppervlakte van het zonnepark minus oppervlakte landschappelijke inpassing en kwaliteitsverbetering en minus onderhoudspaden en ruimte tussen de rijen. Onderstaand afbeelding illustreert dit. 	<p>We hanteren vier schaalgroottes voor zonnepanelen: tot 2,5 hectare, van 2,5 tot 5 ha, van 5 tot 10 ha en boven de 10 ha. Dit betreft netto oppervlakte.</p> <p>Wij nemen uw omschrijving van netto oppervlakte over in het uitnodigingskader. Ook passen we het figuur toe zoals Brummen Energie weergeeft.</p>	Ja

3.3 Inspraak inwoners Brummen

Nmr	Samenvatting ontvangen mening	Antwoord college van B&W	Aanpassing beleid
3.3.1	19 mei 2021, D359680		
a.	Thema gezondheid Appellant dient een zienswijze in tegen het plaatsen van windturbines in de omgeving van Hall omdat uit alle wetenschappelijke onderzoeken naar voren komt dat dit gezondheidsschade geeft.	Zie antwoord hoofdstuk 2.2	Nee

Nmr	Samenvatting ontvangen mening	Antwoord college van B&W	Aanpassing beleid
3.3.2	28 mei 2021, D359639		
a.	Thema gezondheid Appellant stelt een zienswijze in tegen windturbines omdat de gezondheidsrisico's aantoonbaar en groot zijn.	Zie antwoord hoofdstuk 2.2	Nee
b.	Thema landschap Appellant stelt een zienswijze in tegen het visuele aspect van landschapsvernietiging en wil het bijzondere landschap graag bijzonder houden.	Zie antwoord hoofdstuk 0	Nee
c.	Thema ambitie Appellant is van mening dat er veel meer aandacht aan energiebesparing moet plaatsvinden.	Zie antwoord hoofdstuk 2.1	Nee

Nmr	Samenvatting ontvangen mening	Antwoord college van B&W	Aanpassing beleid
3.3.3	24 mei 2021, D359674		
a.	Thema landschap Appellant geeft aan dat windturbines en grote zonneparken niet passen in ons kleinschalig landschapsbeeld. Landbouw, bewoning, natuurgebieden, recreatie en sport zijn in de landgoederenzone allemaal kleinschalig aanwezig en aaneengeschaald waardoor de beïnvloeding van 'niet natuurlijke elementen' als zonneparken en windturbines al deze aspecten in negatieve zin raken. Bewoning in deze regio is zodanig dat dit niet past bij het uitgangspunt van 400 meter afstand.	In het uitnodigingskader is een aanwijingsgebied voor windturbines weergegeven in Cortenoever. In de Landgoederenzone is geen aanwijingsgebied voor windturbines voorzien. Door de ingediende meningen over het uitnodigingskader is de kans erg klein dat er windturbines in Brummen gerealiseerd worden tot 2030.	Nee
b.	Thema overige aspecten Appellant stelt dat Het beleidsplan niet aansluit bij andere plannen voor de toekomstige ontwikkelingen van dit gebied. Denk hierbij aan 'Waardevol Brummen' vanuit het waterschap.	Voor het opstellen van dit uitnodigingskader is een projectgroep opgericht waaraan diverse vakgebieden deelnamen. De projectgroep woog de belangen integraal af. Daarnaast is er overleg gevoerd met onder andere het Brummens Landschap en zijn er twee inspraakavonden gehouden. In het uitnodigingskader is dit verwoord in hoofdstuk 4 meervoudig ruimtegebruik en het koppelen van de opgave en uitgewerkt in hoofdstuk 5 zon en hoofdstuk 6 wind.	Nee
c.	Thema participatie Appellant geeft aan dat uit de vele reacties van omwonenden uit het gebied en van mensen die in de nabijheid wonen en uit publicaties blijkt dat draagvlak ontbreekt. Dat de petitie tegen onze plannen inmiddels 900 keer is ondertekend en dat een serieus signaal is.	Zie antwoord A	Nee
d.	Thema gezondheid Appellant geeft aan de Wereld Gezondheids Organisatie (WHO) al in 2018 aangaf dat de wettelijke geluidsnormen in Nederland een gevaar vormen voor de volksgezondheid en dat het RIVM die zienswijze ondersteunt. Daarnaast dat de GGD zich ernstig zorgen maakt om de gezondheid van direct omwonenden van windmolens. De GGD wil nader onderzoek uitvoeren naar Laagfrequent geluid en het optreden van ernstige gezondheidsklachten. Appellant stelt dat in omringende landen de minimale afstand tot een turbine 1000 meter of meer is.	Zie antwoord hoofdstuk 2.2	Nee
e.	Thema overige (toerisme) Appellant geeft aan dat het toeristisch belang een zeer belangrijk aspect is. Dat windturbines in de landgoederenzone hiermee in strijd is.	Zie antwoord A	Nee
f.	Thema Landschap Appellant vraagt hoe ziet de gemeente de combinatie van vernatting vanuit de Natura 2000 gebieden (incl. de landgoederenzone) en daarmee het drassig maken van de grond t.o.v. een stabiele ondergrond voor een windturbine van 180 meter?	Het gaat nog niet om concrete plannen. Bij concrete plannen is veel onderzoek nodig. Ook voor de fundering van windmolens. Windmolens worden in de diepe ondergrond gefundeerd doormiddel van heipalen terwijl het drassig make van de grond in de bovengrond plaatsvindt.	Nee

Nmr	Samenvatting ontvangen mening	Antwoord college van B&W	Aanpassen beleid
3.3.4	27 mei 2021, D359673		Aanpassen beleid
a.	Thema landschap Appellant maakt bezwaar tegen de plannen om windturbines bij het natuurgebied Leusveld. Dit unieke gebied wordt teniet gedaan.	In het uitnodigingskader is bij het Leusveld geen aanwijsgedebied voor windturbines aanwezig.	Nee
b.	Thema gezondheid Appellant geeft aan dat deze turbines schadelijk zijn voor de gezondheid van mens en dier en dat dit wordt bevestigd door wetenschappelijke studies.	Zie antwoord hoofdstuk 2.2	Nee

Nmr	Samenvatting ontvangen mening	Antwoord college van B&W	Aanpassen beleid
3.3.5	28 mei 2021, D359641		
a.	Appellant begrijpt heel goed dat er iets moet gebeuren om ons energieverbruik te beperken en te compenseren, maar dat kan en moet anders.	Niet van toepassing	
b.	Thema gezondheid Appellant stelt dat gezondheidsrisico's niet voldoende worden erkend.	Zie antwoord hoofdstuk 2.2	Nee
c.	Thema landschap Appellant stelt dat er een onherstelbare aantasting van het landschap, de natuur en het milieu plaats vindt. Dat acht windturbines en diverse grote zonneparken niet passen in het kleinschalig landschapsbeeld van de landgoederenzone.	Zie antwoord hoofdstuk 0	Nee
d.	Thema participatie Appellant geeft aan nee te zeggen tegen de haast om ons RES-aanbod zo snel door allerlei procedures te duwen, waarbij bij ons sterk de indruk is gewekt dat we als burgers wel mogen meepraten, maar dat de inwoners van Brummen (ondanks hun expertise of betrokkenheid) niet echt worden betrokken bij de besluitvorming.	Zie antwoord hoofdstuk 2.6	Nee
e.	Thema ambitie Appellant stelt vraagtekens bij de haast in de besluitvorming en vraagt zich af complexe vraagstukken op gemeentelijk niveau moet oplossen.	Zie antwoord hoofdstuk 2.1	Nee

Nmr	Samenvatting ontvangen mening	Antwoord college van B&W	Aanpassen beleid
3.3.6	15 juli 2021, D 361022		
a.	Appellant ziet als ondernemer grote kansen om in gezamenlijkheid te werken aan de doelstellingen van de gemeente Brummen en wilt graag in gesprek gaan met de gemeente Brummen.	Wij treden graag met u in overleg over de kansen die u ziet met betrekking tot de energietransitie.	Nee
b.	Thema wind Appellant wil met de gemeente Brummen in gesprek om windenergie om te zetten in waterstof	Zie antwoord A	Nee
c.	Thema zon Appellant wil de mogelijkheid van zonne-energie om te zetten in waterstof met de gemeente bespreken	Zie antwoord A	Nee
d.	Thema participatie Appellant wil met zijn bedrijf participeren in de energietransitie van de gemeente Brummen	Zie antwoord A	Nee

Nmr	Samenvatting ontvangen mening	Antwoord college van B&W	Aanpassing beleid	
3.3.7	16 juli 2021, D361134 18 juli 2021, D361135 16 juli 2021, D361164 15 juli 2021, D361423 16 juli 2021, D 361152 21 juli 2021, D361430 17 juli 2021, D361555	25 juli 2021, D361638 25 juli 2021, D361641 24 juli 2021, D361740 24 juli 2021, D361741 26 juli 2021, D361742 27 juli 2021, D361744 26 juli 2021, D361953	31 juli 2021, D362815 23 juli 2021, D362459 23 juli 2021, D362458 26 juli 2021, D362530 26 juli 2021, D362654 26 juli 2021, D362567	
a.	Appellanten hebben bezwaar tegen industriële windturbines in Brummen en in het bijzonder in Cortenoever.	Niet van toepassing		
b.	Thema landschap Appellanten stellen dat Cortenoever als locatie voor mega-windturbines afvalt. Dit vanwege de onmogelijkheid de aantasting van leefomgeving, landschap en natuurwaarden te compenseren zoals al blijkt uit het Uitnodigingskader.	Zie antwoord hoofdstuk 0	Nee	
c.	Thema gezondheid Appellant stelt dat grote windturbines ernstige geluids- en visuele hinder veroorzaken. Daarmee in de wijde omgeving de gezondheid en het welzijn van mens en dier ondermijnen. Dat Boeren direct schade ondervinden door de gezondheidseffecten op het vee.	Zie antwoord hoofdstuk 2.2	Nee	
d.	Thema gezondheid Appellanten stellen dat de Raad van State recent heeft bepaald dat de gebruikte (huidige) afstandsnormen niet voldoen aan de Europese milieueisen en daarmee in heel Brummen, geen ruimte is voor grote turbines.	Zie antwoord hoofdstuk 2.2	Nee	

e.	Thema Wind Appellanten stellen dat er geen rekening is gehouden met de uitsluitingszones die in Cortenoever gelden voor de daar gelegen beschermde erfgoederen en natuurzones.	Zie antwoord hoofdstuk 0	Ja
f.	Thema ambitie Appellanten stellen dat alternatieven gericht op verlaging van de energieconsumptie meer aandacht verdienen. In de plaats van bijbouwen van vermogen, kan beter ingezet worden op de combinatie van besparingen in huizen en bedrijven met lokale vormen van duurzame energieopwekking en -opslag. Appellant stelt voor te kiezen voor gezamenlijk gedragen lokaal-circulaire oplossingen, gericht op reductie van de energieconsumptie en opwekken van wat dan nog nodig is nabij of op de plaats van gebruik.	Zie antwoord hoofdstuk 2.1	Nee
g.	Thema overige meervoudig ruimtegebruik N345/348 Appellanten stellen dat meervoudig ruimtegebruik van de N345/348 nabij Brummen nader onderzoek verdient. Versmalling naar twee rijbanen over enkele kilometers biedt ruimte voor de aanleg van een fors zonneveld. De kern Brummen kan daarmee grotendeels van duurzame energie worden voorzien. Door slim opstellen van de panelen naast de resterende 2 rijbanen dienen de panelen tevens als geluidsbuiter voor het verkeerslawaaï. Snelheidsreductie naar 80 km/uur verlaagt de hinder nog meer, terwijl ook de energieconsumptie door het verkeer afneemt.	Zie antwoord hoofdstuk 2.7	Nee

Nmr	Samenvatting ontvangen mening	Antwoord college van B&W	Aanpassing beleid
3.3.8	16 juli 2021, D361156 16 juli 2021, D361154		
a.	Thema landschap Appellant dient een zienswijze in tegen plaatsing van windmolens in onze prachtige natuurlijke omgeving. Appellant wil geen vervuiling van de horizon door mega hoge windmolens die onze biodiversiteit aantast.	Zie antwoord hoofdstuk 0	Nee
b.	Thema gezondheid Appellant stelt dat windmolens de gezondheid van mens en dier aantasten. Dat de normen niet voldoen aan de Europese milieueisen.	Zie antwoord hoofdstuk 2.2	Nee

Nmr	Samenvatting ontvangen mening	Antwoord college van B&W	Aanpassen beleid
3.3.9	21 juli 2021, D361405 24 juli 2021, D362470 25 juli 2021, D362487		
a.	Appellant is tegen de disproportioneel, waanzinnige ingrijpende horizonvervuiling door de optie van 3 windmolens van 180 m as-hoogte en een van tiphoogte 250m.	Niet van toepassing	
b.	Thema Landschap Appellant stelt: Wees trots op het eigen unieke landschap met de afwisseling van zes landschapszones. Appellant stelt dat het proberen van windenergie onder te brengen in dit unieke landschap getuigt van weinig zelfbewustzijn en weinig politieke moed. Een armoedige keuze zonder trots op het bijzondere karakter van de eigen gemeente. Bovendien kan die keuze niet rekenen op de instemming van de omwonenden. Daarbij: Waarom jezelf als gemeente verplichten tot 3 geïsoleerde maatschappelijk belastende turbines van 180 m as-hoogte.	Zie antwoord hoofdstuk 0	Nee
c.	Thema wind Appellant stelt dat het rendement van commerciële windturbines op zee vele malen hoger is dan op land (tot 12MW) en dat Brummen geen geschikte plek is voor windenergie.	Uit de nationale energieatlas blijkt dat de gemiddelde windsnelheid op 100 meter in de gemeente Brummen 5,5 tot 6 m/seconde is. Windmolens beginnen energie te leveren bij windkracht 2-3, 1,6 tot 3,4 meter per seconde. Een windmolen in Brummen heeft minder rendemente dan een windturbine op zee. Maar nog wel voldoende windsnelheid om energie op te leveren.	Nee
d.	Thema ambitie Appellant roep de gemeente Brummen niet het meest ambitieuze jongetje van de klas te zijn. De tijd goed te gebruiken voor de ontwikkeling van andere strategieën en niet nu te kiezen voor windenergie. Appellant stelt dat de RES-plannen komen tot een hoeveelheid van 50 TWh in beeld en dat het voor Brummen geen reden is om nu al voor windenergie te besluiten.	Zie antwoord hoofdstuk 2.1	Nee

e.	<p>Thema ambitie</p> <p>Appellant geeft aan dat tijdens het gesprek met de wethouder dat Brummen nú een keuze moet maken omdat anders de provincie dat wel doet. Appellant vindt dat prematuur. De overheid heeft voor de huidige Ressenstrategie gekozen in reactie op de tumultueuze windparkontwikkeling in Groningen en Drenthe. Het doel van de strategie is juist om een herhaling van de daar gehanteerde top-down-aanpak te voorkomen. Regio's zelf te laten bepalen welke mogelijkheden voor een duurzame energievoorziening zij zien. Gemeenten provincies, waterschappen (en netbeheerders) zijn gevraagd om per regio te komen tot een optimale mix van energiebesparing, duurzame warmte en duurzame opwekking. Het uitgangspunt voor de RES'en is wederzijds vertrouwen en goede (bestuurlijke) samenwerking.</p>	Zie antwoord hoofdstuk 2.1	Nee
f.	<p>Thema gezondheid</p> <p>Appellant roep de gemeente Brummen op om niet een eigen versnelde milieubeoordeling te ontwikkelen om een snelle besluitvorming te forceren maar de reacties van de direct omwonenden serieus te nemen. Appellant roept de gemeente op geen (voorbereidende) afspraken te maken met grondeigenaren in het gebied van Cortenoever.</p> <p>Appellant verwijst naar normen waarvan de Raad van State onlangs heeft bepaald dat deze niet voldoen aan Europees Recht en niet mogen worden gebruikt. Appellant stelt dat de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat heeft aangegeven dat in de tussentijd provincies en gemeenten aan de gang mogen met een eigen afweging. Zelf besluiten welk milieubeschermingsniveau zij willen bieden.</p>	Zie antwoord hoofdstuk 2.2	Nee
g.	<p>Thema landschap</p> <p>Appellant geeft aan dat de voorkeurslocatie ligt in of naast een benoemde waardevolle groene zones. Zijnde een gecombineerde Natura 2000/GGN/GO-zone en daardoor niet geschikt is voor windturbines. Volgens appellant wordt dit gebied in het voorlopig ontwerp van de RES1.0 aangegeven dat vanwege natuurbescherming windclusters niet wenselijk zijn in Natura 2000 gebieden, rust- en foerageergebieden van winterganzen, weidevogelgebieden, het Gelders Natuur Netwerk en Groene ontwikkelzones. Gemeld wordt dat ook de Gemeente Brummen deze zones uitsluit.</p> <p><i>Figuur 10: Kansrijk gebied voor windmolens.</i></p>	Zie antwoord hoofdstuk 0	Nee
h.	<p>Thema ambitie</p> <p>Appellant roept de gemeente op de tijd goed te gebruiken voor de ontwikkeling van andere strategieën en niet nu te kiezen voor windenergie. Appellant stelt dat door innovatie en voortschrijdende technieken voldoende alternatieven aanwezig zijn voor windturbines zoals het ingrijpend verbeteren van het rendement van zonnepanelen. Ook is het onderzoek naar de volledige potentie van zon op dak in Brummen/de RES nog niet afgerond en beoordeeld.</p> <p>Appellant adviseert vol in te zetten op zonne-energie en innovatieve technieken. Ons bij te laten staan via landelijke overheid die hulp heeft aangeboden. In combinatie met een actief beleid gericht op terugdringen van het gebruik van energie kan plattelandsgemeente Brummen zónder windenergie uitstekend bijdragen aan de energietransitie.</p>	Zie antwoord hoofdstuk 2.1	Nee
i.	<p>Thema gezondheid</p> <p>Appellant vraagt om te voorkomen dat slagschaduw optreedt als gevolg van molens net buiten die groene zone. Appellant vraagt Waarom geen safety-zone van 400 meter rond de groene gebieden zijn?</p>	Zie antwoord hoofdstuk 2.2	Nee
j.	<p>Thema landschap</p> <p>Appellant stelt dat het rapport geen rekening houdt met de grote aantallen vogels en vliegbewegingen in het hele gebied. De geplande locatie van de 3 windturbines ligt naast het grote IJssel-uiteerwaardengebied met een brede Natura-2000 strook en een groot ganzenrust-en foerageergebied. Die zone is naar het Westen veel breder dan het rapport schetst en houdt geen rekening met vliegbewegingen. Appellant stelt dat het niet terecht is dat een analyse van vliegbewegingen van vogels in deze zone nu niet voorkomt in het rapport. Windturbines in dit gebied leiden tot veel vogelsterfte en gevaarlijke verkeerssituaties op de N345.</p> 	Zie antwoord hoofdstuk 0	Nee

Nmr	Samenvatting ontvangen mening	Antwoord college van B&W	Aanpassing beleid
3.3.10	24 juli 2021, D361667		
a.	Thema gezondheid Appellant stelt dat de gemeente Brummen bij monde van de Rijksoverheid zich bij de wetgeving van de MER niet aan de EU-wetgeving voor milieu effect rapportages houdt. Terwijl de laatstgenoemde wetgeving leidend is boven de Nederlandse wet. Deze stelling wordt bevestigd door een uitspraak van de Raad van State d.d. 30 juli 2021 onder zaaknummer 202003882/1. Gevolg van deze uitspraak is de (toekomstige) regering aan zet is om nieuwe wetgeving te maken. Hierin zullen o.a. de EU-normen voor afstand van windturbines tot woonhuizen en geluidhinder worden gehanteerd verwacht. Met dergelijke strengere normen die dan gehanteerd worden, maakt Brummen geen kans om windturbines te plaatsen in het zoekgebied ter hoogte van de Cortenoeversebrug, 1000 - 1400 meter, ten westen van kasteel/buitenplaats Laag Helbergen in Cortenoever.	Zie antwoord hoofdstuk 2.2	Nee
b.	Thema landschap Appellant stelt dat voor landgoedensembles 1.800 meter zones vanaf beschermd dorps- en stadsgezicht wordt gehanteerd. De legenda spreekt van 'Beschermd Erfgoed'. Appellant vindt het onterecht dat deze normen niet voor kasteel/ buitenplaats Laag Helbergen en de naburige buitenplaats Reuversweerd worden opgenomen. Appellant stelt dat beide gebouwen een ensemble van rijksmonumenten zijn. De relatie van beide huizen en buitenplaatsen tot het omringende landschap is zeer waardevol en duurt al, voor zover onze historici kunnen nagaan, zo'n ruime 700 jaar.	Zie antwoord hoofdstuk 0	Van toepassing
c.	Thema overige Appellant wijst erop dat er in de toekomst op grond van artikel 6.1 en artikel 3.6 uit wet ruimtelijke ordening om de planschade op u te verhalen indien er windturbines worden gerealiseerd wegen waardevermindering woning en het moeilijker vinden van een economische drager voor het landgoed.	Het uitnodigingskader is tactisch beleid. Bij het uitvoeren van het beleid is mogelijkheid van artikel 6.1 en artikel 3.6 uit wet ruimtelijke ordening van toepassing.	Nee
d.	Thema ambitie Appellant stelt dat met een fractie van het geld dat wordt besteed aan windmolens en zonnepanelen er geïnvesteerd kan worden in de ontwikkeling van thorium centrales in Nederland, zodat we een stabiel, Co2 arm en duurzaam energienet kunnen opbouwen. Waarmee we de toekomst veilig in kunnen zonder ons erfgoed, landschap en onze (mentale) gezondheid te ruïneren.	Zie antwoord hoofdstuk 2.1	Nee
	Volgens appellant moet dit de boodschap zijn die naar Arnhem en Den Haag wordt gestuurd door de gemeenteraad naar aanleiding van de RES in de gemeente Brummen. Appellant vindt het ook wenselijk dat de gemeente zich bij de provincie en het rijk hard maakt voor een directere vorm van democratie zoals het regelmatig houden van een referendum onder de bevolking over ingrijpende overheidsplannen zoals de RES. Het gaat er namelijk om wat de meerderheid van de bevolking wil in zo'n geval en niet wat de volksvertegenwoordigers willen. Appellant stelt dat ons huidige democratische systeem hierin tekortschiet.	De gemeente Brummen is het eens met de boodschap dat de landelijke overheid het voortouw moet nemen om op korte termijn met drang- en dwangmiddelen zon op dak te bevorderen. Wat betreft het democratisch bestel is onder meer van belang wat in een nieuwe regeerakkoord wordt afgesproken naar aanleiding van de verkiezing op 17 maart 2021. Op provinciaal niveau is het ondersteunen van de energietransitie lokaal een belangrijke voorwaarde om de energietransitie te kunnen laten slagen. In De RES Cleantech Regio spannen wij ons met andere overheden in om zon op dak zoveel mogelijk te realiseren.	Nee

Nmr	Samenvatting ontvangen mening nagaan	Antwoord college van B&W	
3.3.11	26 juli 2021, D362534 26 juli 2021, D362538	26 juli 2021, D362543 26 juli 2021, D362544 26 juli 2021, D362542 26 juli 2021, D362547	
a)	Thema wind Appellanten stellen dat in kaart afstanden berekeningen de afstand tot bebouwing gemeente Brummen niet is weergegeven. Terwijl naar inschatting die afstand nog geen 1000 meter is t.o.v. de eerste bebouwing woonhuizen van Brummen	Zie antwoord hoofdstuk 2.5	Ja
b)	Thema participatie Appellanten vragen de gemeente Brummen in het stuk duidelijk richting te geven aan "omgevingsraad" en "omgeving" om in de criteria punten op te nemen t.a.v. welzijn en gezondheid van de bewoners.	Zie antwoord hoofdstuk 2.6	Nee
c)	Thema wind Appellanten vragen om duidelijkheid te geven over de mogelijke opties die overwogen worden en geef in het uitnodigingskader dan ook alle relevante informatie over alle typen windmolens die overwogen worden. Appellant vraagt duidelijkheid te geven over technische aspecten. Onduidelijk blijft wat het activiteitenbesluit meldt over normen bij windmolens groter dan 180 of 250 meter.	In het uitnodigingskader gaat het niet om concrete plannen. Bij concrete plannen is veel onderzoek nodig. Dit houdt in dat wij op dit moment geen duidelijkheid kunnen geven over alle windmolens die overwogen worden. De keuze voor een bepaalde windturbine is afhankelijk van het participatieproces met de inwoners.	Nee

d)	<p>Thema gezondheid</p> <p>Appellant geeft aan dat het opvallend is dat de genoemde normen voor geluidshinder niet overeenkomen met de huidige Europese normen voor geluidshinder. In de huidige Europese norm voor geluidshinder van windmolens gaat men uit van een afstand van windmolens tot kwetsbare objecten door 10 maal de tiphoogte van de molen te nemen.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Voor een windmolen van 180 meter moet men aldus een gebied van 1800 meter rondom de molen aanhouden. - Voor een windmolen van 250 meter moet men aldus een gebied van 2500 meter rondom de molen aanhouden. <p>Appellant geeft aan dat in verband met geluidshinder wordt genoemd dat de uiteindelijke keuze moet vallen op de stilste molen. Dat is onzorgvuldig en vaag aangeduid. Gaat het om het geluid dat de wieken maken bij het passeren van de mast, gaat het om geluid dat de wieken veroorzaken, of gaat het om het geluid dat de turbine zelf maakt.</p>	Zie antwoord hoofdstuk 2.2	Nee
	<p>Appellanten stellen dat de gemeente Brummen onzorgvuldig is geweest. In het bijzonder t.a.v. de uitgangspunten en op het vlak van welzijn en gezondheid. Niet het landschap moet als belangrijkste uitgangspunt zijn maar de gezondheid van de bewoners van de gemeente Brummen. Voor hen is het van belang dat de energietransitie slaagt. Om de plannen succesvol te kunnen realiseren, moeten de bewoners zeker weten dat er alles aan gedaan is om hun welzijn en hun gezondheid te waarborgen.</p>	Zie antwoord hoofdstuk 2.2	Nee
	<p>Appellant geeft aan dat windturbines slagschaduw en geluid produceren wanneer ze draaien. Dit kan als hinderlijk worden ervaren. Appellant geeft aan dat een onderzoek van het RIVM laat zien dat er een duidelijke relatie bestaat tussen het geluidniveau van windturbines en hinder. Daarnaast geeft Het RIVM geeft aan op haar website geen eenduidig bewijs te zien voor een relatie met slaapverstoring, en voor andere gezondheidseffecten zoals hart- en vaatziekten, stofwisselingsstoornissen, mentale gezondheid en cognitieve effecten.</p> <p><i>Dat wil niet zeggen dat deze effecten niet worden ervaren. Daarom voert het RIVM op dit moment ook een onderzoek uit naar 'de manier waarop mensen risico's waarnemen van hun leefomgeving, leefstijl en van infectieziekten aan de hand van een vragenlijst via een steekproef van 3500 adressen in de buurt van windmolenparken'. De uitkomsten van dit onderzoek komen naar verwachting in de loop van 2021 beschikbaar. Daarnaast is het RIVM in gesprek met de betrokken ministeries en de lokale en regionale overheden om meer onderzoek naar de gezondheidseffecten van windmolens te doen.</i></p> <p>Appellant stelt dat Dit is een belangrijk deel en hier wordt het welzijn en de gezondheid van de bewoners ineens wel voorop gesteld. Maar het lijkt los te staan van het geheel van het beschreven kader. Wij blijven er voor pleiten dit aspect beter te verwerken in het stuk en bij voorbaat rekening te houden met welzijn en gezondheid voor bewoners en criteria op te stellen waaraan uitvoerders zich moeten houden.</p>	Zie antwoord hoofdstuk 2.2	Nee
e)	<p>Thema wind</p> <p>Appellant stelt dat het onderzoek van Advies Pondera wordt genoemd, maar er wordt geen korte samenvatting gegeven van de resultaten en een toelichting op de keuze van de mogelijke gebieden ontbreekt. Daardoor worden de bewoners van de gemeente Brummen onvoldoende geïnformeerd.</p>	In Bijlage 3 verkenning windenergie, 21 oktober 2020 wordt het onderzoek van Pondera weergegeven.	Nee
	<p>Appellant stelt dat de gemeente Brummen aan de slag wil gaan met de energietransitie. Daarvoor zijn kaders beschreven om plannen op te stellen voor realisering van de bouw van (in dit geval) windmolens. Appellant stelt dat de gemeente niet de juiste uitgangspunten hanteert en niet uitgaat van het welzijn en de gezondheid van bewoners, terwijl natuur aangemerkt wordt als hét belangrijkste uitgangspunt. Appellant stelt dat in de uitwerking van dit kader wordt geschreven dat er op enkele cruciale punten nader onderzoek wordt gedaan. Opvallend is dat het laten opstellen van een Milieu Effect Rapportage niet expliciet genoemd wordt. In het belang van de bewoners moet de gemeente Brummen plannen maken op basis van de juiste (Europese) normen.</p>	In de bijlage van het Besluit milieueffectrapportage wordt een opsomming gegeven van de plannen waarvoor een Plan-Mer procedure gevolgd moet worden. Het is geen plan zoals in het Besluit milieueffectrapportage genoemd en daarom is er geen plan-MER nodig. Bij een uitwerking van dit concept beleid met betrekking tot grote windturbines is de vigerende wet en regelgeving van toepassing. In dit geval een MER-beoordelingsplicht voor 3 windturbines.	Nee

Nmr	Samenvatting ontvangen mening	Antwoord college van B&W	
3.3.12	25 juli 2021, D362481		
a.	Thema gezondheid Appellant stelt dat ze tegen de windmolens in Cortenoever omdat niet voldoet wordt aan de afstandsnorm. De windmolens staan veel te dicht bij de wijk Elzenbos in Brummen. Volgend jaar gaan ze deze wijk uitbreiden en dan komt het sowieso veel te dichtbij.	Zie antwoord hoofdstuk 2.2	Nee
b.	Thema windturbines Appellant stelt dat in kaart afstanden berekeningen de afstand tot bebouwing gemeente Brummen niet weergegeven is.	Zie antwoord hoofdstuk 2.5	Ja

Nmr	Samenvatting ontvangen mening	Antwoord college van B&W	Aanpassing beleid
3.3.13	25 juli 2021, D362484 24 juli 2021, D362478 24 juli 2021, D362477 24 juli 2021, D362472 23 juli 2021, D362461 23 juli,2021, D362654 23 juli 2021, D362654 26 juli 2021, D362497 26 juli 2021, D362509 25 juli 2021, D362513 25 juli 2021, D362151 26 juli 2021, D362522 26 juli 2021, D362608 27 juli 2021, D362581 27 juli 2021, D362573 26 juli 2021, D362572 26 juli 2021, D362571 26 juli 2021, D362569 26 juli 2021, D362656 26 juli 2021, D362530 26 juli 2021, D362529		
a.	Thema windturbines Appellant stelt dat er geen rechtvaardiging bestaat voor de keuze van Cortenoever als locatie voor mega-windturbines.	Niet van toepassing	
b.	Thema gezondheid Appellant stelt dat de afstand van de windturbines tot woningen (wijk elzenbos) en andere 'gevoelige bestemmingen' (scholen en zorginstellingen) hemelsbreed te kort is. Appellant geeft aan dat Grote windturbines ernstige geluids- en visuele hinder veroorzaken. Daarmee in de wijde omgeving de gezondheid en het welzijn van mens en dier schaden. Hoge mate van onrust/stress bij dieren/flora en fauna en omwonende veroorzaken door de laagfrequente geluiden/ trillingen en slagschaduwinder. De Raad van State recent heeft bepaald dat de gebruikte (huidige) afstandsnormen niet voldoen aan de Europese milieueisen.	Zie antwoord hoofdstuk 2.2	Nee
c.	Thema landschap Appellant stelt dat er geen rekening is gehouden met de uitsluitingszones die in Cortenoever gelden voor de daar gelegen beschermde erfgoederen en natuurzones.	Zie antwoord hoofdstuk 0	Nee
d.	Thema ambitie Appellant geeft aan dat alternatieven gericht op verlaging van de energieconsumptie meer aandacht verdienen.	Zie antwoord hoofdstuk 2.1	Nee
e.	Thema overige Appellant stelt dat meervoudig ruimtegebruik van de N345/348 nabij Brummen nader onderzoek verdient.	Zie antwoord hoofdstuk 2.7	Nee

Nmr	Samenvatting ontvangen mening	Antwoord college van B&W	
3.3.14	23 juli 2021, D362462 24 juli 2021, D362472 22 juli 2021, D362462 23 juli 2021, D362461 26 juli 2021, D362571 26 juli 2021, D362569 26 juli 2021, D362656 25 juli 2021, D362652		
a.	Appellanten hebben zwaarwegende argumenten tegen plaatsing van windturbines in het aangewezen zoekgebied en geven oplossingsrichtingen aan die als bijlage bij dit document is gevoegd.	Niet van toepassing	
b.	Thema gezondheid Appellant stelt dat er gezondheidsrisico's voor omwonenden zijn door een combinatie van permanente geluidsoverlast (puls- en ruisgeluiden) en visuele hinder door slagschaduw, lichtschitteringen en nachtelijke hinder door de waarschuwingslichten voor vliegverkeer. Binnen of nabij de gemeente Brummen zien appellanten geen enkele ruimte voor een of meerdere windturbines zonder dat er ernstige overlast optreedt. Appellanten vragen speciaal aandacht voor de risico's voor gezondheidsschade door laagfrequent geluid. Er bestaan zeer veel aanwijzingen van gezondheidsschade voor de in het zoekgebied gelegen huizen en bedrijven. Op grond van het Nevele-arrest (2020, Europese Hof in Luxemburg) heeft de Raad van State in Nederland zeer recent (https://www.raadvanstate.nl/@125875/202003882-1-r3/) bepaald dat de huidige normen voor windturbines niet meer gebruikt mogen worden. Het kabinet moet nieuwe normen vaststellen op basis van de feitelijke hinder voor omwonenden. Met de meest gebruikte Europese norm van 10 maal de tiphoogte als afstandsnorm van een windmolen is in het zoekgebied Cortenoever geen ruimte voor industriële turbines. Vrijwel overal binnen een straal van drie- tot vierhonderd meter bevinden zich woningen en/of bedrijven. Hele woonwijken van Zutphen en Brummen liggen binnen 2500 meter.	Zie antwoord hoofdstuk 2.2	Nee

c.	<p>Thema landschap</p> <p>Appellanten stellen dat er ondermijning van de leefomgeving plaats vindt. De negatieve impact van een of meer industriële turbines op landschap en leefomgeving in dit gebied is onaanvaardbaar groot. De beoogde turbines torenen hoog uit boven het landschap. Ze zijn nog tot 90 meter hoger dan de turbines bij Zutphen en de as-hoogte is meer dan 100 meter hoger dan de Walburgtoren in Zutphen. Appellanten stellen dat Cortenoever op verschillende plaatsen in het Uitnodigingskader wordt geprezen vanwege de grote landschappelijke en natuurwaarden. Onder andere de wespandief, de zeearend, grote aantallen ganzen en verschillende soorten weidevogels (zoals koningskwartel) komen hiervoor. Al deze waarden worden met de keuze voor grootindustriële windmolens bedreigd. Deze uitwerking van het thema wind is dus in tegenspraak met het uitgangspunt "landschap is leidend".</p>	Zie antwoord hoofdstuk 2.2 Thema landschap	Nee
	<p>Appellanten stellen dat in Cortenoever ook niet voldaan kan worden aan het uitgangspunt "Bij windmolens eisen we een compensatie in de vorm van landschaps- en ecologische versterkende elementen" (p7). Duidelijk is dat grote windmolens niet passen. De logische consequentie zou zijn dat wordt afgezien van plaatsing. De afbeelding laat zien dat het zoekgebied Cortenoever verschillende groene "uitsluitgebieden" overlapt.</p> 	Zie antwoord hoofdstuk 0 Thema landschap	Nee
	<p>Appellanten geven aan dat het zoekgebied volledig overlapt met een uitsluitingszone van 1800 meter vanaf de beschermde erfgoederen "Laag Helbergen" en "Reuversweerd".</p>	Zie antwoord hoofdstuk 0	
d.	<p>Thema overige</p> <p>Appellanten stellen dat In het zoekgebied zich meerdere boerenbedrijven bevinden met vee. Het is bekend dat stress bij melkvee optreedt door de nabijheid van grote turbines. Tegen de impact op het dierenwelzijn en de economische schade door een lagere melkgift voor de getroffen agrariërs, zal in de komende 30 jaar niets te doen zijn als de turbines er eenmaal staan.</p>	<p>Op dit moment is niet veel bekend over de impact van grote windmolens op (melk)vee. Wel loopt In verschillende Franse boerderijen het sterftcijfer van het vee hoog op en daalt de productiviteit. De veehouders wijten het sterftcijfer aan elektromagnetische velden of antennes in de nabijheid van hun boerderij. De GPSE (Groupe Permanent pour la Sécurité Electrique en milieu agricole) is volop bezig met het testen van het effect van windmolenparken en antennes in de nabijheid van boerderijen.</p> <p>Als er meer bekend wordt over de impact van grote windmolen op (melk)vee dan analyseren wij deze gegeven. Vervolgens bekijken we of dit leidt tot een aanpassing van het uitnodigingskader.</p>	Nee
	<p>Appellanten stellen dat qua opbrengst windenergie in de omgeving van Brummen beperkt rendabel is ten opzichte van locaties op zee. Als toch ingezet wordt op wind in deze omgeving, zullen de turbines ook nog extra hoog moeten worden. De onwenselijkheid daarvan is eerder al aangevoerd.</p>	<p>Uit de nationale energieatlas blijkt dat de gemiddelde windsnelheid op 100 meter hoogte in de gemeente Brummen 5,5 tot 6 m/seconde is. Windmolens beginnen energie te leveren bij windkracht 2-3, 1,6 tot 3,4 meter per seconde. Windturbines in Brummen hebben minder rendemente dan een windturbine op zee, maar nog wel voldoende windsnelheid om energie op te leveren</p>	Nee
e.	<p>Thema ambitie</p> <p>Appellanten stellen een aantal oplossingsrichtingen voor :</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vol inzetten op, dus meer middelen reserveren, voor kleinschalige circulaire initiatieven, gericht op energiebesparing. - Zet energie-investeringen dus in op besparingen of een zo klein mogelijke afstanden tussen opwekking en consumptie. - De prioriteit leggen op het maximaal benutten van besparing en opwekking van energie binnen de bebouwde omgeving. - Inzetten op meervoudig gebruik van dezelfde ruimte door functies die elkaar niet hinderen maar versterken is nog niet onderzocht, of althans niet opgenomen in het Uitnodigingskader. Hierbij bieden wij een onzes inziens kansrijke suggestie aan. N345/348, nabij Brummen - Dat in de eerste plaats een bedrijf zichzelf inspant om zoveel mogelijk in de eigen energiebehoefte te voorzien. 	Zie antwoord hoofdstuk 2.1	Nee

Nmr	Samenvatting ontvangen mening	Antwoord college van B&W	
3.3.15	26 juli 2021, D362497		Aanpassing beleid
a.	<p>Thema wind</p> <p>Appellant verwachten waardevermindering van de woningen en stel de gemeente dan ook aansprakelijk voor de schade die dit tot gevolg zal hebben.</p>	<p>In het uitnodigingskader zonnevelden en windmolens gaat het nog niet om concrete plannen. Bij concrete plannen is veel onderzoek nodig zoals bijvoorbeeld of er sprake is van waardevermindering van woningen.</p> <p>Er is regelgeving voor planschadeprocedures.</p>	Nee

Nmr	Samenvatting ontvangen mening	Antwoord college van B&W	Aanpassen beleid
3.3.16	26 juli 2021, D362501		
a.	Thema Landschap Appellant is het niet eens dat de gemeente windmolens wil neerzetten in Cortenoever neer gaan zetten. Appellant geeft aan dat Cortenoever een prachtig natuurgebied is waar veel mensen kunnen genieten van de natuur en de rust.	Zie antwoord hoofdstuk 0	Nee
b.	Thema Gezondheid Appellant wijst over de overlast die kan ontstaan door het harde geluid en de slagschaduw dat de hele tijd optreedt. Appellant is bang dat ze weer moeten verhuizen door de overlast die gaat optreden zoals gebeurde 7 jaar geleden ook met het project: Geef de rivier de ruimte.	Zie antwoord hoofdstuk 2.2	Nee

Nmr	Samenvatting ontvangen mening	Antwoord college van B&W	Aanpassen beleid
3.3.17	26 juli 2021, D362532		
c.	Thema windturbines Appellant wens geen windmolens in Brummen.	Wij hebben begrip voor uw standpunt.	Nee

Nmr	Samenvatting ontvangen mening	Antwoord college van B&W	Aanpassen beleid
3.3.18	26 juli 2021, D362654		
a.	Thema Gezondheid Appellant stelt dat zij voor bedrijfsuitbreiding aangewezen zijn op de richting ZW . Daar ligt hun bouwblok die in het zoekgebied valt. Dat betekent dat de slagschaduw over hun gebouwen komt. De vergunningen voor de uitbreidingen zijn aanwezig. De zon draait voor appellant achter de molens langs. Appellant stelt dat er ook er sprake is van straling door het opwekken van stroom door de wrijving in de turbine . Dit is zeer slecht voor gezondheid van mens en dier.	Zie antwoord hoofdstuk 2.2	Nee

Nmr	Samenvatting ontvangen mening	Antwoord college van B&W	Aanpassen beleid
3.3.19	26 juli 2021, D362525		
a.	Thema wind Appellant vraagt wat de impact wordt op zijn uitzicht. De molens worden 250 meter en zullen het landschap blijvend en ingrijpend veranderen.	Windturbines worden voor een periode van maximaal 30 jaar vergund. Na deze periode wordt de windturbine in principe verwijderd. Er is geen sprake van een blijvende verandering. Wel is er natuurlijk de mogelijkheid om een nieuwe vergunning aan te vragen na 30 jaar.	Nee
b.	Thema gezondheid Appellant vraagt wat de impact van geluidsoverlast is. Appellant stelt dat een constant hinderlijk geluid een impact heeft op zijn welzijn. Fysieke en mentale gezondheid zowel overdag als in de nacht. Appellant woont in een oude boerderij en geluidsisolatie zal een fikse investering vragen. Appellant stelt dat bij een felle zon windturbines ook voor een storende schaduwslag zorgen.	Zie antwoord hoofdstuk 2.2	Nee
c.	Thema windturbines Appellant stelt dat optredende schaduwslag ook impact heeft op het rendement van hun zonnepanelen en de groei van de planten en bomen op hun land.	In het uitnodigingskader zonnevelden en windmolens gaat het niet om concrete plannen. Bij concrete plannen is veel onderzoek nodig. Ook naar de gevolgen van slagschaduw.	Nee
d.	Thema overige Appellant maakt zich zorgen de waardevermindering van zijn woning.	Wij hebben begrip dat u zich zorgen maakt over waardevermindering van uw woning. In het uitnodigingskader windmolens en zonnevelden gaat het nog niet om concrete plannen. Bij uitwerking van de plannen zal waardevermindering van de woning onderzocht worden. Er is regelgeving voor planschadeprocedures.	Nee

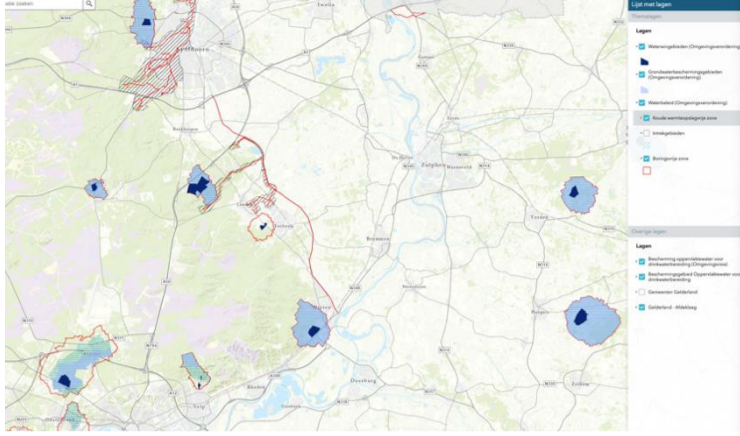
Nmr	Samenvatting ontvangen mening	Antwoord college van B&W	Aanpassen beleid
3.3.20	29 juli 2021, D362640		
a.	Appellant is groot voorstander van windmolens en zonnevelden in algemene zin.	Niet van toepassing	Nee
b.	Thema wind Appellant verheugt zich dat het landschap leidend is en is van mening dat juist het omgekeerde waar is: windmolens zijn door hun schaalgrootte bepalend voor het landschap. Appellant geeft aan dat positief geformuleerd je met windmolens juist een landschappelijke-structuur of element kan accentueren, waardoor dit in verticale zin betekenis krijgt. Bijvoorbeeld windmolens langs de IJssel. Hierdoor krijgt de IJssel in verticale zin een markering aan de horizon. Appellant stelt dat een analyse van te accentueren landschappelijke structuren /elementen een mooie toevoeging kan zijn aan het concept uitnodigingskader. Willekeurig geplaatste molens kunnen het landschap onbedoeld verstoren of een onrustig beeld opleveren.	We zijn het met u eens dat windturbines door hun schaalgrootte bepalend zijn voor het landschap. Het is inderdaad mogelijk door windturbines landschappelijke structuren of elementen te accentueren. Of dit een positieve of negatieve formulering is persoonsafhankelijk. Door de verspreid staande bebouwing in het buitengebied en de normen waaraan voldaan moet worden is het heel moeilijk om een dergelijke benadering in Brummen toe te passen.	Nee

	Appellant geeft aan dat het in het voordeel van de notitie en discussie kan zijn, om een dergelijk kaart wel op te nemen. Een afweging kan dan gemaakt worden om bijvoorbeeld een aantal molens langs een belangrijke landschappelijke lijn te plaatsen, al is de opbrengst daar dan iets minder positief. Wat ook kan, is het type molen te koppelen aan de visuele impact van de molens op het landschap.		
--	---	--	--

Nmr	Samenvatting ontvangen mening	Antwoord college van B&W	Aanpassen beleid
3.3.21	26 juli 2021, D362497		
a.	Thema ambitie Appellanten doen dringend beroep op de Gemeente om niet te snel te gaan Op dit moment lijken zonnevelden en windmolens de enige mogelijkheden voor de opgave van 2050. Maar juist door de grote bereidheid van velen om te zoeken naar alternatieven kan het maar zo zijn dat erover tien of vijftien jaar heel andere oplossingen voorhanden zijn voor het energievraagstuk. Appellanten geven aan dat vanwege de aanwezigheid van de Wespandief er over de gehele Cleantech Regio maximaal vijf windmolens gerealiseerd kunnen worden. Brummen heeft plannen om er drie te realiseren. Maar wat doen de andere gemeenten? En hoe wordt dit verdeeld? Volgens Appellant is het beter om het bovenregionaal beleidskader voor wind af te wachten. Daarnaast duurt het onderzoek naar de wespandief zeker nog 2 tot 3 jaar. Het is niet uit te sluiten, dat er tegen die tijd een nieuwe (landelijke) aanpak ligt.	Zie antwoord hoofdstuk 2.1	Nee
b.	Thema gezondheid Appellant geeft aan dat het terecht is dat er weerstand voor windmolens is om de impact van windmolens op de gezondheid. Momenteel lopen er, zowel regionaal als landelijk, diverse onderzoeken (MER, gezondheid) naar de impact van windmolens. Vergunningverlening lijkt daarom op dit moment zeker niet wenselijk. Het actief starten met het proces om tot realisatie van molens te komen, kan beter uitgesteld worden. De lopende onderzoeken leveren naar alle waarschijnlijkheid nieuwe inzichten op. En wellicht ook nieuwe, andere alternatieven.	Zie antwoord hoofdstuk 2.2	Nee

Nmr	Samenvatting ontvangen mening	Antwoord college van B&W	Aanpassen beleid
3.3.22	27 juli 2021, D362582		
a	Voor appellant is het realiseren van winturbines en zonnevelden in dit gebied onaanvaardbaar.	Niet van toepassing	
b	Thema gezondheid Appellant stelt dat onderhavig 'uitnodigingskader' betreft een plan/visie dat/die is bedoeld als kader voor de ontwikkeling van een windturbinepark. Om deze reden is dit uitnodigingskader plan-MER-plichtig. De noodzaak tot het maken van een plan-MER geldt ook te meer nu de algemene regels voor windturbineparken niet mogen worden toegepast en derhalve duidelijk is dat dit plan het kader bidet voor een zelfstandige m.e.r.(beoordelings)-plichtig besluit. Nu een plan-MER ontbreekt, kan het uitnodigingskader niet worden vastgesteld.	In de bijlage van het Besluit milieueffectrapportage wordt een opsomming gegeven van de plannen waarvoor een Plan-Mer procedure gevolgd moet worden. Het is geen plan zoals in het Besluit milieueffectrapportage genoemd en daarom is er geen plan-MER nodig. Bij de uitwerking van dit beleid met betrekking tot grote windturbines wordt de vigerende wet en regelgeving toegepast. In dit geval een MER-beoordelingsplicht voor 3 windturbines.	Nee
c	Thema gezondheid Appellant stelt dat het gebied op een veel kortere afstand dan 400 meter van de woning ligt. Zodat ook bij voorbaat duidelijk is dat er onaanvaardbare hinder zal optreden. Appellant geeft aan dat door de uitspraak van de Raad van State van 30 juni 2021, (ECLI:NL:RVS:2021:1395) de algemene normen voor geluid, slagschaduw en veiligheid die in Nederland gelden voor de bouw en het gebruik van windturbines op grond van het Activiteitenbesluit niet kunnen worden gebruikt nu deze niet deugdelijk zijn onderbouwd. Appellant stelt dat de gehanteerde criteria om tot locatie te kunnen komen in het uitnodigingskader ook onjuist zijn, althans onvoldoende onderbouwd.	Zie antwoord hoofdstuk 2.22.2	Nee
d	Thema landschap Appellant is van mening dat het uitnodigingskader, dat blijkens de tekst wordt vastgesteld als ruimtelijk kader voor initiatieven, onvoldoende is doordacht en geen deugdelijke onderbouwing kent. Noch in overeenstemming is met de eigen uitgangspunten en de geldende juridische en ruimtelijke kaders.	Wij zijn het niet met u eens dat ons uitnodigingskader niet doordacht is. Geen deugdelijke onderbouwing kent, noch in overeenstemming is met de eigen uitgangspunten en de geldende juridische en ruimtelijke kaders. Als eerste hebben we een technische verkenning laten uitvoeren naar de mogelijkheden van windturbines in onze gemeente. Een technische verkenning voor twee typen windturbines, 3 en 5 MW. Er zijn 12 locaties binnen de gemeente Brummen waar windturbines mogelijk zijn. Na de technische verkenning hebben wij een landschapsanalyse uitgevoerd. Er is een projectgroep van diverse vakgebieden opgericht om dit vraagstuk integraal te benaderen. Aandachtspunt was dat het uitnodigingskader niet in strijd is met andere beleidsuitgangspunten. We hebben een uitgebreide analyse gehouden van landelijk, provinciaal en regionaal beleid dat van	Nee

		toepassing is op dit onderwerp. Wat de consequenties van dit beleid zijn voor ons op te stellen uitnodigingskader. We hebben ons laten adviseren door maatschappelijke organisaties zoals het landschapsnetwerk Brummen en BrummenEnergie. Ook hebben we informatie ingewonnen bij bedrijven die zonnepanelen plaatsen. Daarnaast hebben we meerdere gesprekken gevoerd met inwoners. We hebben drie inwonersavonden georganiseerd, waaronder een met jongeren in onze gemeente. Alle informatie die we op deze wijze ontvingen hebben we zorgvuldig afgewogen.	
<p>Thema landschap Appellant stelt dat in het uitnodigingskader staat opgenomen dat een afstand van 400 meter tot woonbebouwing zou worden aangehouden. De ingetekende druppel met een voorkeurslocatie voldoet echter niet aan dit uitgangspunt. Er zijn in het gebied diverse woningen gelegen. Zowel burgerwoningen als bedrijfswoningen behorende bij agrarische bedrijven. Ook die laatste komen bescherming toe. Uit dit kaartje blijkt dat geen reëel gebied voor de bouw van drie windturbines over blijft, indien de eigen gehanteerde uitgangspunten van 400 meter ten opzichte van woningen daadwerkelijk worden gehanteerd. Appellant stelt dat het gebied op een veel kortere afstand dan 400 meter gelegen van zijn woning</p> 		Zie antwoord hoofdstuk 0	Nee
<p>Appellant stelt dat de westzijde van de N348 zeer waardevol landschap betreft, Nationaal landschap in de Omgevingsverordening van de provincie Gelderland.</p> <p>Appellant stelt dat de rest van het gebied van de voorkeurslocatie ook bestempeld is als waardevol landschap en komt om die reden dan ook in de bestemmingsplannen een beschermingsregeling.</p>		Zie antwoord hoofdstuk 0 Thema landschap	
<p>Appellant stelt dat de cultuurhistorische waarden van het gebied zeer hoog zijn Met zowel de Reuversweerd, Laag-Helbergen en overige waardevolle historische bebouwing. Het bestempelen van dit gebiedsgedeelte als voorkeurslocatie is onwenselijk en onaanvaardbaar. Appellant stelt dat voor landgoederenensembles geldt dat een afstand van 1,8 km wordt gehanteerd. Echter deze afstand is niet aangehouden tot het landgoed Reuversweerd in Cortenoever. Dit landgoed wordt hersteld en heeft een rijksmonumentale status. Deze status en beleving zal door het realiseren van windturbines onherstelbaar zal worden aangetast.</p>		Zie antwoord hoofdstuk 0	Ja
<p>Thema landschap Appellant stelt dat de stelling in het concept uitnodigingskader dat een windturbine vanwege de hoogte geen relatie zou hebben met het landschap onzinnig is en nergens op gebaseerd. Een windturbine heeft door de hoogte juist een dominante uitstraling in het landschap en maakt dat de waarden daardoor tenietgaan of ernstig worden aangetast. Niet alleen door het bouwwerk zelf, maar ook door de uitstraling van de turbine vanwege milieuhinder, welke het landschap ook aantast. Daarbij staat de windturbine gewoon op de grond en vormt daar een groot bouwwerk, dat direct het landschap aantast.</p>		Zie antwoord hoofdstuk 0	Nee
<p>Appellant stelt dat ten noorden en een stukje ten zuiden van de N348 I het Gelders natuurnetwerk (voormalig EHS) en de Groene ontwikkelzone ligt. De 'voorkeurslocatie' ligt daarmee voor een aanzienlijk deel in een gebied dat in het concept uitnodigingskader als ongeschikt is bestempeld. Daar staat immers dat de gebieden van het Gelders Natuurnetwerk en de Groene ontwikkelzones zijn uitgesloten. De weergave van de 'voorkeurslocatie is dan ook onjuist. Appellant stelt dat daarbij is bij de locatie geen rekening gehouden met de ligging aansluitend aan het Natura 2000-gebied, Dat de toekomstige verdere ontwikkeling van het Natura 2000-gebied, waaronder eventuele uitbreiding, belemmerd wordt. Appellant stelt dat het hanteren van een minimale afstand ten opzichte van natuurgebieden bij het kiezen van een locatie voor windturbines noodzakelijk is om ook voor de langere termijn in voldoende afstand (buffer) en het optreden van nadelige effecten te voorzien. Waar ten opzichte van landgoederen een afstand van 1,8 km wordt gehanteerd, is het absurd dat ten opzichte van de zeer waardevolle natuur van de Rijntakken geen vergelijkbare afstand wordt aangehouden. De gekozen locatie lijkt vooral te zijn ingegeven vanuit de sterke wens om kennelijk ergens in de gemeente deze turbines te plaatsen. Waarbij had moeten worden geconcludeerd dat binnen de gemeente Brummen wellicht een geschikte locatie gewoon niet voorhanden is. Deze locatie is in ieder geval duidelijk niet geschikt.</p>		Zie antwoord hoofdstuk 0 Thema landschap	Nee

	 <p>Appellant stelt dat ook ten noorden en noordwesten van de N348 een waterbeschermingsgebied ligt. Welke eveneens het gebied ongeschikt maakt voor de bouw van grote windturbines.</p>	<p>Volgens het geoportaal van de provincie Gelderland is er geen grondwaterbeschermingsgebied aanwezig in Brummen. Wel is er een waterwingebied aanwezig in Eerbeek.</p> 	Nee
e	<p>Thema wind</p> <p>In het uitnodigingskader wordt gesteld dat erfturbines van 30 meter hoogte overal in de gemeente zouden worden toegestaan. Appellant stelt dat ledere onderbouwning voor de aanvaardbare van dergelijke grote bouwwerken ontbreekt. Dergelijke bouwwerken kunnen niet overal aanvaardbaar zijn, zodat een duidelijk kader ten onrechte ontbreekt. Locaties waar dergelijke molens vanuit ruimtelijk oogpunt en/of vanwege natuurbelangen, dienen te worden uitgesloten. Dit geldt te meer voor de in Brummen gelegen zeer waardevolle landschappen, natuurgebieden en voor alle locaties op korte afstanden van andere erven/woningen. Appellant stelt daarbij is de hoogte van 30 meter vele malen hoger dan de bebouwing en meeste beplanting in het buitengebied. Deze turbines zullen in de regel juist wel zeer goed zichtbaar zullen zijn in het landschap.</p>	<p>We gaan het uitnodigingskader aanpassen. In plaats van twee categorieën maken we onderscheid in drie categorieën.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Erfmolens met een as-hoogte tot 15 meter 2. Dorpsmolens met een as-hoogte tot 40 meter 3. Molens met een as-hoogte meer dan 40 meter <p>Aan de toepassing van dergelijke molens worden voorwaarden gesteld. In het aangepaste uitnodigingskader wordt dit toegelicht.</p>	Ja
	<p>Appellanten stellen dat in het uitnodigingskader wordt beschermd met verricht onderzoek door Pondera. Dat tot de locatiekeuzen zou hebben geleid. Doch dit onderzoek is niet bij het uitnodigingskader gevoegd of beschikbaar is gesteld.</p>	<p>Het onderzoek van Pondera is in als bijlage bijgevoegd. Daarnaast voegen we dit onderzoek ook als bijlage bij het Uitnodigingskader.</p>	Ja
f.	<p>Thema zon</p> <p>Appellant stelt dat voor de zonnevelden geldt dat ten onrechte een locatie van 'Ja, mits' is opgenomen in de omgeving van de woning van cliënten. Cortenoever is niet geschikt voor de realisatie van een zonneveld, gelet op de grote landschappelijke waarden en de negatieve effecten voor de omgeving. Appellant stelt Cortenoever is ten onrechte ook een gebied opgenomen dat ligt in het Nationaal Landschap en in de groene ontwikkelzone en tevens als landschappelijk waardevol aangemerkt in het geldende bestemmingsplan, in verband waarmee in een beschermend regime is voorzien, zodat het gebied daarom reeds ongeschikt is voor de realisatie van een zonnepark. Het aanleggen van een zonnepark in waardevol landschap, kan niet als goede ruimtelijke ordening worden aangemerkt. Er zijn ook genoeg alternatieve locaties in Nederland beschikbaar, waarbij niet dergelijke waarden aanwezig zijn.</p>	<p>Zie antwoord hoofdstuk Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.</p>	Nee
g	<p>Thema Overige</p> <p>Appellant geeft aan dat een passende beoordeling onderdeel dient te zijn van de plan-MER voor het uitnodigingskader voor de windturbines. Dit ontbreekt, zodat het uitnodigingskader niet kan worden vastgesteld. Gelet op de ligging van de voorkeurslocatie op zeer korte afstand van het Natura 2000-gebied, Rijntakken zijn bij voorbaat significante negatieve effecten zeker niet uit te sluiten. Sterker, het optreden van dergelijke effecten is juist aannemelijk.</p>	<p>In de bijlage van het Besluit milieueffectrapportage wordt een opsomming gegeven van de plannen waarvoor een Plan-Mer procedure gevolgd moet worden. Het is geen plan zoals in het Besluit milieueffectrapportage genoemd en daarom is er geen plan-MER nodig. Bij de uitwerking van dit beleid met betrekking tot grote windturbines wordt de vigerende wet en regelgeving toegepast. In dit geval een MER-beoordelingsplicht voor 3 windturbines.</p>	Nee
	<p>Appellanten zijn in het korte verleden al gedwongen verplaatst door de dijkverlegging Cortenoever. In verband daarmee hebben zij zeer grote investeringen voor deze nieuwe plek verricht. Waaronder het treffen van diverse maatregelen voor landschappelijke inpassing. Op het moment dat deze locatie als 'voorkeurslocatie' voor de windturbines in het uitnodigingskader wordt aangewezen, zullen appellanten zeer grote schade lijden. Deze zal nog verder worden vergroot op het moment dat de locatie ook nog voor een zonnepark wordt aangewezen en ook nog de realisatie van erfturbines mogelijk wordt gemaakt. Gelet op de ligging van de woning van appellanten zullen zij door al deze ontwikkelingen zeer hard worden getroffen, waar cliënten al kortgeleden in verband met het algemene belang huis en haard hebben moeten verlaten en zijn verplaatst naar deze locatie.</p>	<p>In het uitnodigingskader windmolens en zonnevelden gaat het nog niet om concrete plannen. Bij concrete plannen is veel onderzoek nodig en zullen de belangen van omwonende worden meegewogen.</p>	Nee

	Appellanten stellen dat als daadwerkelijk wordt gekomen tot de realisatie van deze ontwikkelingen, daarmee zeer grote schade zal optreden door waardedaling van de woning en doordat alle investeringen voor landschap verloren zullen gaan, omdat een sterk aangetast landschap overblijft. Dit maakt dat onderzoek had moeten worden gedaan naar de door dit kader optredende schade en een regeling had moeten worden opgesteld om deze schade te compenseren	In het uitnodigingskader windmolens en zonnevelden gaat het nog niet om concrete plannen. Bij concrete plannen is veel onderzoek nodig en zullen de belangen van omwonende worden meegewogen.	Nee
	Appellant stelt dat ook ten onrechte bij het bepalen van een 'voorkeurslocatie' niet rekening is gehouden met het specifieke belang van het gebied voor de duivensport en de grote gevolgen die de realisering van dergelijke windturbines zullen hebben.	In het uitnodigingskader windmolens en zonnevelden gaat het nog niet om concrete plannen. Bij concrete plannen is veel onderzoek nodig en zullen de belangen van omwonende worden meegewogen.	Nee

Nmr	Samenvatting ontvangen mening	Antwoord college van B&W	Aanpassen beleid
3.3.23	27 juli, D362574		
a.	Thema ambitie Appellant stelt dat de ambitie van Brummen in 2030 energieneutraal te zijn een utopie is. Daarnaast dat het Nederland ook niet lukt om alleen met zon en wind energieneutraal te worden. Appellant geeft aan dat pag. 5 ambitie van energieneutraal is losgelaten. Met de gedachte 3 windmolens en 100 ha zonnepark in 2030 is de energiebehoefte van Brummen voor de gebouwde omgeving voor 50% gedekt; is dit inclusief of exclusief de industrie? Appellant stelt dat het is duidelijk dat de eerder uitgesproken ambitie van energie neutraal willen zijn in 2030 niet wordt gehaald. Een verstandige keuze. Want de innovaties gaan zeer snel, en mogelijk kunnen we daarvan profiteren als we niet te hard van stapel lopen.	Zie antwoord hoofdstuk 2.1	Nee
	Appellant stelt dat wij in Nederland zoveel mogelijk de daken moeten volleggen met zonnepanelen. Windturbines alleen op enkele plaatsen in de polders en langs de kusten, maar vooral op grote schaal op zee aanbrengen. En dat integreren met productie van waterstof op zee. Appellant vindt de suggestie om de A348 terug te brengen van 4 naar 2 banen met max. 80 km/h, en het vrijkomend oppervlak vol te leggen met zonnepanelen, een geweldig idee.	Zie antwoord hoofdstuk 2.1	Nee
b.	Themawind Appellant stelt dat in het overzichtskaartje voorkeursgebied Brummen met afstanden tot buurdorpen de afstand tot eigen dorpen ontbreekt.	Zie antwoord hoofdstuk 2.5	Nee
	Appellant stelt dat windturbines in Brummen last hebben van de luwte van de Veluwe wat ten koste gaat van het rendement.	Uit de nationale energieatlas blijkt dat de gemiddelde windsnelheid op 100 meter in de gemeente Brummen 5,5 tot 6 m/seconde is. Windmolens beginnen energie te leveren bij windkracht 2-3, 1,6 tot 3,4 meter per seconde. Windmolens in Brummen hebben minder rendemente dan een windmolen op zee. Maar nog wel voldoende windsnelheid om energie op te leveren.	Nee
c.	Thema gezondheid Appellant stoort het in grote mate dat nog steeds een afstand van 350 tot 400 meter wordt aangehouden als de minimale afstand van windturbines tot omwonenden. In Europa is een afstand tot omwonenden van 10 maal de tiphoogte reeds een gehanteerde norm. Alleen het kabinet moet nog een slag maken n.a.v. een uitspraak van de Raad van State. Appellant stelt dat de gezondheidseffecten zwaar worden onderschat. Dat wordt zo langzamerhand wel duidelijk uit diverse wetenschappelijke studies. Maar het RIVM wil dat nog niet. Het is ook zeer vreemd hoe met de geluidsbelasting wordt omgegaan, namelijk een meting van een soort gemiddelde over langere tijd.	Zie antwoord hoofdstuk 2.2	Nee

Nmr	Samenvatting ontvangen mening	Antwoord college van B&W	Aanpassen beleid
3.3.24	16 juli 2021, D361156		
a.	Appellant dien een zienswijze in tegen plaatsing van windmolens in onze prachtige natuurlijke omgeving. Appellant wil geen vervuiling van de horizon door mega hoge windmolens die onze biodiversiteit aantast.	Niet van toepassing	
b.	Thema gezondheid Appellant stelt dat windmolens de gezondheid van mens en dier aantasten en tevens niet voldoen aan de Europese milieueisen.	Zie antwoord hoofdstuk 2.2	Nee

Nmr	Samenvatting ontvangen mening	Antwoord college van B&W	Aanpassen beleid
3.3.25	26 juli 2021, D362573 26 juli 2021, D362572		
a.	Thema participatie Appellanten stellen dat er onvoldoende tegemoet gekomen is om op een rechtvaardige manier met de belangen en de zorgen van	Zie antwoord hoofdstuk 2.6	Niet van toepassen

	omwonenden rekening wordt gehouden een onvoldoende transparant proces. Appellanten stellen dat er op dit moment nog veel te weinig informatie beschikbaar is om dit vergaande Uitnodigingskader vast te stellen. In ieder geval is die informatie ons, als direct omwonenden van het kansrijke gebied voor de plaatsing van windmolens niet bekend.		
b.	Thema landschap Appellanten stellen dat in het Uitnodigingskader zelf geen uitgangspunten/normen/kaders benoemd worden voor de plaatsing van windmolens. Daarmee is het onderzoek en de selectie van de kansrijke omgeving in Cortenoever onvoldoende onderbouwd en onvoldoende transparant. Appellanten stellen dat het onduidelijk blijft om hoeveel windturbines het zou gaan, waar ze zouden kunnen staan in het kansrijke ovaal. Hoe ver die geplande turbines, althans de ovaalgrenzen, zijn verwijderd van bebouwing (woningen!). Hoe hoog de windturbines mogen zijn. Dit zijn basale uitgangspunten die als kader zouden moeten worden opgenomen, omdat dan de eventuele consequenties voor de leefomgeving ook pas duidelijk kunnen worden.	Zie hoofdstuk 0 Zie onderzoek Pondera dat als bijlage is bijgevoegd	Ja
c.	Thema wind Appellanten missen kaartjes met tekeningen hoe het eruit zou kunnen komen te zien.	In het uitnodigingskader windmolens en zonnevelden gaat het niet om concrete plannen. Bij concrete plannen is veel onderzoek nodig en zal pas duidelijk hoe het eruit komt te zien. In dat stadium worden tekeningen gemaakt.	Nee
d.	Thema gezondheid Appellanten stellen dat voordat de uitkomsten van het RIVM nader onderzoek naar de gezondheidsrisico's voor omwonenden van windturbines bekend is er geen definitieve vaststelling van het Uitnodigingskader plaatsvinden.	Zie antwoord hoofdstuk 2.2	Nee

3.4 Inspraak inwoners Eerbeek

Nmr	Samenvatting ontvangen mening	Antwoord college van B&W	Aanpassen beleid
3.4.1	24 juni 2021, 359684		
a.	Thema ambitie Appellant stelt dat het leggen van zonnepanelen op daken wel aantrekkelijker kan worden gemaakt door bijvoorbeeld fondsen beschikbaar te stellen en subsidies.	Zie antwoord hoofdstuk 2.1	Nee
b.	Thema participatie Appellant vraagt de gemeente om het participatiegebied niet te klein te maken. Appellant vraagt de gemeente een tabel te maken met minimale afstanden voor participatie in relatie tot grootte van windmolens en zonnevelden om burgers te beschermen.	Zie antwoord hoofdstuk 2.6	Nee
c.	Thema participatie Appellant vraagt de gemeente toe te zeggen dat dat bij elke evaluatie en heroverweging alleen gekeken wordt naar een schaalverkleining of verandering op de tot dan toe betrokken locaties. Appellant vindt het niet wenselijk dat of rechtvaardig is dat inwoners van gebieden die tot dan toe gespaard zijn gebleven in de energietransitie elke 5 jaar opnieuw met de handen in het haar zitten of er deze keer een windmolen naast hun huis geplaatst gaat worden.	Zie antwoord hoofdstuk 2.6	Nee

Nmr	Samenvatting ontvangen mening	Antwoord college van B&W	Aanpassen beleid
3.4.2	18 juli 2021, D361137 18 juli 2021, D361160		
a.	<p>Thema Landschap Appellant geeft aan durf pal te staan voor de prachtige omgeving en dat de gemeente Brummen dit ook doet in het uitnodigingskader, vanuit het landschap denken. Zoals dat hoort. Appellant vindt dat er geen windmolens in de buurt van Natura 2000 en de mooie Veluwe (flank) moeten komen. Het einde is dan zoek. Appellant stelt voor er nog een miljoen (en) bomen bij planten. Dit in plaats van zonnepanelen en windmolens neer te zetten. Appellant stelt voor in te kopen en/of Vattenfall mee te financieren voor die grote windmolens op zee. Appellant hoopt dat het niet alleen om geld gaat en een aantal mensen rijk worden. Dat is een totaal verkeerde insteek. Brummen heeft een krachtig wapen en dat is onze natuur zelf!</p>	Zie antwoord hoofdstuk 0	Nee
b.	<p>Thema participatie Appellant vraagt:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Of het duidelijk kan worden gemaakt hoe men mee kan profiteren? 2. Hoeveel invloed men kan uitoefen op het type zonnepaneel en inpassing in het landschap? 3. Zijn er ook nogal wat velden, die bij oude eigenaren horen, die eventueel worden verkocht. Hoe mogen wij daaraan meedoen, zonder dat grote bedrijven dat overnemen en er mee doen wat ze willen? 4. Hoe worden wij tegen die grotere machten en belanghebbende van grote bedrijven beschermt? 5. Wat betekent het voor appellant wanneer iemand 5 hectare zonnepanelen wil aanleggen en dat grenst aan mijn tuin, Wie en wat wordt daar nu echter beter van! Als er toch over geld wordt gepraat, waarom niet meer open en bloot? 	<p>In het uitnodigingskader is de opzet van het participatieproces aangegeven. In het uitnodigingskader staat dat het aan de initiatiefnemer(s) en de lokale omgeving is om te bepalen welke vormen van financiële participatie toegepast wordt. Het is logisch dat hierbij ook rekening wordt gehouden met een eerlijke verdeling vanuit hinderoptiek. Dit betekent als uitgangspunt: wie meer hinder zal ervaren kan een grotere opbrengst ten opzichte van andere betrokkenen krijgen. Doordat we de eis stellen om de initiatieven via een gebiedsproces te ontwikkelen, bepaalt de initiatiefnemer met de inwoners samen op welke manier de opbrengsten terugvloeien in het gebied en wat er met dit geld wordt gedaan voor de leefbaarheid. Hoe het participatieproces verloopt verschilt per aanvraag voor een zonnepark. Er zijn verschillende manieren om mee te profiteren. Uitgangspunt is dat minimaal 50% van de opbrengsten te goede komen aan de lokale gemeenschap.</p>	Nee

	Hoe voorkomt men verkoop aan het buitenland zodat het geld in Nederland en Brummen blijft. Geen een wethouder zou zich moet laten ompraten, dat soort zaken te doen met geldpushers!	<p>Voorbeelden van participatie van de omgeving zijn:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Mede-eigenaarschap, bijvoorbeeld via een energiecoöperatie; 2. Inwoners of bedrijven kunnen financieel deelnemen, bijvoorbeeld via aandelen of obligaties in een wind- of zonneproject; 3. Er kan een omgevingsfonds opgezet worden. Een deel van de financiële opbrengsten winsten kunnen via dit fonds ingezet worden ten behoeve van de omgeving. Bijvoorbeeld voor natuurontwikkeling, een nieuw buurthuis of sportvelden; <p>Er kan gebruik worden gemaakt van een omwonendenregeling. Met een omwonendenregeling ontvangen mensen die in de directe omgeving wonen een indirect voordeel. Bijvoorbeeld met korting op stroom afkomstig uit het project of door investeringen in het verduurzamen van hun woning.</p>	
c.	Thema zon Appellant vraagt of met alles wat er al speelt in Eerbeek Loenen 2030, 30 hectare op de Veluwe Flank niet wat veel is? Zal daar niet zoveel mogelijk rust moeten komen?	In het uitnodigingskader staat dat er maximaal 30 ha op de Veluweflank mag. Verder staat er dat kleine zonnevelden onder voorwaarden aansluitend op eigen erf en middelgrote zonnevelden op bedrijventerreinen onder voorwaarden mogen worden ontwikkeld. Dit betekent dat er in het grootste gedeelte van het buitengebied van de Veluweflank geen zonnevelden mogelijk zijn.	Nee
d.	Thema ambitie Appellant leest niks over innovatie van zonnepanelen zoals op ramen plakken. Panelen, die langs wegen kunnen worden neergelegd, die niet veel ruimte in beslag nemen. Niks over supermarkten en andere industrie en hun parkeerplaatsen of daken, waar auto's onder een afdak kunnen staan en daarbovenop zonnepanelen	Zie antwoord hoofdstuk 2.1	Nee
e.	Thema wind Appellant geeft aan dat het doodzonde is om windmolens dicht in de buurt van de Veluwe te plaatsen, maar ook op al die prachtige landgoederen, in onze gemeente.	In het uitnodigingskader staat dat er in een straal van 1.800 meter geen windturbine worden gezet rond een historisch landgoedensemble. Daarnaast welke landgoederen onder een waardevol landgoedensemble vallen.	Nee

Nmr	Samenvatting ontvangen mening	Antwoord college van B&W	Aanpassen beleid
3.4.3	24 juni 2021, 359684		
a.	Thema wind Appellant maakt ernstig bezwaar tegen het plaatsen van windturbines in de landgoederenzone.	In het uitnodigingskader staat een aanwijingsgebied voor windturbines in Cortenoever. In de Landgoederenzone is geen aanwijingsgebied voor windmolens .	Nee
b.	Thema landschap Appellant stelt dat windturbines visueel het landschap vernietigen en wil het bijzondere landschap te behouden.	Uitgangspunt in het uitnodigingskader is de kwaliteit van het landschap, de natuur en ecologie, het leefmilieu, en het erfgoed. Ons gebied wordt gewaardeerd om haar natuurschoon, rust en grotendeels kleinschaligheid. Dit zijn kwaliteiten waar de gemeente en haar inwoners zuinig op willen zijn. Het is dan ook een grote uitdaging om binnen het waardevolle karakter van het landschap van Brummen zonnevelden en windmolens een plek te geven. Voor windmolens betekent dit: <ul style="list-style-type: none"> - Waar mogelijk geclusterd; - Langs infrastructuur en bij bedrijventerreinen en industrie worden geplaatst; - Zijn uitgesloten voor gebieden met de gebiedswaarden Natura 2000, Gelders Natuur Netwerk (GNN), Groene ontwikkelzones (GO), rust- en foerageergebieden van winterganzen, en de wettelijk aangewezen 'stiltegebieden'. 	Nee
c.	Thema gezondheid Appellant stelt dat windturbines aantoonbare gezondheidsrisico's hebben.	Zie antwoord hoofdstuk 2.2	Nee
d.	Thema ambitie Appellant stelt dat er te weinig aandacht is voor energiebesparing in de plannen.	Zie antwoord hoofdstuk 2.1	Nee

Nmr	Samenvatting ontvangen mening	Antwoord college van B&W	Aanpassen beleid
-----	-------------------------------	--------------------------	------------------

3.4.4	28 mei 2021, 359637		
a.	Thema wind Appellant dient een zienswijze in tegen ons voornemen van plaatsen van Windturbines in de Landgoederen zone Brummen en rond de kernen Hall Oeken Broek.	In de Landgoederenzone en Hall is geen aanwijsgebied voor windturbines voorzien.	Nee
b.	Thema gezondheid Appellant verzoekt dringend en met klem ook rekening te houden met gezondheid van mensen. Zij lopen Gezondheidsklachten op. Daarnaast verwijst appellant naar de Europese Milieurichtlijn uit 2001 die duidelijk stelt dat Windturbines dichtbij huizen niet zijn toegestaan. Deze richtlijn zegt dat de Gezondheid van de Mens bescherm of zelf verbeterd moet worden. Dit is bij windturbines overduidelijk NIET het geval. Het Europese Hof van Justitie ondersteunt deze richtlijnen en de Raad van State zal dus deze wetgeving ook moeten overnemen.	Zie antwoord hoofdstuk 2.2	Nee
c.	Thema landschap Appellant geeft aan dat het Landschap in deze regio loopt onherstelbare schade op voor mens en dier en plantengroei.	Zie antwoord hoofdstuk 0	Nee
d.	Thema overige Appellant stelt dat door windturbines het toerisme terugloopt.	Het is niet duidelijk of windturbines een negatieve invloed hebben op het toerisme. Onderzoekers van het European Futures Institute van de Stenden Hogeschool in Leeuwarden onderzochten in binnen- en buitenland windparken. Uit het onderzoek bleek dat bij 15 jaar of langer bestaande windparken geen aantoonbare invloed is op de gemiddelde toeristische besteding, bezoekersaantallen en de werkgelegenheid in de toeristische sector. Uit een onderzoek van gemeente Emmen blijkt dat op het meest (sub)lokale niveau specifieke toeristische bedrijven wel effecten kunnen ondervinden. Het geluid van een windturbine kan 's nachts op afstand hoorbaar zijn, afhankelijk van richting en snelheid van de wind, merk/type windmolen en ander omgevingsgeluid. Hierdoor kan voor toeristen die zich bij voorbeeld in een verblijfsaccommodatie bevinden, afhankelijk van de locatie, een ongewenst effect merkbaar zijn.	

Nmr	Samenvatting ontvangen mening	Antwoord college van B&W	Beleid aanpassen
3.4.5	13 juli 2021, D360861		
a.	<p>Thema landschap Appellant stelt dat in onze notitie als uitgangspunten worden genoemd: landschap, natuur en ecologie, leefmilieu en erfgoed. Dit betekent dat er geen windmolens geplaatst kunnen worden in de gemeente Brummen.</p>	Zie antwoord hoofdstuk 0	Nee
b.	<p>Thema ambitie Appellant stelt dat er mogelijkheden zijn om drang- en dwangmiddelen te creëren die met name bedrijven verplichten in belangrijke mate hun eigen energie op te wekken. Dat zou landelijk beleid moeten zijn. De overheid zou daarin ook met subsidies kunnen voorzien.</p>	Zie antwoord hoofdstuk 2.1	Nee
	<p>Appellant stelt dat Gemeente Brummen zegt open te staan voor innovatieve oplossingen en andere technieken voor grootschalige energieopwekking. Dat is een goede zaak. Maar de gemeente moet hier actief beleid op voeren. Dat de gemeente kan en moet in de RES en op alle andere plekken de noodzaak voor snelle ontwikkeling van alternatieven promoten.</p>	Zie antwoord hoofdstuk 2.1	Nee
	<p>Appellant stelt dat er voor het hele proces van de energietransitie meer tijd uitgetrokken moet worden. Dat het niet vastleggen op de ontwikkeling van alternatieven die op lange termijn in onze energiebehoefte voorzien zonder daarbij het landschap zeer ernstig aan te tasten, ontwikkelingen blokkeert. De argumenten voor uitstel zijn de volgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het kabinet heeft onlangs aangekondigd de gaskraan in Groningen 3 jaar langer open te houden. - De aanpassing van het stroomnet gaat veel langer duren dan gepland. Er een gebrek is aan technici. - Er moet goed gekeken worden een ontwikkeling waarbij buurgemeenten niet elkaars vijand worden door windmolens op gemeentegrenzen te plaatsen. Ook de rol van de provincie is 	Zie antwoord hoofdstuk 2.1	Nee

	<p>daarbij eventueel belangrijk omdat zij plannen kunnen uitvoeren wanneer gemeenten en inwoners er met elkaar niet uitkomen. De privatisering van energiebedrijven moet goeddeels teruggedraaid worden.</p>		
	<p>Appellant stelt dat Stimulering van de ontwikkeling van thuisaccu's, warmtepompen, warmtereservoirs en vooral waterstof en andere perspectiefvolle alternatieven meer vorm en inhoud moet krijgen. Meer tijd nemen zal op termijn meer voordelen opleveren.</p>	<p>Zie antwoord hoofdstuk 2.1 Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.</p>	<p>Nee</p>
<p>c.</p>	<p>Thema zon Als het landschap leidend is dan moet de optie van tafel dat er eventueel grotere zonnevelden dan de gemaximeerde 15 hectare aaneengesloten gerealiseerd kunnen worden; het genoemde 'mits' geeft ongewenste ruimte. In de notitie is er sprake landschapsversterkende elementen wanneer er windmolens en zonnevelden gerealiseerd worden, nergens wordt concreet genoemd wat die elementen zijn.</p>	<p>In hoofdstuk 5 zon worden de verschillende landschapstypen beschreven per landschapstype worden een aantal landschapsversterkende elementen genoemd. Voor de Veluweflank wordt het tegengaan van verdroging, zoals vernatting van weilanden en het herstellen van landschapsstructuren, zoals enken. Verder gaat het om bij voorbeeld het verhogen van de biodiversiteit, zoals door middel van houtwallen en poelen. Daarnaast staat in hoofdstuk 5 dat vanwege dit kleinschalig landschap we - los van het landschapstype - een maximale grootte van een aaneengesloten zonneveld van 15 hectare hanteren. Een zonneveld met een grotere afmeting is overigens wel toegestaan, mits opgedeeld in verschillende delen met landschap(versterkende) elementen. Op deze manier blijft de kleinschaligheid van het landschap behouden.</p>	<p>Nee</p>
<p>d.</p>	<p>Thema Participatie Appellant stelt dat het op zich goed is dat de participatie o.a. middels de omgevingsadviesraad gestalte krijgt. Appellant stelt dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De omgeving vanaf het eerste moment daadwerkelijk betrokken wordt, anders blijven de omwonenden achter de feiten aanlopen en ontstaat er geen draagvlak. - Goed onderzocht moet worden wie in die processen grote belangen hebben, zoals energiebedrijven, bouwbedrijven en grondeigenaren. 	<p>Zie antwoord hoofdstuk 2.6</p>	<p>Nee</p>

e.	Thema gezondheid Appellant stelt dat onderzoeken naar gezondheidsklachten door windmolens nog niet zijn afgerond. Net zomin als onderzoek naar de effecten op de bodemgesteldheid bij zonnevelden. De Raad van State buigt zich momenteel over de milieueffecten van de normen voor windmolenparken voor de leefomgeving en de uitslag daarvan kan bepalend zijn voor de huidige plannen.	Zie antwoord hoofdstuk 2.2	Nee
f.	Thema Overige Appellant stelt dat diverse grondstoffen die nodig zijn om zowel de nieuwe constructies te maken alsmede de veelal technische apparatuur, die steeds meer nodig en gewenst is om het geheel te laten functioneren zijn schaars en moeilijk te exploiteren of in beperkte handen zodat machtsconcentraties ontstaan.	De gemeente Brummen is zich hiervan bewust. Wij houden de ontwikkelingen in de gaten met betrekking tot hergebruik van materialen en het gebruik van minder zeldzame en schadelijke stoffen.	Nee

Nmr	Samenvatting ontvangen mening	Antwoord college van B&W	Aanpassen beleid
3.4.6	1 augustus 2021, D362185		
a.	Thema ambitie Appellant stelt dat er qua energiebehoefte, zon en wind onvoldoende potentieel is om in de gestelde termijn te voldoen. Appellant verwijst naar een aantal artikelen die als bijlage bij deze zienswijzenotitie is gevoegd.	Zie beantwoording hoofdstuk 2.1	Nee
b.	Thema overige Appellant wijst op de tegenstrijdigheid Nederland van het gas af en Duitsland subsidie voor aansluiting op het gas.	Duitsland neemt nu een tussenstap voor aansluiting op het gas. Uiteindelijk zal Duitsland dezelfde stappen (moeten) nemen als Nederland.	Nee

Nmr	Samenvatting ontvangen mening	Antwoord college van B&W	
3.4.7	25 juli 2021, D362490		Aanpassen beleid
a.	<p>Thema gezondheid</p> <p>Appellant is tegen windmolens in de Gemeente Brummen omdat er in Nederland te weinig onderzoek is gedaan naar de gezondheidsrisico's. Wat er bekend is niet eensluitend. De gehanteerde norm van 400 m afstand. De RIVM doet opnieuw onderzoek omdat e.e.a. onduidelijk is. Er wordt door artsen gewaarschuwd voor de gevolgen voor de gezondheid . Appellant verwijst naar Het Nevele-arrest, uitspraak Raad van State Delfzijl en het advies van Urganda aan de regering gegeven geen windmolens meer op land te plaatsen en de subsidieregeling in te trekken.</p>	Zie antwoord hoofdstuk 2.2	Nee
b.	<p>Thema overige</p> <p>Appellant adviseert mocht de Gemeente Brummen toch overgaan tot plaatsing van windmolens op haar grondgebied dan zoveel mogelijk vogelproof volgens de richtlijnen van de Partij voor de Dieren.</p>	Een integrale belangenafweging is onderdeel van het proces.	Nee
	<p>Thema overige</p> <p>Appellant vindt het trouwens van de zotte dat Vattenfall windmolens plaatst in Nederlandse wateren en vervolgens de helft daarvan mag verkopen aan Basf Zwitserland. Appellant stelt dat misschien wij dan ook maar windmolens plaatsen in dunbevolkte gebieden elders op de wereld.</p>	Zie antwoord hoofdstuk 2.1	Nee

Nmr	Samenvatting ontvangen mening	Antwoord college van B&W	Aanpassen beleid
3.4.8	25 juli 2021, D362495		
a.	<p>Thema Landschap</p> <p>Appellant stelt pag. 8: “Zonnevelden en windmolens zijn industriële objecten waardoor de impact...groot is”</p> <p>Met name zonnevelden zijn mits goed in het landschap ingepast niet per definitie industriële objecten. Indien deze goed ingepast zijn hoeft de impact niet groot te zijn. Zie daarom hieronder suggestie van een zinsnede ter vervanging:</p> <p>“Zonnevelden en windmolens zijn objecten waarvan de impact op het groene, natuurlijke en cultuurhistorische karakter van de gemeente Brummen groot kan zijn.”</p>	<p>Het wel of niet betitelen van zonnevelden en windmolens als industriële objecten is niet ter zake. Waar het uiteindelijk om gaat is dat je functie die geen relatie hebben met het grondgebruik in het buitengebied zo zorgvuldig mogelijke inpast in de omgeving, om de impact op het landschap in het buitengebied zoveel mogelijk te beperken. We passen deze zinsnede in het uitnodigingskader niet aan</p>	Nee
	<p>Thema Overige</p> <p>Appellant stelt pag. 8: “Aangetoond moet worden dat er geen ecologische achteruitgang heeft plaatsgevonden op het gebied van de bodem</p> <p>a. Impliciet zal iedere grondeigenaar een goed rentmeester zijn voor haar gronden en streven naar een ecologische vooruitgang (dit komt immers de lange termijn waarde van zijn gronden ten goede)</p> <p>b. Ecologische verbetering een streven moet zijn en is juridische niet afdwingbaar. (Zie uitspraak RvS zonnepark Hall</p> <p>c. Hoe gaat de gemeente in de praktijk van tevoren toetsen dat er geen ecologische achteruitgang gaat plaatsvinden? Op dit moment is dat wetenschappelijk nog niet aan te tonen. Onderzoeksinstituten als de WUR zijn op dit moment bezig met soortgelijke onderzoeken. Er worden grote aantallen zonneparken ecologisch getoetst. De eerste resultaten van dit soort onderzoeken geven richtlijnen aan voor het ontwerp van</p>	<p>We veranderen deze zinsnede in een streefinspanning. Met betrekking tot het toetsen van deze ambitie sluiten we zoveel mogelijk aan bij de kennis en praktijk van dat moment.</p>	Ja

	<p>nieuwe zonneparken. Waarom sluit de gemeente niet bij de uitkomst van de reeds lopende onderzoeken</p> <p>Dus zin vervangen in: “Op het gebied van ecologie past het initiatief waar mogelijk best practices toe welke uit empirische onderzoeken van toonaangevende onderzoeksinstituten blijken.”</p>		
b.	<p>Thema overige</p> <p>Appellant stelt pag. 9 “Aanmoedigen van duurzame keten inspanningsverplichting recyclen”</p> <p>Inspanningsverplichting is het maximaal haalbare, het lijkt ons een goede zaak om de Ladder van Lansink te hanteren.</p>	<p>We willen met deze zinssnede bereiken dat initiatiefnemer er in ieder geval over nadenkt bij het materiaal gebruik van het zonnepark. We zijn ons er bewust van dat wanneer de eerste zonneparken verwijderd worden de recycletechniek zich verder heeft ontwikkeld.</p>	Nee
c.	<p>Thema participatie</p> <p>Appellant stelt pag. 11 Alinea “We streven naar...het initiatief”:</p> <ul style="list-style-type: none"> - We zijn voorstander van samen iets moois ontwikkelen dat is breder dan het verdelen van opbrengsten. - Enkele elementen zijn bilaterale afspraken tussen grondeigenaar en ontwikkelaar (onder andere de grondvergoeding). <p>Om de lading te dekken stellen we de volgende zinssnede voor ter vervanging van deze alinea: “We streven naar maatschappelijke meerwaarde voor de directe omgeving en naar sterke betrokkenheid van de inwoners. Bij zowel windmolens als zonnevelden gaat de initiatiefnemer met het gehele gebied in gesprek. Het uitgangspunt is daarbij dat gestreefd wordt naar gezamenlijke afspraken aangaande het ontwerp / landschappelijke inpassing van het project en / of financiële participatie en / of omgevings/gebiedsfondsen.”</p>	<p>We gaan uit van een inspanningsverplichting. Het resultaat van deze inspanningsverplichting kan zijn dat inwoners niet willen meewerken aan het ontwikkelen van het initiatief. De ontwikkelaar zal moeten aantonen dat hij voldoende inspanning verricht (heeft) op dit gebied.</p>	Nee
d.	<p>Hoofdstuk participatie</p> <p>Appellant stelt pag. 12 “De omgevingsadviesraad heeft hier een begeleidende rol in. Tijdens periodieke overleggen tussen initiatiefnemer en de omgevingsadviesraad wordt bekeken of het proces goed loop”.</p>	<p>Bij elk initiatief werken we met een omgevingsadviesraad zon en wind (hierna in het document te noemen: <i>omgevingsadviesraad</i>). Dit is een verplicht onderdeel voor elk initiatief met uitzondering voor zonnevelden die voor de opwek van het</p>	Nee

	<p>Wat is precies de rol van de omgevingsadviesraad? Zoals wij het begrijpen zowel een begeleidende als een inhoudelijke/toetsende rol. Wie bepaald wie er zitting krijgen in deze raad? Waarom het proces anders maken dan reeds gedane ontwikkelingen (Elsbosweg / zonnepark Hall / Cortenoever natuurontwikkeling).</p> <p>Advies: Geef de omgevingsdienst om begeleidende rol (zoal bij natuurontwikkeling Cortenoever/zonnepark Hall) en het Gelders Genootschap een adviserende rol (zoals bij Zonnepark Hall/ Elsbos Brummen). Laat de inhoudelijke toetsing over aan ambtenaren RO/Duurzaamheid die daar ondertussen ervaring mee hebben opgedaan door de reeds bestaande ontwikkelingen.</p> <p>Indien er besloten wordt de omgevingsadviesraad te handhaven, maak de rol explicieter inclusief duidelijke aanlever / termijnen voor reactie.</p>	<p>eigen gebruik zijn. De omgevingsadviesraad bestaat uit een 'vast deel' en een 'flexibel deel'.</p> <p>Het vaste deel wordt samengesteld door de gemeente en bestaat uit diverse (externe) vakspecialisten, zoals bij voorbeeld op het gebied van landschap en ecologie, die kennis hebben van en ervaring hebben met onze lokale situatie. Daarnaast neemt minimaal één gemeentelijk ambtenaar ruimtelijke ordening hierin plaats.</p> <p>Afhankelijk van de grootte en de locatie van het initiatief kan dit 'vaste' deel worden uitgebreid met specialisten van/namens de gemeente zoals uit de disciplines landbouw of natuur, en met een omgevingsmanager van bijvoorbeeld Liander. Ervan uitgaande dat er meerdere omgevingsadviesraden actief kunnen/zullen zijn in de gemeente, worden de vakspecialisten zoveel mogelijk ingezet als een vaste kern. Dit helpt om een consequent om te gaan met nieuwe initiatieven en om inzicht op te bouwen.</p> <p>Het flexibele deel van de omgevingsadviesraad bestaat uit (een aantal) inwoners uit de (directe) omgeving van de beoogde locatie en anderen die redelijkerwijs impact kunnen ervaren als het initiatief wordt gerealiseerd. Het samenstellen van dit deel van de omgevingsadviesraad gebeurt met de inwoners tijdens een eerste bijeenkomst die wordt georganiseerd door de initiatiefnemer.</p> <p>Het initiatief wordt verder ontwikkeld in een gebiedsproces met de inwoners. De omgevingsadviesraad heeft hier een begeleidende rol in. Tijdens periodieke overleggen tussen initiatiefnemer en de omgevingsadviesraad wordt bekeken of het proces goed loopt.</p> <p>De omgevingsadviesraad geeft ook advies in de beoordeling van de principeverzoeken.</p>	
--	--	---	--

		De gemeente heeft naast de wettelijke bepaalde bevoegdheden ook een inhoudelijke rol in de omgevingsadviesraad en bewaakt of deze representatief is van samenstelling zowel op inhoud als op inwonerbetrokkenheid. Ook kan de gemeente indien nodig extra expertise inschakelen, bij voorbeeld van de omgevingsdienst.	
e.	<p>Thema participatie Appellant stelt pag. 14 “De initiatiefnemer organiseert daarna een eerste bijeenkomst voor inwoners en belanghebbenden.</p> <p>Hoe gaat dit in de praktijk in zijn werk? Gaat iedereen die mee wil doen in de tender in een vroeg stadium in gesprek met de omgeving? Dit kan mogelijk leiden tot maatschappelijke onrust. Om dit te voorkomen is het wellicht verstandiger dat de gemeente eerst ruimtelijk toetst. Na een positief advies kunnen de overgebleven initiatiefnemers een bijeenkomst organiseren voor inwoners en belanghebbenden.</p>	Het uitnodigingskader is het eerste uitgangspunt of initiatieven mogelijk zijn in de gemeente Brummen. Hierbij willen we zo transparant mogelijk te werk gaan.	Nee
f.	<p>Thema participatie Appellant stelt pag. 16 Profijtplan en pag. 17 Het ontwikkelen van een duurzaam energie project is breder dan “financieel meeprofiteren”. De titel “Profijtplan” dekt de lading niet. Tevens lijkt het of zaken dubbelop opgeschreven zijn. Wat is het verschil tussen bulletpoint twee “afspraken over hoe de initiatiefnemer zorgt draagt voor ecologische en landschappelijke versterking en pag. 17 “Inpassingsplan”.</p> <p>Onder het kopje Inpassing staat dat het inpassingsplan een ruimtelijke onderbouwing bevat.</p> <p>Dit brengt mij in verwarring. Teneinde het beoogde zonnepark juridisch planologisch mogelijk te maken is een omgevingsvergunning voor afwijken van het bestemmingsplan vereist als bedoeld in artikel 2.1 lid 1 onder c. Voorliggende ruimtelijke onderbouwing is op grond van artikel 2.12 lid 1 sub a,</p>	<p>De ruimtelijke onderbouwing is het hoofddocument. In de ruimtelijke onderbouwing wordt aangetoond dat het initiatief haalbaar en uitvoerbaar is. Dat sprake is van een goede ruimtelijke ordening. Een ruimtelijke onderbouwing is inhoudelijk te vergelijken met de toelichting van een bestemmingsplan. Alle relevante stedenbouwkundige-, planologische-, beleidsmatige-, milieutechnische- en economische aspecten moeten in de ruimtelijke onderbouwing worden behandeld.</p> <p>Bij de ruimtelijke onderbouwing horen onderdelen die deel uitmaken van een vergunningaanvraag, anders zijnde dan een inrichtingsplan, bijvoorbeeld een bouwplan, constructieberekening, MER. e.d. Inpassingsplan wordt op verschillende aspecten gemotiveerd:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De landschappelijke inpassing; - De inpassing in de omgeving; 	Nee

	<p>onder 3 opgesteld ten behoeve van de omgevingsvergunningaanvraag.</p> <p>Advies: Check dubbel de vereisten uit de wet. In niet juridisch jargon: De ruimtelijke onderbouwing is het "hoofddocument van de vergunningsaanvraag". Daarbij horen bijlagen om zaken verder te onderbouwen waaronder een inrichtingsplan / inpassingplan (door een landschapsarchitect opgesteld). Daarin wordt onder andere ingegaan op.</p> <ul style="list-style-type: none"> - De landschappelijke inpassing - De inpassing in de omgeving - De natuurwaarde - Eventuele afspraken hoe de initiatiefnemer zorgdraagt voor ecologische en landschappelijke versterking van de omgeving. <p>Daarnaast een tweede bijlage "participatieverslag" = breder dan een profijtplan.</p> <p>Waarin wordt beschreven hoe het initiatief bijdraagt aan de omgeving en maatschappij. Hoe het proces met de omgeving verkopen is. Welke afspraken zijn gemaakt en welke vormen van (financiële) participatie zijn aangeboden aan de omgeving en de inwoners, waaronder crowdfunding, omgevings- en/of gebiedsfonds.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - De natuurwaarde; - Eventuele afspraken hoe de initiatiefnemer zorgdraagt voor ecologische en landschappelijke versterking van de omgeving. <p>Het profijtplan is onderdeel van het participatieproces. Hierin staan de concrete afspraken die gemaakt zijn.</p>	
g.	<p>Thema overige</p> <p>Appellant stelt pag. 17, "De verwijdering en hergebruik van (onderdelen van) de installatie na afloop van de exploitatieperiode."</p> <p>Advies: om praktisch onuitvoerbare projecten te voorkomen, 30 jaar is ver, nu al afspraken maken over hoe te handelen aangaande techniek over 30 jaar is praktisch onuitvoerbaar.</p> <p>Bulletpoint verwijderen dan wel zin aanpassen in "Aanmoedigen van duurzame keten inspanningsverplichting recyclen" aansluiten bij ladder van Lansink. Zie zienswijze 3.</p>	<p>We willen met deze zinssnede bereiken dat initiatiefnemer er in ieder geval over nadenkt bij het materiaalgebruik van het zonnepark. We zijn ons er van bewust dat wanneer de eerste zonneparken verwijderd worden de recycletechniek zich verder heeft ontwikkeld.</p>	Nee

h.	<p>Thema Participatie</p> <p>Appellant vraagt wordt de raad overgeslagen? Kan in deze situatie het college binnen haar mandaat een vergunning verlenen? + Indien het via de raad gaat hebben belanghebbenden voordat men zienswijze in kan dienen de mogelijkheid om in te spreken voor de raad (openbaar forum).</p>	<p>De raad bepaalt met het uitnodigingskader de voorwaarden die voor opweklocaties van toepassing zijn.</p> <p>In het voorstel waarmee het college van burgemeester en wethouders het uitnodigingskader aan de raad ter besluitvorming voorlegt, is ook de mandatering verwerkt ten aanzien van onder andere de afhandeling van een aanvraag voor een omgevingsvergunning.</p> <p>De raad is bevoegd voor besluitvorming over wijzigingen van bestemmingsplannen als die nodig zijn om een opweklocatie te realiseren. Daarvoor gelden de normale procedures voor inspraak.</p>	Nee
i.	<p>Thema participatie</p> <p>Appellant stelt pag. 17, "Op basis van de beoordeling gaan initiatiefnemer en gemeente een anterieure overeenkomst aan." "De initiatiefnemer kan hierna een omgevingsvergunning aanvragen."</p> <p>Anterieure overeenkomst kan parallel aan de het indienen van de vergunningaanvraag plaatsvinden. Om druk op de planning te voorkomen aan te bevelen om een koppeling te leggen tussen het afgeven van de vergunning en de anterieure overeenkomst in plaats van het aanvragen van de vergunning.</p>	<p>De gemeente Brummen hanteert twee overeenkomsten: de anterieure overkomst en een overeenkomst betreffende planschade. Uitgangspunt is dat bij de ter visie legging van de ontwerp aanvraag voor een omgevingsvergunning de anterieure overeenkomst en die voor planschade ondertekend zijn.</p> <p>We passen hierbij de gebruikelijke werkwijze van de gemeente Brummen toe.</p>	Ja

j.	<p>Thema landschap Appellant stelt pag. 28, “Ontginningen maximaal 40 hectare” Advies gezien het feit de ontginningen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Een intensief gebruikt agrarisch landschap is; - Met een rationele verkaveling; - Met relatief lage landschappelijke waarde ten opzichte van de overige landschappen in de gemeente Brummen; - Kwalitatief laagste bodemwaarde voor landbouw (o.a. schraal en veel grind); - Er reeds 27 ha vergund is; - Vooralnog in dit zoekgebied nabij het onderstation Eerbeek geen beperkingen om het uiteindelijke doel te bepalen. <p>Het maximale oppervlakte Ontginningen op 100 hectare te stellen</p>	In verhouding tot andere ontginningen landschappen in buurgemeenten is dit landschap nog relatief kleinschalig en passen de argumentatie zoals deze genoemd wordt in het uitnodigingskader niet aan.	Nee
k.	<p>Thema landschap Appellant stelt pag. 29, “Het aanleg- en beheerplan wordt afgestemd met gemeente en professionele ecologen en gebruik van pesticiden en herbiciden is niet toegestaan”. Het afdwingen van het niet gebruiken van pesticiden en herbiciden is juridisch niet afdwingbaar. Advies: inspanningsverplichting om geen pesticiden en herbiciden te gebruiken. Zoveel mogelijk best practices toepassen zonder pesticiden en herbiciden. Zie tevens zienswijze 2.</p>	We nemen dit op als inspanningsverplichting.	Ja
l.	<p>Thema landschap Appellant stelt pag. 30, Kopje Veluwe: Zon midden: “Ja, mits bij bedrijventerreinen en / of aansluitend op erf (gedeeltelijk) onttrokken aan zicht. (Zodat ook op/om boerderijen/fabrieken een initiatief mogelijk blijft.)</p> <p>Kopje Veluweflank: Zon midden: “Ja, mits bij bedrijventerreinen en/of aansluitend op erf (gedeeltelijk) onttrokken aan zicht. (Zodat ook op/om boerderijen mogelijk blijft)</p>	<p>Er is een analyse gedaan naar schaalgrootte van het zonneveld in relatie tot het landschap. We vinden de Veluweflank niet geschikt voor een schaalgrootte van middelgrote zonnevelden behoudens op bedrijventerreinen.</p> <p>In het ontginningen gebied is het ook mogelijk om landschapsversterkende elementen aan te brengen of gebruik te maken van een hogere opstelling voor zonnepanelen</p>	Nee

	<p>Zon groot: Ja, mits meervoudig ruimtegebruik en / of landschapsversterkende elementen. (Zodat ook iets grotere projecten mogelijk blijven bij lagere subsidies en de kans om het uiteindelijke doel te halen groter wordt.)</p> <p>Kopje Ontginningen: Zon groot: Ja, mits meervoudig ruimtegebruik en / of landschapsversterkende elementen. (Zodat ook in ontginningen landschap projecten waar de wens kan zijn om lage panelen hoogte toe te passen (max. 1,5 meter) de voorkeur geniet en meervoudig ruimtegebruik lastiger wordt en tevens wel kansen liggen om het landschap te versterken)</p>		
m.	<p>Thema participatie Appellant stelt pag. 47, bijlage 5a doorlopen en aanpassen naar aanleiding van wijzigingen in het hoofddocument. Voorbeeld stap 5 (grondvergoedingen schrappen) / Stap 6 (profijtplan wijzigen) etc.</p>	We nemen het stappenplan door naar aanleiding van wijzigingen in het hoofddocument.	Ja

Nmr	Samenvatting ontvangen mening	Antwoord college van B&W	
3.4.9	26 juli 2021, 362505		
a.	Appellant spreekt zijn waardering uit voor de wijze waarop het proces rondom het opstellen van dit beleidskader tot stand is gekomen met veel interacties. Appellant zendt een zienswijze in om het beleid verder te verduidelijken en te verbeteren.	Niet van toepassing	
b.	Appellant stelt pagina 28, ontginningen maximaal 40 ha wijzigen in "maximaal oppervlakte ontginningen 100 ha" omdat netto 2,5 ha op eigen grond bij lange na niet voldoende is om invulling te geven aan de energietransitie.	In verhouding tot andere ontginningen landschappen in buurgemeenten is dit landschap nog relatief kleinschalig en passen de argumentatie zoals deze genoemd wordt in het uitnodigingskader niet aan.	Nee
c.	Appellant stelt pagina 30 inpassingsmatrix zonnevelden Kopje Veluwe Zon klein: "Nee, tenzij bij bedrijventerreinen en/of aansluitend op erf (gedeeltelijk) onttrokken aan zicht. Zodat ook op/om boerderijen/fabrieken een initiatief mogelijk blijft.	Er is een analyse gedaan naar schaalgrootte van het windpark in relatie tot het landschap. We vinden de Veluweflank niet geschikt voor een schaalgrootte van midden grote windparken behoudens op bedrijventerreinen.	

	<p>Zon midden: “ja mits bij bedrijventerreinen en/of aansluitend op erf (gedeeltelijk) onttrokken aan zicht. Zodat ook op/om boerderijen/fabrieken een initiatief mogelijk blijft.</p> <p>Zon groot: Ja mits meervoudig ruimtegebruik en/of landschapsversterkende elementen. (Zodat ook iets grotere projecten mogelijk blijven bij lagere subsidies en de kans om het uiteindelijke doel te halen groter wordt.)</p> <p>Kopje ontginningen: Zon groot: ja mits meervoudig ruimtegebruik en/of landschapsversterkende elementen.</p>	<p>In het ontginningen gebied is het ook mogelijk om landschapsversterkende elementen aan te brengen of gebruik te maken van een hogere opstelling voor zonnepanelen.</p>	
d.	<p>Appellant stelt voor netto 2,5 ha voor eigen gebruik aan te passen zodat er zonne-energie voor eigen gebruik kan worden opgewekt</p>	<p>We hebben een uitgebreide landschapsanalyse gehouden. Onderdeel van deze analyse is de draagkracht van het bijzondere landschap van de gemeente Brummen. Deze analyse leidde tot 2,5 hectare voor eigen gebruik.</p> <p>Per hectare kun je ongeveer 800.000- 850.000 kWh opwekken en dat staat gelijk aan 2.88 TJ. Twee en een halve hectare levert dan ongeveer 7,2 TJ op, naar onze gegevens.</p> <p>Dit is niet voldoende voor een melkveehouderij. We willen bereiken dat eerst de daken van stallen worden voor vol gelegd en dat daarna eigen gebruik door zon op land.</p>	Nee

3.5 Inspraak inwoners Hall

Nmr	Samenvatting ontvangen mening	Antwoord college van B&W	Aanpassen beleid
3.5.1	11 juli 2021, D360685		
a.	<p>Thema Landschap</p> <p>Appellant is verheugd dat de Gemeente Brummen het landschap als ons kapitaal erkent. Maar vinden dit nog steeds veel te licht gezien het bijzondere landschap en natuur</p>	N.v.t.	Nee
b.	<p>Thema biodiversiteit</p> <p>Appellant is van mening dat de gemeente er verstandig aan doet geen enkele zoeklocatie op te nemen voor windmolens in de zone van 8 km om de Veluwe wegens het voorkomen van de wespandief. Appellant stelt dat windmolens en zonnepanelen ten koste van de biodiversiteit en soortenrijkdom gaan. Dat de bodemkwaliteit verslechterd.</p>	<p>Het voorkeursgebied in Cortenoever ligt in de 8 km-zone van de wespandief.</p> <p>Zolang er geen duidelijkheid over de gevolgen van windturbines op het voorkomen van de Wespandief plaatsen wij geen windturbines in de gemeente Brummen.</p> <p>Met betrekking tot de bodemkwaliteit hanteren we de bodem bodemkwaliteit zoals deze was voor de aanleg van een zonnepark als uitgangspunt.</p>	Nee
c.	<p>Thema gezondheid</p> <p>Appellant vraagt dat u vanwege de gezondheidsrisico's geen enkele zoeklocatie opneemt voor windmolens in de gemeente Brummen op locaties met bewoning binnen 2 km van de windmolen af. Zowel voor erfmolens als hoge windmolens.</p> <p>Appellant verwijst naar tal van onderzoeken naar mogelijke gezondheidsaspecten van windmolens en dat Nederland niet weet of en wat de gezondheidsrisico's zijn van windmolens. Appellant wijst ook naar de standpunten van het RIVM. De conclusies van het RIVM-rapport "Gezondheidseffecten van windturbinegeluid: een update" uit 2020 zijn daarom niet van toepassing op de voorgestelde zoeklocatie voor wind in de omgeving van Hall. De dorpskern van Hall ligt binnen de 2 km-zone!</p>	Zie antwoord hoofdstuk 2.2 Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.	Nee

	Appellant stelt dat daarnaast goed moet onderzocht worden wat de gezondheidsrisico's zijn voor wilde dieren, landbouw- en recreatiedieren.		
d.	Thema afval Appellant geeft aan dat grondstoffen worden gebruikt die ook weer moeten afgebroken of hernieuwd worden elke 20 jaar. Dat zonnepanelen zo'n 25 jaar meegaan en dan naar het schroot moeten.	Onderdeel van de anterieure overeenkomst is een recycleplan. Hiermee willen we de ontwikkelaar stimuleren om na te denken over de grondstoffen die gebruikt worden. Het is niet mogelijk om een uitspraak te doen over de recycle-mogelijkheden over 25 jaar. Wel dat de technieken en mogelijkheden voor hergebruik zich steeds verder ontwikkelen.	Nee
e.	Thema ambitie Appellant vraagt zon op land niet op te nemen in het uitnodigingskader. Geen getallen te noemen en geen stimulering van of toezegging voor initiatieven van burgers of bedrijven op te nemen voor zon op land. Alle inspanningen dienen zich te richten op zon op dak. Dat eerst grondig onderzocht dient te worden door de gemeente wat het potentieel aan kleinschalig zon op dak en no-regret zones is.	Zie antwoord hoofdstuk 2.1 Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.	Nee
f.	Thema windturbine Appellant vraagt geen tiphoogte of grootte/model te vermelden in het uitnodigingskader en toe te voegen dat per locatie/situatie op basis van deskundige toetsing bepaald wordt welke hoogte molen er komt. Appellant vraagt om geen erfmolens toe te staan en deze optie te schrappen uit het uitnodigingskader. Deze visie staat haaks op wat de RES en ook de gemeente zelf stelt, namelijk het clusteren van molens om zichtlijn te behouden.	In hoofdstuk 4. Participatie staat: "We streven naar maatschappelijke meerwaarde voor de directe omgeving. Initiatiefnemers krijgen de opdracht om het initiatief met de inwoners uit het gebied te ontwikkelen en ze te laten meeprofiteren van de opbrengsten. Bij zowel zonnevelden als windmolens gaat de initiatiefnemer met het gehele gebied bij de start in gesprek. Gezamenlijk worden afspraken gemaakt over grondvergoedingen, omgevingsfondsen of gebiedsfondsen, en over het ontwerp en de exacte locatie van het initiatief. " Tiphoogte of grootte/model per locatie staat niet vast. Dit is afhankelijk van initiatief dat ontwikkeld wordt met inwoners uit het gebied. De RES gaat over grootschalige opwek en niet over kleinschalige opwek.	Nee

g.	Thema energie Appellant stelt voor om niet eerder dan wanneer Liander zwart op wit heeft toegezegd te investeren en concreet te hebben gemaakt hoe en hoeveel, onder wiens toezicht en met welke dwangsom als het niet lukt, van start te gaan met het starten van tenders. Het starten van het plaatsen van molens/parken. En we vragen u dit expliciet op te nemen in het uitnodigingskader.	Een ontwikkelaar legt geen zonnepark aan wanneer er geen netaansluiting mogelijk is. We nemen uw voorstel niet over.	Nee
h.	Thema overige Appellant is van mening dat plaatsing van wind- en zonne-energie nooit ten koste mag gaan van, of competitie levert met lokale voedselproductie voor mens en dier. Appelland vraagt dit expliciet als voorwaarde/criterium op te nemen in de concept uitnodigingskader.	Wij hebben begrip voor uw standpunt maar we nemen dit niet op in ons uitnodigingskader. In het buitengebied worden steeds diverse belangen afgewogen. Soms gaat dit ten koste van de voedselproductie. Wij vinden het wel belangrijk dat er een zorgvuldige belangenafweging plaatsvindt. Wij zijn van mening dat bij het afwegingskader een zorgvuldige belangenafweging plaatsvond.	Nee
i.	Thema overige Appellant vraagt niet al in september een besluit te nemen maar het tempo te verlagen en aan te passen aan dat van de RES Cleantech Regio. Pas wanneer de RES definitief is en het bod richting het Rijk bepaald is, een definitief uitnodigingskader uit te werken.	Het uitnodigingskader windmolens en zonnevelden wordt gelijktijdig met de RES 1.0 behandeld in de raadsvergadering op 18 november. Het uitnodigingskader is een lokale uitwerking van de ontwerp RES 1.0.	Nee

Nmr	Samenvatting ontvangen mening	Antwoord college van B&W	Aanpassen beleid
2.4.2	24 mei 2021, 359678		
e.	Thema gezondheid Appellant stelt dat van plaatsing van windturbines geen sprake kan zijn als er geen wetenschappelijk bewijs bestaat dat uitwijst dat plaatsing van windmolens binnen 1 km van bewoning geen gezondheidsschade oplevert. Appellant verwijst naar Europese richtlijnen en beroep zich op het voorzorgsbeginsel van het Europese recht en dring er bij B&W Brummen op aan om dat ook te doen.	Zie antwoord hoofdstuk 2.2	Nee
f.	Thema landschap Appellant stelt dat windturbines het landschap ver rommelen en dat als de windmolens er staan je ze niet zomaar weg krijgt.	In het uitnodigingskader staat dat windturbines voor 30 jaar vergund worden na deze periode moeten ze weer verwijderd worden. Door clustering van grote windturbines en een	Nee

		zorgvuldige (ruimtelijke) inpassing willen we ver rommelen van het land zoveel mogelijk voorkomen.	
g.	Thema participatie Appellant verzoekt grote investeringsmaatschappijen niet toe te laten.	Zie hoofdstuk 2.6	Nee

Nmr	Samenvatting ontvangen mening	Antwoord college van B&W	Aanpassen beleid
2.4.3	25 juli 2021, D362479		
a.	Appellant stelt dat het ontwerp uitnodigingskader windmolens en zonnevelden in eerste instantie de indruk maakt goed doordacht te zijn. Toch is er reden tot grote zorg. Appellant hoopt u duidelijk te maken waarom en belangrijker, dat u de politieke moed heeft om het onderwerp vanaf de basis opnieuw te bekijken. Dat is keihard noodzakelijk omdat de rest van Nederland die moed niet heeft of de zelfs de noodzaak niet ziet.	Niet van toepassing	Nee
b.	Thema overige Appellant vraagt of de lagere overheden die het klimaatakkoord moeten uitwerken zich moeten voegen naar het korte termijn denken van het rijk. Of dat ze zich daartegen moeten verzetten. In het belang van “de kiezer” is verzet de enige optie.	Dit is een discussie die buiten de scope van dit beleidskader valt. Wel maken wij ons zorgen over de gevolgen van de klimaatverandering voor onze inwoners. Wij voelen ons verplicht, ons in te spannen om de klimaatverandering zoveel mogelijk te beperken.	Nee

c.	<p>Thema zonne-energie</p> <p>Appellant geeft aan dat onze landbouw zal moeten omvormen van de meest intensieve ter wereld tot een vorm die in overeenstemming is met de ecologische draagkracht van ons land. Anders gezegd, de landbouw zal fors moeten extensiveren, hetgeen betekent dat er meer grond nodig is per geproduceerde eenheid gewas of vee en zeker niet minder. Voor zonneparken is, in tegenstelling tot de genoemde andere sectoren die extra grond nodig.</p> <p>Appellant stelt dat In de afgelopen jaren hebben diverse Nederlandse hoogleraren voorgerekend dat tussen de 5 en 10% van het oppervlak van de woestijnen in Australië, Chili en de Sahara (deze woestijnen zijn genoemd, er zijn natuurlijk meer woestijngebieden) volstaat voor de huidige energievraag van de gehele wereld in alle nu gebruikte energievormen en het transportverlies. Kostprijs rond de € 0,01 / kWh. Op dit moment ligt de kostprijs van onze ouderwets opgewekte kWh gemiddeld rond de € 0,07. Kortom, zorg dat de bulk aan zonneparken in de woestijnen komt te liggen. Zorg dat er een wettelijk kader komt waardoor overal waar mogelijk zonnepanelen op daken e.d. afgedwongen kunnen worden om niet helemaal afhankelijk te zijn van "het buitenland".</p>	<p>Wij hebben begrip voor uw standpunt. In het buitengebied worden steeds diverse belangen afgewogen. Soms gaat dit ten koste van de voedselproductie. Wij vinden het wel belangrijk dat er een zorgvuldige belangenafweging plaats vindt. Wij zijn van mening dat bij het afwegingskader een zorgvuldige belangenafweging plaatsvond.</p>	Nee
d.	<p>Thema gezondheid</p> <p>Appellant geeft aan dat het zorgelijk is dat in het uitnodigingskader geen openheid van zaken wordt gegeven over hoe de wet- en regelgeving waar de gemeente mede als vergunningverlener en initiatiefnemers zich aan dienen te houden, werkelijk in elkaar zit. Dat het volkomen onduidelijk is waarop de afstand van 350 tot 400 meter is op gebaseerd.</p> <p>Met betrekking tot het geluid zal een geluidsrapportage dienen te worden aangeleverd waarin vele variabelen moeten worden opgenomen.</p> <p>Appellant geeft aan dat slagschaduw niet af te doen met één zinnetje: dit kan als hinderlijk worden ervaren. De Activiteitenregeling Milieubeheer kent niet voor niets niet alleen voor geluid maar ook m.b.t. slagschaduw heldere regelgeving. Deze</p>	<p>Zie antwoord hoofdstuk 2.2</p> <p>Het gaat nog niet om concrete plannen. Bij concrete plannen is veel onderzoek nodig zoals geluid, slagschaduw en ecologie. De afstanden zijn gebaseerd op het onderzoek van Pondera dat als bijlage is bijgevoegd.Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.</p>	Nee

	<p>regelgeving met normeringen over stilstand voorzieningen is kennelijk niet door Gemeente Brummen in haar onderzoek om tot het Uitnodigingskader te komen meegenomen.</p> <p>Appellant stelt dat Gemeente Brummen een toegestane afstand tot gevoelige objecten waarop windmolens 'met een tiphoogte van 180 meter' mogen staan, aangeeft van 350 à 400 meter.</p> <p>Appellant geeft aan dat niet de tiphoogte is bepalend, maar vooral de rotordiameter met forse andere consequenties dan geschetst in het uitnodigingskader. Het voorbeeld op de website van RVO gaat uit van een rotordiameter van 110 meter, waarbij de voor slagschaduwnormen bepalende afstand tot gevoelige objecten 1320 (!) meter is.</p> <p>Appellant vindt het opmerkelijk dat het Uitnodigingskader uitgerekend voor Hall geen enkele eis stelt en dat dit moet worden aangepast.</p> <p>Appellant stelt dat de betrekking tot Windmolens is op 30 juni 2021 een uitspraak gedaan door de Raad van State (Uitspraak 202003883/1/R3, ECLI:NL:RVS:2021:1395) dat gemeente Brummen nu eerst een plan MER zal moeten maken</p>		
e.	<p>Thema overige</p> <p>Appellant stelt dat er niet zorgvuldig wordt omgaan met grondstoffen, windmolens op een windluwe plek en zonneparken op qua opbrengst suboptimale locaties getuigt van het verkwisten van (schaarse) grondstoffen.</p>	<p>Onderdeel van de anterieure overeenkomst is een recycleplan. Hiermee willen we de ontwikkelaar stimuleren om na te denken over de grondstoffen die gebruikt worden.</p> <p>Het is niet mogelijk om een uitspraak te doen over de recycle mogelijkheden over 25 jaar. Wel dat de technieken en mogelijkheden voor hergebruik zich steeds verder ontwikkelen.</p>	Nee
f.	<p>Thema landschap, ambitie</p> <p>Appellant stelt dat het logisch is om windmolens te plaatsen waar veel wind is, zoals zonneparken beter in de woestijn kunnen liggen dan in de schaduw, en in elk geval niet achter de Veluwe, achter heuvels gezien vanuit de heersende windrichting.</p> <p>Appellant stelt dat het tenslotte opvalt dat de gemeente in het uitnodigingskader aangeeft dat er 1 locatie is die voldoet aan haar criteria voor een cluster windmolens, maar..... dat er nog een locatie is waar de gemeente "indien de omgeving hier zelf een windmolen</p>	<p><i>'Een locatie is waar de gemeente "indien de omgeving hier zelf een windmolen wil ontwikkelen" wel mee zal werken aan de plaatsing van 1 windmolen'. Deze locatie wordt verwijderd uit het uitnodigingskader, maar een dorpsmolen blijft in situaties van uitzondering mogelijk.</i></p>	Ja

	wil ontwikkelen” wel mee zal werken aan de plaatsing van 1 windmolen. Appellant verzoekt de gemeente hier een duidelijke keuze te maken, omdat de locatie niet voldoet aan de gestelde criteria.		
g.	<p>Thema participatie</p> <p>Appellant geeft aan dat het uitnodigingskader spreekt van “overleg met het hele gebied/ belanghebbenden” over de inpassing van zonneparken en windmolens. Appellant stelt dat de gemeente haar eigen beleid dus volstrekt niet serieus neemt omdat ze hierop niet handhaaft.</p> <p>Appellant vraagt zich af wie gaat de kwaliteit bewaken, de kwaliteit van het landschap, van de biodiversiteit, van de natuur en deze beschermen tegen het ongebreidelde egocentrisme.</p>	De gemeente Brummen is verantwoordelijk voor de bewaking van de kwaliteit van het landschap.	Nee

Nmr	Samenvatting ontvangen mening	Antwoord college van B&W	Aanpassen beleid
2.4.4	1 augustus 2021, D362185		
e.	Appellant vraagt voortaan te communiceren in een voor ieder begrijpelijke taal onderschrijf de noodzaak en het nut van windenergie zeer, met name op zee.		
f.	<p>Thema Landschap</p> <p>Appellant stelt dat het plaatsen van zonneparken in dit prachtige gebied bovendien niets meer en minder dan het vernietigen van mogelijkheden om een bijdrage te leveren aan de biodiversiteit in onze gemeente.</p>	Zie antwoord hoofdstuk 0	Nee
g.	<p>Thema ambitie</p> <p>Appellant adviseert om alle daken vol te plaatsen met zonnepanelen.</p>	Zie antwoord hoofdstuk 2.1 Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.	Nee
h.	<p>Thema ambitie</p> <p>Appellant geeft aan dat Brummen per definitie niet geschikt voor windmolens, in tegenstelling tot de prachtige Noordzee en ook niet voor zonneparken in tegenstelling tot de woestijn bij Mauritanië, waar de zon het hele jaar elke dag veel malen meer kracht heeft dan in Nederland op een min of meer zonnige dag in de zomer.</p>	Zie antwoord hoofdstuk 2.1	Nee

3.6 Inspraak Inwoners Zutphen

Nmr	Samenvatting ontvangen mening	Antwoord college van B&W	
3.6.1	17 juli 2021, D361363 15 juli 2021, D361165		
a.	Ondergetekende heeft bezwaar tegen industriële windturbines in Brummen en in het bijzonder in Cortenoever.	Niet van toepassing	
b.	Thema landschap Appellant stelt dat Cortenoever als locatie voor mega-windturbines afvalt vanwege de onmogelijkheid de aantasting van leefomgeving, landschap en natuurwaarden te compenseren zoals al blijkt uit het Uitnodigingskader.	Zie beantwoording hoofdstuk 2.3	Nee
	Geen rekening is gehouden met de uitsluitingszones die in Cortenoever gelden voor de daar gelegen beschermde erfgoederen en natuurzones.	Zie beantwoording hoofdstuk 2.3	Ja
c.	Thema gezondheid Appellant stelt dat grote windturbines ernstige geluids- en visuele hinder veroorzaken. Daarmee in de wijde omgeving de gezondheid en het welzijn van mens en dier ondermijnen. Dat Boeren direct schade ondervinden door de gezondheidseffecten op het vee. Dat de Raad van State recent heeft bepaald dat de gebruikte (huidige) afstandsnormen niet voldoen aan de Europese milieueisen en daarmee in heel Brummen, geen ruimte is voor grote turbines.	Zie beantwoording hoofdstuk 2.2 Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.	Nee
d.	Thema Ambitie Appellant stelt dat Alternatieven gericht op verlaging van de energieconsumptie meer aandacht verdienen. In de plaats van bijbouwen van vermogen, kan beter ingezet worden op de combinatie van besparingen in huizen en bedrijven met lokale vormen van duurzame energieopwekking en -opslag.	Zie beantwoording hoofdstuk 2.1	nee

	Appellant stelt voor te kiezen voor gezamenlijk gedragen lokaal-circulaire oplossingen, gericht op reductie van de energieconsumptie en opwekken van wat dan nog nodig is nabij of op de plaats van gebruik.		
e.	<p>Thema overige</p> <p>Appellant stelt dat meervoudig ruimtegebruik van de N345/348 nabij Brummen nader onderzoek verdient. Versmalling naar twee rijbanen over enkele kilometers biedt ruimte voor de aanleg van een fors zonneveld. De kern Brummen kan daarmee grotendeels van duurzame energie worden voorzien. Door slim opstellen van de panelen naast de resterende 2 rijbanen dienen de panelen tevens als geluidsbuffer voor het verkeerslawaaï. Snelheidsreductie naar 80 km/uur verlaagt de hinder nog meer, terwijl ook de energieconsumptie door het verkeer afneemt.</p>	Zie beantwoording hoofdstuk 2.7	Nee

Nmr	Samenvatting ontvangen mening	Antwoord college van B&W	
2.5.2	19 juli 2021, D361165		
a.	<p>Thema wind</p> <p>Appellant stelt dat er geen rechtvaardiging bestaat voor de keuze van Cortenoever als locatie voor mega-windturbines. Dat de afstand van de windturbines tot woningen (wijk elzenbos) en andere 'gevoelige bestemmingen' (scholen en zorginstellingen) is hemelsbreed te kort.</p>	Wij gaan uit van de normen die in Nederland van toepassing zijn. Zolang er geen duidelijkheid is over de normen naar aanleiding van de uitspraak van de Raad van State is de kans klein dat wij windturbines plaatsen.	Nee
b.	<p>Thema gezondheid</p> <p>Appellant stelt dat grote windturbines ernstige geluids- en visuele hinder veroorzaken en daarmee in de wijde omgeving de gezondheid en het welzijn van mens en dier schaden. Een hoge mate van onrust/stress bij dieren/flora en fauna en omwonende door de laagfrequente geluiden/ trillingen en slagschaduw hinder veroorzaken. De Raad van State recent heeft bepaald dat de gebruikte (huidige) afstandsnormen niet voldoen aan de Europese milieueisen</p>	Zie beantwoording hoofdstuk 2.2	Nee

c.	Thema landschap Appellant stelt dat er geen rekening is gehouden met de uitsluitingszones die in Cortenoever gelden voor de daar gelegen beschermde erfgoederen en natuurzones.	Zie beantwoording hoofdstuk 2.3	Nee
d.	Thema ambitie Appellant geeft aan dat alternatieven gericht op verlaging van de energieconsumptie meer aandacht verdienen.	Zie beantwoording hoofdstuk 2.1	Nee
e.	Thema overige Appellant stelt dat meervoudig ruimtegebruik van de N345/348 nabij Brummen nader onderzoek verdient.	Zie beantwoording hoofdstuk 2.7	Nee

3.6.2	27 juli 2021, D362606		
a.	Thema wind Appellant vraagt of het bij de tweejaarlijkse evaluatie mogelijk dat de zoekgebieden voor wind worden aangepast? Indien het antwoord op de vorige vraag 'ja' is, hoe wordt daarin de omgeving dan meegenomen?	Na een periode van vijf jaar herijken we het beleid in zijn geheel, of zoveel als daartoe een duidelijke aanleiding voor is. Dit doen we samen met een brede groep van belanghebbenden (lokale partijen, inwoners en specialisten). We kijken dan welke nieuwe technieken kansrijk zijn om onze ambitie te realiseren en welke relevante maatschappelijke ontwikkelingen spelen. Ook nemen we de actuele RES van dat moment mee. Denk aan een aangepaste opgave en eventuele aanpassingen in de RES-zoekgebieden.	Ja
b.	Thema overige Appellant vraagt wat het verschil is tussen 'een herijking' (om de 5 jaar) en 'een evaluatie' (om de 2 jaar) van het beleidskader?	Tijdens de uitvoering van dit uitnodigingskader lopen we tegen zaken op die het uitvoeren van uitnodigingskader moeilijk of zelfs onmogelijk maken. Dit soort aangelegenheden willen we om de twee jaar herijken.	Nee
c.	Thema participatie Appellant vraagt blz. 10, er wordt aangegeven dat bij een herijking van het beleidskader zoekgebieden voor wind en zon mogelijk gewijzigd worden. Wordt dit middels een participatieproces gedaan, en hoe worden belanghebbenden en inwoners dan betrokken?	Zie antwoord onder a.	Nee
d.	Thema landschap- Appellant vraagt: blijven de verschillende uitgangspunten onder de noemer: 'het landschap is leidend' bij herijking en evaluatie van het voorliggende beleidskader overeind?	De verwachting is dat dergelijke uitgangspunten over eind blijven.	Nee

e.	Thema wind Appellant vraagt indien zoekgebieden voor wind in de toekomst mogelijk gewijzigd worden, worden de nu gehanteerde uitgangspunten dan verlaten? Denk dan bijvoorbeeld aan uitgangspunten op het gebied van cultuurhistorie, het natuurnetwerk etc.	Zie antwoord onder a en d.	Nee
----	--	----------------------------	-----

Nmr	Samenvatting ontvangen mening	Antwoord college van B&W																			
2.5.4	<table border="1"> <tr> <td>6 aug. 2021, D362639</td> <td>6 aug. 2021, D362634</td> <td>6 aug. 2021, D362624</td> </tr> <tr> <td>6 aug. 2021, D362638</td> <td>6 aug. 2021, D362633</td> <td>6 aug. 2021, D362623</td> </tr> <tr> <td>6 aug. 2021, D362637</td> <td>6 aug. 2021, D362632</td> <td>6 aug. 2021, D362621</td> </tr> <tr> <td>6 aug. 2021, D362636</td> <td>6 aug. 2021, D362630</td> <td>6 aug. 2021, D362620</td> </tr> <tr> <td>6 aug. 2021, D362635</td> <td>6 aug. 2021, D362629</td> <td>6 aug. 2021, D362618</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td>6 aug. 2021, D362616</td> </tr> </table>	6 aug. 2021, D362639	6 aug. 2021, D362634	6 aug. 2021, D362624	6 aug. 2021, D362638	6 aug. 2021, D362633	6 aug. 2021, D362623	6 aug. 2021, D362637	6 aug. 2021, D362632	6 aug. 2021, D362621	6 aug. 2021, D362636	6 aug. 2021, D362630	6 aug. 2021, D362620	6 aug. 2021, D362635	6 aug. 2021, D362629	6 aug. 2021, D362618			6 aug. 2021, D362616		
6 aug. 2021, D362639	6 aug. 2021, D362634	6 aug. 2021, D362624																			
6 aug. 2021, D362638	6 aug. 2021, D362633	6 aug. 2021, D362623																			
6 aug. 2021, D362637	6 aug. 2021, D362632	6 aug. 2021, D362621																			
6 aug. 2021, D362636	6 aug. 2021, D362630	6 aug. 2021, D362620																			
6 aug. 2021, D362635	6 aug. 2021, D362629	6 aug. 2021, D362618																			
		6 aug. 2021, D362616																			
a.	Thema gezondheid Appellanten zijn gebaat bij het hanteren van de Europese normen van 10 x de tiphoogte van een windmolen i.v.m. overlast door geluid en gezondheidsklachten. Appellanten stellen dat in het Concept uitnodigingskader wordt uitgegaan van het zgn. Activiteitenbesluit bij het bepalen van de een afstand van windmolens tot bewoond gebied. Dit wijkt sterk af van richtlijnen van het Europees recht als het gaat om het beschermen van de gevolgen voor de leefomgeving. Appellanten zijn van mening dat het Europees recht leidend dient te zijn bij de onderhavige planvorming. Appellanten geven als overweging mee te kiezen voor lagere turbines (welke vanzelfsprekend dienen te voldoen aan de Europese normen) en meer spreiding.	Zie antwoord hoofdstuk 1.1.	ja																		
b.	Thema natuur en landschap Appellanten stellen dat het onderhavige gebied pal naast een natura 2000 gebied ligt waar veel vogels zich ophouden die voorkomen op de rode lijst van vogelpopulaties. Vogels kennen geen Gebiedsgrenzen. Rekening houdende met het gegeven dat riviergebieden belangrijk zijn voor de vogeltrek staat het plaatsen	Zie antwoord hoofdstuk 2.3	Nee																		

	van turbines dicht bij dit soort gebieden op gespannen voet met de factor natuur- en landschapsbescherming.		
c.	<p>Thema Participatie</p> <p>Appellanten wijzen de gemeente erop dat zij om en nabij de 1300 meter afstand wonen van het plangebied. Dat zij zich zien als belanghebbenden. In dit geval belanghebbenden die door de gemeente Brummen niet geïnformeerd zijn en ook niet uitgenodigd zijn om te reageren op uw concept uitnodigingskader. Appellanten verzoekt de gemeente hen in de toekomst nader te informeren over de verdere voortgang en ook actief uit te nodigen te reageren op dat wat er komt. Appellanten stellen dat de noodzakelijke energie transitie van iedereen is. De lasten zouden ook breder gedeeld moeten worden.</p>	Zie antwoord hoofdstuk 2.6	Nee

Nmr	Samenvatting ontvangen mening	Antwoord college van B&W	
2.5.5	16 juli 2021, D361144		
a.	Appellant maakt bezwaar tegen de plaatsing van industriële windmolens in het gebied bij de rotonde Brummen Noord/Cortenoever.	Niet van toepassing	Nee
b.	<p>Thema gezondheid</p> <p>Appellant stelt dat de gemeente Brummen uitgaat van verouderde normen voor geluidsregelgeving voor windturbines in het Activiteitenbesluit milieubeheer. Appellant verwijst naar de recente tussenuitspraak van de Raad van State 202003882/1/R3 van 30 juni 2021. Vanwege deze tussenuitspraak mag de gemeente Brummen de windturbinenormen uit 2011, in het op pagina 19 onder "Technische ruimte" genoemde Activiteitenbesluit <i>niet</i> gebruiken totdat de Nederlandse Regering een nieuwe milieubeoordeling heeft gemaakt. Appellant stelt dat door de eerdergenoemde tussenuitspraak de basis van de technische haalbaarheid, voor locaties voor windturbines van 30 meter en hoger zoals geadviseerd door Pondera in het Uitnodigingskader, derhalve niet langer houdbaar is.</p>	Zie antwoord hoofdstuk 2.2	Nee

3.7 Inspraak Inwoners Rheden

Nmr	Samenvatting ontvangen mening	Antwoord college van B&W	Aanpassen beleid
3.7.1	19 mei 2021, D359680		
a.	Thema gezondheid Appellant dient een zienswijze in tegen plaatsing van windturbines omdat uit alle wetenschappelijke onderzoeken komt naar voren dat dit gezondheidsschade geeft.	Zie antwoord hoofdstuk 2.2	Nee

Nmr	Samenvatting ontvangen mening	Antwoord college van B&W	Aanpassen beleid
3.7.2	26 juli 2021, D361961 (Gemeente Rheden)		
a.	De gemeente Rheden is content met de tekst onder het kopje Regionale Energiestrategie (pag. 18-19) waarin u beknopt de huidige situatie beschrijft van de ontwikkelingen in het grensgebied Rheden-Brummen.	Niet van toepassing	Nee
b.	Voor het vervolgtraject continueren wij graag de huidige samenwerking en afstemming. Wij blijven graag op de hoogte van ontwikkelingen in uw gemeente die ruimtelijk, milieutechnisch, landschappelijk en/of maatschappelijk van invloed zijn op onze gemeente.	Ook wij continueren graag de huidige samenwerking en afstemming. Wij blijven graag op de hoogte van ontwikkelingen in uw gemeente die ruimtelijk, milieutechnisch, landschappelijk en/of maatschappelijk van invloed zijn op onze gemeente.	Nee
c.	Verder stellen wij het op prijs als u onze inwoners bij ontwikkelingen op het grondgebied van Brummen nabij ons grondgebied tijdig informeert. Wij zullen dat uiteraard andersom ook doen. Wij wensen u veel succes met het vervolgtraject.	Wij zullen in overleg met uw gemeente uw inwoners tijdig informeren over ontwikkelingen op ons grondgebied.	Nee

3.8 Inspraak bedrijf gemeente Leiden

Nmr	Samenvatting ontvangen mening	Antwoord college van B&W	
3.8.1	20 juli 2021, D361360		
a.	Appellant geeft aan dat het een helder uitnodigingskader is. Dat het uitnodigingskader kansen biedt voor een goede uitrol van duurzame energie in de gemeente Brummen. Op een aantal punten ziet appellant ruimte voor verbetering en verduidelijking.	Niet van toepassing	
b.	<p>Thema zon Blz. 30 uitnodigingskader: Inpassingsmatrix Veluweflank 2,5ha-10ha. Appellant stelt dat in de oorspronkelijke tekst bij de inpassingsmatrix zonnevelden, bij zon-midden Veluweflank stond "Ja, mits bij bedrijventerreinen of volledig verscholen". Echter, nu is de tekst veranderd in "Ja, Mits bij bedrijventerreinen (Gedeeltelijk) onttrokken aan het zicht". Het woord 'of' lijkt per ongelijk weggevallen te zijn waardoor in onze optiek waardevolle locaties niet meer mogelijk zijn. Appellant wil graag de oorspronkelijke formulering terug zien in het uitnodigingskader.</p>	In de Veluweflank spreken we van een percentage onbedekt van 15%. Dus er is altijd ruimte voor het aanbrengen van landschapselementen. Volgens ons blijven deze waardevolle locaties gewoon mogelijk.	
c.	<p>Thema zon op land Blz. 30 uitnodigingskader: Inpassingsmatrix Veluweflank 2,5ha-10ha. Appellant stelt dat in de oorspronkelijke tekst bij de inpassingsmatrix zonnevelden, bij zon-midden Veluweflank stond "Ja, mits bij bedrijventerreinen of volledig verscholen". Echter, nu is de tekst veranderd in "Ja, Mits bij bedrijventerreinen (Gedeeltelijk) onttrokken aan het zicht". Het woord 'of' lijkt per ongelijk weggevallen te zijn waardoor in onze optiek waardevolle locaties niet meer mogelijk zijn. Appellant wil graag de oorspronkelijke formulering terug zien in het uitnodigingskader.</p>	In de Veluweflank spreken we van een percentage onbedekt van 15% dus is er altijd ruimte voor het aanbrengen van landschapselementen. Volgens ons blijven deze waardevolle locaties gewoon mogelijk.	Nee

d.	<p>Thema zon op land</p> <p>Inpassingsmatrix <2,5ha.</p> <p>Appellant vraagt wat bedoelt de gemeente met de woorden 'eigen gebruik' bij de max 2ha locaties? Er liggen kansen voor een aantal 2MW projecten binnen de gemeente, echter als de opgewekte energie bijvoorbeeld op hetzelfde terrein verbruikt moet worden wordt de spoeling erg dun. Kansrijke locaties blijven onbedoeld onbenut. Als men toch gebruik wil maken van de kansrijke locaties >2 MW is het advies de toevoeging 'eigen gebruik' te verwijderen uit het uitnodigingskader.</p> <p>Aanvullend vraagt appellant wat bedoeld wordt met 'aan het erf'. Wordt hiermee bedoeld 'grenzend aan het (agrarische) bouwvlak'. Dat is landschappelijk gezien niet altijd de beste keuze. Er zijn bijvoorbeeld situaties denkbaar waarin je zonnepanelen beter achter in het weiland plaatst waar minder mensen er zicht op hebben. Appellant adviseert om die reden is het advies om die toevoeging te schrappen.</p>	<p>Met eigen gebruik verstaan wij dat het initiatief ten goede komt aan de eigenaar van de locatie waarop het park gerealiseerd wordt.</p> <p>Met erf wordt bedoeld: 'al dan niet bebouwd perceel of een gedeelte daarvan dat direct is gelegen bij een hoofdgebouw en dat in feitelijk opzicht is ingericht ten dienste van het gebruik van dat gebouw, en, voor zover een bestemmingsplan of een beheersverordening van toepassing is, deze die inrichting niet verbieden⁸.</p> <p>Het kan natuurlijk zijn dat in het bestemmingsplannen of beleidsdocumenten andere definities worden gehanteerd.</p>	Nee
----	---	---	-----

⁸ Bron ministerie van Infrastructuur en Milieu

e.	<p>Thema zon op land Blz. 8 uitnodigingskader: Brummen stelt dat aangetoond moet worden dat er geen ecologische achteruitgang heeft plaatsgevonden op het gebied van de bodem. Appellant vraag: wat voor onderzoek wordt hier precies verlangd van een ontwikkelaar? Hoe dient dit te worden aangetoond? Deze beleidsregel veronderstelt dat er een soort nul- en eindmeting moet worden gedaan. En dat iedere initiatiefnemer dit moet aantonen. Dit lijkt ons inefficiënt en onnodig kostbaar aangezien onderzoeksinstituten zoals WUR al bezig zijn met soortgelijke onderzoeken. Er worden tientallen zonneparken ecologische getoetst naar onder andere de hoeveelheid organische stof, biodiversiteit en bodemleven. De eerste resultaten van dit soort onderzoek geven richtlijnen aan voor het ontwerp van nieuwe zonneparken, waarbij er nadruk gelegd wordt op de opstelling van de zonnetafels, keuzes voor inzaaien van specifieke soorten en het beheer van de vegetatie. Appellant adviseert de gemeente om aan te sluiten bij reeds lopende onderzoeken en de betreffende passage uit het uitnodigingskader aan te passen.</p>	<p>Bij start bouw van het zonnepark wordt een representatieve 0-meting gedaan van het bodemleven. Tevens wordt er een bodembeheerplan gevraagd waarin maatregelen staan om minimale de kwaliteit te borgen van de bodem bij het beëindigen van het zonnepark.</p>	Nee
f.	<p>Thema Blz. 9 uitnodigingskader: Appellant geeft aan dat in de tender meer punten worden vergeven aan initiatieven waarvan de componenten van de zonnepanelen en windmolens recyclebaar zijn. Appellant stelt dat de zonnepanelen doorgaans door de initiatiefnemers bij dezelfde leveranciers worden gekocht. Daarom vinden wij het moeilijk te beoordelen hoe je hier als initiatiefnemer onderscheidend in kan zijn. Appellant adviseert de gemeente om iets over recycling als eis op te nemen i.p.v. het te onderscheiden.</p>	<p>Wij hanteren de inspanningsverplichting dat de initiatiefnemer bij het opruimen van de zonnevelden en windmolens na de vergunde periode zoveel mogelijk materialen en grondstoffen laat hergebruiken.</p>	Nee
g.	<p>Thema Blz. 11 uitnodigingskader: Brummen stelt dat bij zowel zonnevelden als windmolens de initiatiefnemer met het gehele gebied bij de start in gesprek gaat. Gezamenlijk worden afspraken gemaakt over grondvergoedingen,</p>	<p>Grondvergoedingen worden vergoedingen.</p>	Ja

	<p>omgevingsfondsen of gebiedsfondsen, en over het ontwerp en de exacte locatie van het initiatief.</p> <p>Appellant stelt dat de grondvergoeding voor het gebruik van gronden een bilaterale afspraak is tussen landeigenaar en initiatiefnemer.</p> <p>Appellant adviseert de gemeente dan ook om dit woord weg te laten uit bovenstaande zin.</p>		
h.	<p>Thema participatie</p> <p>Blz. 12 uitnodigingskader:</p> <p>Brummen stelt dat de omgevingsadviesraad hier een begeleidende rol in heeft. Tijdens periodieke overleggen tussen initiatiefnemer en de omgevingsadviesraad wordt bekeken of het proces goed loopt. Appellant interpreteert dat de omgevingsadviesraad zowel een begeleidende als een inhoudelijke/toetsende rol heeft. De begeleidende rol raakt mogelijk aan het ontwikkelproces van de initiatiefnemer. Er kan een spanningsveld ontstaan tussen het tempo van de initiatiefnemer en de gemeente. Om dit te voorkomen is het in optiek van appellant verstandig om de verantwoordelijkheid voor het proces volledig bij de initiatiefnemer te houden. Dat de omgevingsadviesraad een toetsende rol heeft met duidelijke aanleveren toets termijnen. Appellant verzoekt de gemeente om de rol van de omgevingsadviesraad verder te verduidelijken.</p>	De begeleidende rol wordt toetsende rol.	Ja
i.	<p>Thema participatie</p> <p>Blz. 14 uitnodigingskader:</p> <p>Brummen stelt dat de initiatiefnemer organiseert daarna een eerste bijeenkomst voor inwoners en belanghebbenden.</p> <p>Appellant vraagt: Hoe wordt dit precies bedoeld? Het komt nu over alsof iedere deelnemer aan de tender een eerste bijeenkomst voor inwoners en belanghebbenden organiseert. Dit kan mogelijk leiden tot maatschappelijke onrust. Misschien zijn er wel meer dan 10 initiatiefnemers die meedoen aan de eerste tranche. Alle initiatiefnemers dienen in deze fase een bijeenkomst te organiseren terwijl de haalbaarheid van de initiatieven niet vast staat. Vervolgens vallen er mogelijk een aantal af (zie bijvoorbeeld de uitkomst van de recente tender in de gemeente 's-Hertogenbosch). Appellant vreest dat dit onnodige maatschappelijke onrust veroorzaakt. De gemeente</p>	De gemeente wil een transparant proces voeren met betrekking tot tender en dat onze inwoners van tevoren op de hoogte zijn van de initiatieven die zich mogelijk voordoen.	Nee

	kan naar beter eerst op ruimtelijke gronden toetsen wie er verder mag. Om dáárna het organiseren van een bijeenkomst voor inwoners en belanghebbenden te verlangen van de geselecteerde initiatiefnemer(s).		
j.	<p>Thema</p> <p>Blz. 17 uitnodigingskader:</p> <p>Brummen stelt dat op basis van de beoordeling gaan initiatiefnemer en gemeente een anterieure overeenkomst aan..... De initiatiefnemer kan hierna een omgevingsvergunning aanvragen.</p> <p>Appellant ontraadt de gemeente om een koppeling te leggen tussen het sluiten van de anterieure overeenkomst en het indienen van de vergunningaanvraag. Dit kan namelijk leiden tot onnodige druk op de planning. De anterieure overeenkomst kan ook parallel aan de ruimtelijke procedure gesloten worden. Overigens begrijpt appellant wel de wens en het streven om de anterieure overeenkomst voor het indienen van de vergunningaanvraag te sluiten.</p> <p>Appellant adviseert om de koppeling te leggen tussen het <i>afgeven</i> van de vergunning en de anterieure overeenkomst in plaats van het <i>aanvragen</i> van de vergunning.</p>	In dit beleidskader wordt ingezet op vroegtijdige afstemming en overleg voor de planinitiatieven. Daar hoort bij dat in dit stadium ook de afspraken over de planontwikkeling, van ruimtelijke procedure tot uitvoering, worden afgestemd met een initiatiefnemer. Het streven is daarom voor de aanvraag van de omgevingsvergunning een anterieure overeenkomst te sluiten, maar uiterlijk voordat ontwerpbesluiten ter visie worden gelegd.	Nee

Bijlagen.

Bijlage 1 oplossingsrichtingen vanuit zienswijze

Hoe dan wel? Oplossingsrichtingen

Afschuiven van onze problemen op de omgeving past niet meer in deze tijd. Onze overmatige energieconsumptie waarin wordt voorzien door het verbranden van fossiele brandstoffen is de oorzaak van het klimaatprobleem. Dat probleem oplossen zonder het temperen van die consumptie is vrijwel onmogelijk, zo blijkt uit alle analyses.

Grootschalige inzet van duurzame productiemethodes leidt ertoe dat de inpassing een ernstige nieuwe uitdaging wordt, hetzij in de vorm van ruimtebeslag, hetzij in de vorm van hinder, verlies aan natuurwaarden en gezondheidsrisico's.

Met de UITGANGSPUNTEN “inzetten op zon op dak”, “landschap is leidend”, “meervoudig ruimtegebruik” is naar ons idee meer mogelijk dan in de uitwerking is bereikt. Het streven naar maatschappelijke meerwaarde voor de directe omgeving met de gebiedsgerichte aanpak ondersteunen wij. Dat de omgeving meebeslist en mee profiteert verdient nog wel een verdere uitwerking.

Inzetten op energiebesparing

Zoals vaker gesteld is, naast het genereren van duurzame energie, het inzetten op energiebesparing essentieel. De overheden zouden vol moeten inzetten op, dus meer middelen moeten reserveren, voor kleinschalige circulaire initiatieven, gericht op energiebesparing. Te denken valt aan:

- Isoleren van woningen, bedrijven en gebouwen
- Stimuleren van zelf opwekken, zoals met zon op alle daken, zo mogelijk met eigen energieopslag,
- Stimuleren van collectieve wijk- en buurt initiatieven, zoals
 - a. Aardwarmte

- b. Buurtopslag
- c. Buurtzon, buurtbatterijen, et cetera.
- Groen gas voor bedrijven en woningen waar elektriciteit niet voldoende beschikbaar is;
- Stimuleren van initiatieven met een niet progressief tariefstelsel voor grijze stroom en beloning van duurzaam;
- Opgewekte stroom;
- Et cetera.

Analyse zon en wind in Brummen 2021

Transport

Transport is, naast opslag, het duurste element in de elektriciteitsvoorziening. Zeker bij mega-windmolens en zonneparken zijn extra dikke en kostbare leidingen, nodig om het spanningsverlies binnen de perken te houden. Dat is een grote verliespost, zeker over grotere afstanden. Uit kosten- en capaciteitsoverweging weigeren netbeheerders nu reeds de aansluiting van groene stroom uit afgelegen wind- en zonneparken. Opwekken nabij of op de plaats van gebruik bespaart dus energie door minder leidingenverlies en bespaart aanzienlijk op de aanlegkosten. Zet energie-investeringen dus in op besparingen of een zo klein mogelijke afstanden tussen opwekking en consumptie.

Zon

Verwonderlijk is dat nog lang niet alle ruimte op daken en bedrijfsterreinen wordt benut voor lokale opwekking. De prioriteit zou moeten liggen op het maximaal benutten van besparing en opwekking van energie binnen de bebouwde omgeving. Neem Cortenoever als voorbeeld, dat al hard op is weg naar energieneutraliteit door de initiatieven van de bewoners.

Wind

Nader onderzoek toont wellicht aan dat er in het buitengebied ruimte bestaat voor erfmolens. Deze zijn mogelijk, onder voorwaarden, wel landschappelijk inpasbaar in het buitengebied en kunnen zodoende bijdragen

in de lokale behoefte van de daar aanwezige (agrarische en andere) bedrijven alsook op erven van particulieren. In combinatie met zon op het dak van schuren en beperking van de consumptie is op veel plaatsen energieneutraliteit bereikbaar. Ondersteuning bij het investeren zou welkom zijn.

Meervoudig ruimtegebruik, een suggestie

Inzetten op meervoudig gebruik van dezelfde ruimte door functies die elkaar niet hinderen maar versterken is nog niet onderzocht, of althans niet opgenomen in het Uitnodigingskader. Hierbij bieden wij een onzes inziens kansrijke suggestie aan. Versmal de N345/348, nabij Brummen, van vier rijbanen naar twee rijbanen en benut de vrijkomende ruimte voor de aanleg van zonnevelden over een afstand van een aantal kilometers. Dat heeft als effecten:

- Ongeveer 8 ha extra komt beschikbaar voor zonne-energie, goed voor 7 MW (6.800 MWh).
- Aansluiting op een bestaand zonne-energieveld nabij Brummen is mogelijk.
- De korte afstand tot de kern Brummen beperkt de aanpassingen aan het elektriciteitsnet. Tevens is hiermee
- Sprake van nabijheid tot de plaats van gebruik.
- Door slim opstellen van de panelen ten opzichte van de overblijvende rijbanen kunnen deze panelen tevens
- Dienen als geluidsbuffer voor woningen nabij deze weg.
- De nabijheid van een gasleiding biedt kansen om stroompieken om te zetten naar groene waterstof, dat in
- De toekomst via deze leiding kan worden geïntegreerd in het gasnetwerk.

De reductie naar twee rijbanen maakt bovendien een einde aan de energievervalsing ten gevolge van “even snel inhalen” en “even een sprintje trekken”. Verlaging van de snelheid van 100 km/uur naar 80 km/uur, gelijk aan wat op de overige wegvakken geldt, biedt een structurele energiebesparing voor alle wegverkeer.

Bijkomend voordeel: door de versmalling én de snelheidsverlaging, én de geluidsbarrière komt voor omwonenden, waaronder een groot deel van de

kern Brummen, een einde aan de geluidsoverlast van het verkeer (motoren vooral) die op dit stukje weg even het gas open zetten.

Overwegingen

Een belangrijk deel van de energiebehoefte in de gemeente Brummen wordt bepaald door grote bedrijven zoals de papierindustrie. Wij vinden dat het in de toekomst normaal zou moeten worden, dat in de eerste plaats een bedrijf zich zelf inspant om zoveel mogelijk in de eigen energiebehoefte te voorzien (zoals bijvoorbeeld al steeds meer boerenbedrijven doen). Net zoals boerderijen in potentie mogelijkheden hebben in de eigen energiebehoefte te voorzien met zonnepanelen en erfmolens, en het doorvoeren van energiebesparende maatregelen.

Het is onverdedigbaar dat, de gezondheid van omwonenden, hun leefbaarheid en het unieke landschap van Brummen buitenproportioneel worden aangetast ten faveure van, vooral industriële, energiebehoeften elders in de gemeente. Verplaats de aandacht voor bedrijfswinst naar meer verduurzaming van de bedrijfsvoering.

Samenvattend

Wij ondersteunen de prioriteit van het landschap en de leefomgeving met daarin de belangen van de omwonenden. Speciale aandacht vragen wij voor

de gezondheid van de omwonenden en de natuurwaarden die, onbedoeld, onder druk komt te staan van niet goed doordachte initiatieven. Vanuit dit perspectief pleiten wij voor lokaal circulaire oplossingen met meer aandacht en respect voor wat de omwonenden wordt aangedaan. De keuze voor reductie van energieconsumptie en opwekken van wat nog nodig is nabij of op de plaats van gebruik hebben vanuit dat perspectief de voorkeur boven opwekken op afstand. Immers “lege gebieden” bestaan niet of nauwelijks. Grootschalige industriële windenergie is niet landschappelijk inpasbaar, heeft ondermijnende effecten op de gezondheid van de bewoners, de fauna, de leefbaarheid van de omgeving en op landschap en natuur in een groot gebied. Met toepassing van de meer realistische EU-normen kunnen ongelukkige keuzes worden voorkomen.

Wat niet genegeerd kan worden is het risico van polarisatie in de Brummense samenleving over de wijze van energietransitie. Alleen ben je wellicht sneller, maar gezamenlijk komen we verder. Met andere woorden: zoek naar alternatieven waarvoor breed draagvlak, met accent op gezamenlijkheid, is te vinden. Denk bijvoorbeeld aan de inzet van meerdere kleinere erfmolens op bedrijfsterreinen, boerenerven en bij particuliere woningen, zo veel mogelijk in combinatie met en het ontwikkelen van opslagmogelijkheden, isolatie en “zon op het dak”. Houd daarnaast een open oog voor nieuwe alternatieven die op termijn rendabel zullen kunnen worden en voorkom keuzes die later betreurd kunnen gaan worden.

Biomassa eruit, Kernenergie erin

Het is goed dat de Europese Commissie vorige week met een plan kwam voor klimaatbeleid. Degenen die doen alsof er geen probleem is met het klimaat, hebben ongelijk. Dat wil nog niet zeggen dat dit het goede plan is. In dit plan is de duurzame energie voor 60% het verbranden van biomassa. Dat levert geen reductie van de CO₂-uitstoot op. Het is een papieren Brusselse werkelijkheid om te redeneren: 'we hebben afgesproken dat we de uitstoot van biomassa niet meetellen'. Dat is net zo krom als de redenering: 'we kunnen niet ophouden met bomen te verbranden want dan halen we de klimaatdoelstellingen niet'.

Het gekke is dat iedereen dit inziet. In Nederland zijn dat de SER en de Tweede Kamer, maar internationaal ook milieuactivisten zoals Greenpeace, dat op de website uitgebreid toelicht dat het aanvankelijk dacht dat het bij biomassa om restmateriaal zou kunnen gaan, maar uiteindelijk tot de conclusie kwam dat je dat nooit zult kunnen garanderen. Als je op wereldschaal elektriciteit gaat opwekken door biomassaovens, dan ontstaat er een enorme vraag en daarmee een enorme druk, ook op plekken waar je weinig zicht op hebt, om bossen te kappen. Er is ook niet onbeperkt resthout. De Greenpeace-website zegt: „Kappen met subsidies die leiden tot het importeren van biomassa. Houtpellets worden niet allemaal geproduceerd volgens de criteria voor duurzame biomassa, zo blijkt uit recent onderzoek van SOMO in opdracht van Greenpeace. Het systeem van certificering werkt niet. Stop met de massale import van hout uit andere landen.

Biomassa voor Nederland leidt tot ernstige schade aan de natuur elders en maakt ook de klimaatcrisis alleen maar erger. Toch hebben onze overheden plannen voor meer dan 90 nieuwe biomassa-installaties. Geen geld spenderen aan nepoplossingen als biomassa."

Greta Thunberg

Sprekend namens de verzamelde milieuorganisaties zegt de directeur van Greenpeace Nederland, Andy Palmén: „Niet langer bijdragen aan een systeem dat in praktijk leidt tot ontbossing in andere landen." werd

ontvangen, iedereen wilde met haar op de foto, is glashelder over de biomassaplannen: „Tenzij de EU het huidige plan versnipperd, zal de wereld geen kans hebben de temperatuurstijging onder de 1,5°C te houden. Dat is geen mening maar een wetenschappelijk feit. Stop met *fake renewables*.”

Waanzinnig

Nu beroep ik me niet vaak op Greta Thunberg en Greenpeace, maar de voorstanders van de EU-plannen hebben dat altijd wel gedaan. Hun eigen vrienden zien dat dit plan waanzinnig is. Het is bij eerdere klimaatakkoorden in de publiciteit wat weggemoffeld, maar het plan is voor een groot deel gebaseerd op biomassa. Slechts een minderheid gaat over windmolens en zonnepanelen, en dat werd uitgebreid in de etalage gezet. Helaas, in de dichtbebouwde omgeving van Europa, met een grotendeels noordelijk klimaat, renderen zonnevelden niet. Waarschijnlijk renderen ze in tropische woestijngebieden, waar je ze kunt gebruiken om waterstof te maken. Op daken van Nederlandse huizen kun je zonnepanelen zetten, en als het zonnig is levert dat wat op, maar er moeten altijd voor de volle 100% centrales klaarstaan die stroom leveren als er wolken zijn, dus de opbrengst blijft marginaal.

De grote opbrengst komt inderdaad van de biomassa. En je hoeft geen biochemicus te zijn om te begrijpen dat de afspraak dat het verbranden van biomassa geen CO₂ uitstoot, kolder is.

Wat in het plan staat is niet goed, en wat wel goed zou zijn staat er niet in. Ten eerste zou de EU met argumenten, richtlijnen, subsidies of welk middel dan ook de haast misdadige plannen moeten stoppen die worden aangeduid als de 'kernuitstap'.

Je moet erg in de war zijn als je in het oog van een acute klimaatcrisis de enige centrales sluit die dag en nacht enorme hoeveelheden energie leveren zonder CO₂ uit te stoten. Dus de kernuitstap voorkomen zou actiepunten moeten zijn van een Europees klimaatplan. Dan zou punt 2 kunnen zijn om goed samen te werken binnen Europa om zo efficiënt en voordelig mogelijk CO₂-vrije elektriciteitscentrales aan te leggen, kerncentrales.

Laagste kosten

Het PBL heeft eerder berekend (rapport uit 2018) wat de kosten zijn per vermeden ton CO₂-uitstoot. Stel dat je elektriciteit wilt, en je wilt de CO₂-uitstoot verminderen, maar je hebt niet onbeperkt geld, dan is de juiste vraag: welke energievorm leidt per hoeveelheid vermeden, dus niet uitgestoten, CO₂ tot de laagste kosten. Of omgekeerd gezegd: met welke energievorm kun je voor het geld dat je hebt de CO₂-uitstoot maximaal verlagen? Dan komt het PBL tot de conclusie dat kernenergie het ruim wint: kernenergie kost €20 per vermeden ton CO₂, tegen bijvoorbeeld €4,00 voor warmtepompen in huizen.

Conclusie: het is heel goed dat de Europese

Commissie met een plan komt voor het klimaat, en het is ontroerend dat de Commissie zich beroept op onze verantwoordelijkheid voor onze kleinkinderen, maar dat maakt een slecht plan nog niet tot een goed plan. De biomassa eruit, kernenergie erin, en dan terugkomen.

Om de ambitieuze doelen van het Klimaatakkoord te halen, heeft Nederland een 'stapel van meevallers' nodig. Maar het enige wat zich tot nu toe opstapelt, zijn debacles. Zoals het nu gaat, wordt het niks.

Gertjan van Schoonhoven

28 NOVEMBER 2020 EW • ELSEVIER WEEKBLAD 15

Eerlijk is eerlijk, op papier gaat de energietransitie als een speer.

In ruim anderhalf jaar kreeg Nederland niet alleen een Klimaatwet en een Klimaatakkoord, maar ook een voortvarend ogende stroom andere documenten.

Zo presenteerde het kabinet in september 2019 zijn eerste wettelijk verplichte (concept)Klimaatplan en kwam het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) eind oktober voor de tweede keer met zijn jaarlijkse, verplichte Klimaat- en Energieverkenning (KEV). De Raad van State stuurde het kabinet eind oktober een advies dat zowel kabinetsplannen als 'KEV' doorlicht.

Een nieuwe traditie blijkt geboren: Prinsjesdag in oktober. Wat de Derde Dinsdag van september voor 's lands begroting is, is de Vierde Donderdag van oktober voor 's lands klimaatbeleid. Een dik pak klimaat gerelateerd papierwerk voor Eerste en Tweede Kamer.

Bewondering voor alle sexy synoniemen die het ambtelijk apparaat weet te verzinnen voor het woord 'rapport' is wel op z'n plaats. 'Verkenning', 'appreciatie', 'monitor' (als in: 'Voortgangsmonitor Klimaatbeleid'). Wel dreigt soms verwarring. Naast het Klimaatplan is er bijvoorbeeld ook een Klimaatnota. Het eerste bevat de hoofdlijnen van beleid en verschijnt in principe eens in de vijf jaar. Het tweede is een jaarlijkse evaluatie van concreet kabinetsbeleid. Verwarrend?

Nou, er is ook nog een Integraal Nationaal Energie- en Klimaatplan (INEK). Voor Brussel. En dat is nog maar Den Haag. Kijk je naar de decentrale overheden, dan krijg je helemaal het idee dat consultants de macht hebben gegrepen. Hier heten papieren plannen een 'strategie'. Die dan weer tot stand is gekomen na een 'handreiking' of 'inspiratiegids' uit Den Haag en na talloze Stakeholder overleggen' en vergaderingen van de 'stuurgroep' eerst verschijnt als 'concept' en dan als '1.0'.

Dit proces voltrekt zich tegelijk in dertig 'energieregio's' - een ongrijpbare bestuurslaag tussen provincie en gemeente in - maar helaas niet in hetzelfde tempo. Zeeland heeft zijn strategie 1.0 al ingeleverd bij Ed Nijpels,

filiaalhouder Nederland van het klimaat. Andere regio's hebben net pas hun 'concept'-strategie 'vastgesteld'. Duidelijk is anders. Natuurlijk. Het is flauw om zo de spot te drijven met die ontzettend ingewikkelde energietransitie. Ingrijpende klus, die sussend 'transitie' wordt genoemd maar stiekem gewoon een revolutie is.

Maar de situatie vraagt er wel om. Iets met keizer en kleren. Er gaapt een gat tussen woord en daad, tussen rapport en werkelijkheid op de grond. Een kloof van resultaat, en vooruitzicht op resultaat.

Voorbarig? Het Klimaatakkoord is nog geen anderhalf jaar oud, de uitvoering begint net! Helaas, dit soort optimisme maakt blind. Het belangrijkste document in de papierberg - de Klimaat- en Energieverkenning 2020 - zegt het zelf: dit gaat niet lukken. Goed, het Planbureau voor de Leefomgeving zegt dat niet letterlijk.

Maar wie het document leest en zelf nadenkt, kan niet om die conclusie heen. Nederland gaat zijn wettelijke doelen om van fossiel naar 'duurzaam' te gaan, niet halen. Niet in 2030, de eerste belangrijke deadline, en ook niet in 2050. Dat laatste is overigens niet de conclusie van het planbureau; zijn KEV kijkt niet verder dan 2030. Maar de Raad van State trekt in haar advies die - logische - conclusie wel uit de KEV. Als de doelen voor 2030 niet worden gehaald, 'lijkt het einddoel in de Klimaatwet voor 2050 uit zicht', aldus de Raad. Dus ja. Dat wordt niks.

Watt nu?

Je kunt zeggen: het is nog vroeg. 2030: dat is nog negen jaar te gaan, 2050 nog 29 jaar. Er is tijd. Het Klimaatakkoord is net anderhalf jaar oud, veel maatregelen moeten nog concreet worden. Het komt goed! Maar die vlieger gaat niet op. Het planbureau stelt omineus vast dat maximale uitvoering van het Klimaatakkoord nodig is, en 'een stapeling van meevallers in het gedrag van burgers en bedrijven', om zicht te houden op de doelen van 2030. En tja: vooralsnog stapelen zich alleen tegenvallers op. Om niet te zeggen: debacles. Zie de inventarisatie van Rob Ramaker op de pagina's hierna. Of het nu om aardgasvrije woonwijken gaat of om biomassa als hernieuwbare energiebron: vooralsnog vallen alle mooie ambities met een harde plons in

het water. Zelfs het volgens insiders minst ingewikkelde deel van de transitie is nog steeds papier: de regionale energietransitie.

Nieuwe debacles tekenen zich alweer af. Het is evident dat de betaalbaarheid van de transitie voor 'gewone' burgers vroeg of laat een enorm probleem wordt, en dus hun bereidheid om mee te doen.

Alle vage beloftes over juist een lagere energierekening als gevolg van de transitie zijn evident vals - de enorme investeringen die mensen moeten doen in warmtepompen en dergelijke worden in die aantrekkelijke plaatjes voor het gemak maar niet meegenomen.

De kosten van de energietransitie zullen onherroepelijk toenemen, al was het maar omdat de 'warmtetransitie' alleen relatief makkelijk is bij nieuwbouwhuizen. En verreweg de meeste Nederlanders wonen nu eenmaal *niet* in een nieuwbouwhuis, en volgens de prognoses blijft dat zo. In 2030 zal 85 procent van de huizen nog steeds door een gasketel worden verwarmd. Het beleid is om hen fiscaal van het gas af te treiteren. De Opslag Duurzame Energie (ODE) voor gas is ten opzichte van 2013 met een factor 36 gestegen: van 0,28 cent per kubieke meter naar 10,3 cent (2021). Dat voel je niet in je portemonnee zolang de overheid doorgaat met haar onnavolgbare geschuif met de drie (!) belastingen die bijna de helft van de energierekening beslaan. Maar dat houdt een keer op. Vroeg of laat worden de energierekening en andere lasten van de 'transitie' politiek. Zie Frankrijk, waar groene taksen de gele hesjes baarden.

Over politiek gesproken: het is te voorspellen dat ook 2021 weer geen vruchtbaar transitiejaar wordt. Het zal alleen maar voor verdere vertraging zorgen. Het wordt immers een verkiezingsjaar met ongetwijfeld een lange formatie, waarin het eindeloos over de klimaatambities van het beoogde kabinet zal gaan.

Ga maar na. Hoewel de huidige defect heeft - complicatie 3 - dat partijen als GroenLinks hun ambities ook weer verhogen, zoals vorige week bleek. Typisch voor revoluties. Blijken de doelen onhaalbaar, dan gaan die niet in de prullenbak. Nee, dan gaat de beuk er nog meer in. Lees de retoriek in de *Green New Deal voor Nederland* van GroenLinks maar. 'We breken de fossiele wereld af.' Niks 'transitie'. GroenLinks wil een harde Nexit uit de oude economie.

Dat komt volgend jaar allemaal onherroepelijk terug aan de formatietafel. De invulling van de nieuwe Brusselse doelen - die het kabinet-Rutte heeft doorgeschoven naar zijn opvolger – en zeker ook de aangescherpte doelen van GroenLinks en andere linkse partijen. Lekkere formatie wordt dat. Over rechts is niet te doen, over links ook niet. Want je kunt je toch niet voorstellen dat

VVD en CDA zullen meegaan in nog draconischer maatregelen. Al was het maar omdat die zware economische effecten zullen hebben, op een moment dat de economie - het 'oude normaal' - zich net een beetje herstelt van de coronacrisis. Partijen als GroenLinks willen juist van dat 'oude normaal' af. Zo zal in 2021 de haalbaarheid van de doelen alleen maar verder 'uit zicht' verdwijnen.

En tja, misschien waren ze altijd al onhaalbaar. Jan Rotmans, medeoprichter van actiegroep Urgenda en hoogleraar transitiekunde in Rotterdam, zei in mei in een interview dat de energietransitie lot mislukken is gedoemd' zolang die blijft ingebed in ons op groei gebaseerde economische stelsel. Rotmans is niet iemand die in *EW* vaak instemmend wordt aangehaald, maar de feiten geven hem cynisch genoeg gelijk. Met nog een maand te gaan, is het nog steeds onduidelijk of Nederland dit jaar het 'Urgenda-doel' haalt van 25 procent minder CO₂-uitstoot dan in 1990. Maar als het lukt, zal het zijn dankzij de historische economische crisis die het gevolg was van de coronapandemie.

Concreter laat de enorme opgave van de energietransitie zich niet vertalen. Doelen zijn alleen haalbaar ten koste van een enorme economische achteruitgang.

Van papier naar realiteit

Rob Ramaker

De uitvoering van het anderhalf jaar oude Klimaatakkoord schuurt en kraakt. Het halen van de doelen voor 2030 blijkt een moeizaam en ingrijpend karwei.

Dus nogmaals: watt nu?

Het eerlijke antwoord op die vraag is het aloude adagium van wijlen PvdA-premier Wim Kok: 'Wie het weet, mag het zeggen.' Het Klimaatakkoord is

namelijk een soort bestuurlijk *Hotel California*, uit het beroemde liedje van The Eagles: het is makkelijk om er in te checken, maar je komt er nooit meer uit. De Raad van State formuleerde het zes jaar geleden iets deftiger in haar jaarverslag over 2013, in een kritisch stuk over wat de Raad noemde: *regeren bij akkoord*.

Allerlei kwesties waarvoor de Raad toen al waarschuwde - zoals dat (internationale) akkoorden tussen heel veel verschillende partijen de nationale representatieve democratie in feite buitenspel zetten - zie je nu naar boven komen in de energietransitie, van politiek

Den Haag tot 'energieregio'.

Helaas is het een gelijk waarmee je verder niks kunt. Want, schreef de Raad, inherent aan akkoorden is dat een stap terug vrijwel onmogelijk is, ook als 'maatregelen minder doelmatig blijken'.

Profetische woorden, mag je wel zeggen

Klimaatplannen schietentekort voor doelen van 2030...

'De bovenkant van onze raming veronderstelt heel veel meevallers'
Met het bestaande beleid is de uitstoot van broeikasgassen in 2030 afgenomen met 34 procent, raamde het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) eind oktober in de Klimaat- en Energieverkenning (KEV). Ogenschijnlijk is dat een dramatische tussenstand, aangezien het doel 49 procent is. 'Dit kabinet is voor zijn laatste klimaatexamen gezakt,' stelde GroenLinks-Kamerlid Tom van der Lee direct, en vroeg om een extra pakket klimaatplannen.

De pessimistische reacties op de KEV irriteren veel experts. Want het PBL rekende alleen op 1 mei 2020 uitgewerkt of ingevoerd beleid door. Het hield geen rekening met tal van plannen die in de maak zijn. Wie het Klimaatakkoord beoordeelt met deze

KEV rekt zich arm, betoogt energie-expert Remco de Boer in zijn veelbeluisterde podcast. En zulke pessimistische tijdingen worden dankbaar gebruikt door pleitbezorgers van nog strikter klimaatbeleid. Zelfs met een eerlijker raming worden doelen niet gehaald. In een doorrekening uit najaar 2019 namen de PBL-rekenaars wel alle plannen mee, rijp en groen. In dat geval zou in 2030 de uitstoot 43 tot 48 procent lager zijn.

Een recente update kwam uit op 46 procent minder uitstoot bij 'maximale uitvoering' van het Klimaatakkoord.

Je moet je ook weer niet rijk rekenen, zegt Pieter Boot (65), sectorhoofd klimaat, lucht en energie bij het PBL. 'De bovenkant van onze raming veronderstelt heel veel meevallers: Dan worden plannen kosteneffectief uitgevoerd, doen mensen en bedrijven enthousiast mee en dalen de kosten voor verduurzaming van huizen flink. Boot:

'Je voelt aan je water dat de kans dat alle drie veronderstellingen precies zo uitkomen, niet zo groot is.' In de praktijk blijkt uitvoering van plannen vaak weerbarstig, zegt Boot. Hij wijst op de moeizame start van het aardgasvrij maken van huizen en op de enorme klus die het is om de industrie te verduurzamen.

Natuurlijk staan daar meevallers tegenover. Prijzen van zonnepanelen dalen sneller dan iedereen voor mogelijk hield.

Boot: 'Maar mijn vermoeden is dat je netto meer tegenvallers krijgt dan meevallers.'

Naast de opgewonden Kamerleden was één man laconiek over de KEV. 'Soms valt het mee, maar het zal soms ook tegenvallen: zei minister van Economische Zaken men Klimaat Eric Wiebes (VVD). Dat hoort allemaal bij het 'avontuur' energietransitie.

... en de Europese Unie voert de klimaatambities alleen maar verder op

In het Regeerakkoord van het derde kabinet-Rutte stond niet alleen een ambitieus klimaatdoel, maar ook de belofte om in Brussel te lobbyen voor een verhoging van het doel van de Europese Unie (EU). Het kabinet lijkt zijn zin te krijgen. In 2030 moet de broeikasuitstoot niet met 40 maar met 55 procent zijn teruggedrongen. De Europese klimaat-Lange afstand vliegen zonder fossiele *kerosine*: wil in 2050 naar netto nul.

Met die aanscherping gaat de lat ook voor Nederland omhoog, en raken klimaatdoelen verder buiten bereik. Maar het nieuwe doel gaat mogelijk ook vergezeld van extra EU-beleid. 'Als je geen instrumenten geeft, zadel je lidstaten op met een moeilijk probleem,' zegt Pieter Boot van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL).

Boot verwacht dat Brussel zal inzetten op terreinen waar individuele landen niet veel kunnen uitrichten.

Denk aan nog strengere eisen voor auto's. Toch zal het een fikse uitdaging zijn voor Nederland. EU-beleid vaststellen, duurt al snel drie jaar. Tijd die afgaat van de al krappe tien jaar die ervoor staat.

In sommige opzichten helpen de EU-plannen Nederland juist.

Zo gaat de EU waarschijnlijk het emissiehandelssysteem ETS aanscherpen. Industrie- en energiebedrijven moeten voor elke ton uitgestoten CO2 rechten kopen - momenteel voor circa 25 euro. Als enige land introduceert Nederland vanaf 2021 een extra heffing" boven op deze prijs (zie 'Industrie kreeg 002-taks maar snakt naar buizen en subsidie' op pagina 20).

Als de EU het aantal rechten versneld terugbrengt, leidt dat tot schaarste en een hogere prijs. Hierdoor loopt Nederland minder uit de pas en ondervinden bedrijven minder concurrentienadeel.

Bovendien leiden de hogere prijzen ertoe dat investeringen in schone technologie sneller renderen en hoeft de belastingbetaler minder subsidie op te brengen.

Het is juist na 2030 dat de EU-klimaatwet een weinig opgemerkte 'verrassing' bevat, constateert het PBL in een recente publicatie. De wet betekent dat Nederland in 2050 naar netto nul moet en geen 'restje' mag overhouden, zoals in de eigen Klimaatwet staat. Die procentjes lijken voor een buitenstaander niet veel, maar dat is een vergissing.

Juist de moeilijkst te vermijden uitstoot blijft over tot het laatst, zegt Boot.

Hoe zorg je dat koeien geen methaan uitboeren?

Hoe vlieg je lange afstanden zonder fossiele kerosine? 'We hebben er nog geen benul van hoe dat moet. En dat is dus al over dertig jaar,' zegt Boot. 'Eén ding weet je zeker: niets gaat voor niets.'

Door de EU-klimaatwet is deze 'taai uitstoot' een prangend probleem. Je moet nu met innovatie beginnen, zegt Boot. Je kunt luchtvaartmaatschappijen niet in 2040 melden dat ze over tien jaar emissievrij moeten vliegen. Vaak wordt een prille aanpak als 'negatieve emissies' - CO2 uit de lucht halen - als oplossing gezien. Zo worden veel klimaatplannen rond gerekend, maar er zijn ook tal van obstakels om ze in de praktijk te brengen.

Min» ambities

Wat zijn de doelen voor het Klimaatakkoord?

Al vanaf het begin was duidelijk dat het verduurzamen van huizen en kantoren - populair gezegd: van gas los - een hoofdpijndossier zou worden. Aardgas houdt circa 90 procent van de huizen warm, met steeds zuiniger HR-ketels die aardgas krijgen via een in Europa uniek gasnetwerk.

Omdat de verwarming zo efficiënt is ingericht op aardgas is de verduurzaming ingewikkeld en duur. Toch beoogt het Klimaatakkoord dat in 2030 al anderhalf miljoen huizen geen aardgas meer gebruiken. In combinatie met zuiniger kantoren moet de jaarlijkse uitstoot met minimaal 3,4 miljoen ton dalen. Twintig jaar later moeten alle zeven miljoen huizen aardgasvrij zijn. Veelzeggend: die uitdaging wordt vergeleken met de wederopbouw na de oorlog. En dan regent het in 2020 tegenvallers. In mei uitte de Algemene Rekenkamer spijkerharde kritiek op het Programma Aardgasvrije Wijken. Dat moet door bundeling en innovatie de (hoge) kosten van verduurzaming drukken. Een rapport van het Planbureau voor de Leefomgeving maakte duidelijk dat verduurzaming veelal niet loont voor bewoners. Terwijl 'woonlastenneutraliteit'- mensen gaan per maand niet meer betalen - een uitgangspunt is.

Intussen komen uit de praktijk ontvullende signalen: ja, er gaan huizen van het gas af. Maar de aantallen zijn klein, de kosten fors en de obstakels legio. Toch is Maar ten van Poelgeest (55), voorzitter van het uitvoeringsoverleg gebouwde omgeving van het Klimaatakkoord en oud-wethouder voor GroenLinks in Amsterdam, opvallend monter over zijn klus. 'Er is steeds meer realisme over hoe moeilijk het is,' zegt hij.

Alle huizen zijn verschillend, net als de portemonnee en motivatie van bewoners. En wanneer je bij burgers begint aan te bellen, zie je pas hoe weerbarstig de praktijk is. 'Mensen willen praten over huisvuil dat niet is opgehaald,' zegt Van Poelgeest. Niet over verduurzaming. En in wijken blijkt tussen een plukje huizen dat betaalbaar is aan te pakken toch weer een 'duur' huis te staan. Deze ontvulling ziet Van Poelgeest als gezond en nuttig. Weg is het schreeuwerige enthousiasme dat alle huizen in één klap van het gas af moeten. Voor sommige huizen kan dat, maar vaak is het beter de uitdaging in stukjes op te breken. Een huis eerst isoleren. Later een warmtepomp of warmtenet. En soms pas daarna een

'groene' energiebron. Ook bepleit Van Poelgeest een route waarbij eerst vooral gas wordt bespaard. Door huizen beter te isoleren en een hybride warmtepomp te gebruiken die bij koud weer op aardgas terugvalt.

'Het is een genuanceerd verhaal en daarom is het moeilijk te vertellen,' zegt Van Poelgeest. Toch is hij node litanie van slecht nieuws hoopvol over het CO2- doel voor 2030. Dat wordt misschien niet bereikt door anderhalf miljoen huizen van het gas af te halen, maar meer door ze te isoleren. Komend jaar voert Nederland 'vermoedelijk de hoogste CO2-heffing op aarde' in, zei minister van Economische Zaken en Klimaat Eric Wiebes (VVD) dit najaar. De industrie moet verduurzamen en 14,5 miljoen ton CO2 minder uitstoten in 2030. Dit is waarschijnlijk het meest besproken plan uit het Klimaatakkoord. In de Europese Unie (EU) betaalt de industrie al voor uit- Nederland voert de 'vermoedelijk hoogste CO2-heffing op aard' in omdat ze voor elke ton CO2 rechten moet kopen in emissiehandelssysteem ETS. Straks worden Nederlandse bedrijven dus dubbel belast. Mogelijk worden ze minder concurrerend op de wereldmarkt, wat kan leiden tot een verplaatsing van bedrijvigheid - en van CO2-uitstoot - naar het buitenland. Dit schaadt de economie zonder dat het klimaat er iets mee opschiet. Vanaf het begin klonk harde kritiek. Van bedrijven, maar ook vakbond CNV zei in De Telegraaf te vrezen voor het sneuvelen van duizenden banen. Ook onafhankelijke experts en Frans Timmermans (PvdA), vicevoorzitter van de Europese Commissie en verantwoordelijk voor het klimaatbeleid, benadrukken dat een aanpak in EU-verband veel effectiever is. Ambtenaren hebben zichtbaar hun best gedaan risico's op 'weglek' van uitstoot naar het buitenland te ondervangen en bedrijven te ontzien. Maar dat maakte de wet wel ingewikkelder. En in een rapport kon consultancy bedrijf PwC dat gevaar nog altijd niet uitsluiten. Het effect van de taks hangt bovendien af van allerlei randvoorwaarden. Zo concludeerde de Taskforce Infrastructuur Klimaatakkoord Industrie dat klimaatdoelen onhaalbaar zijn zonder miljardeninvesteringen in waterstofbuizen, CO2-opslag en andere infrastructuur. Veel bedrijven zijn bovendien aangewezen op dure, prille technologie. Zij maken sinds kort aanspraak op subsidie om onrendabele investeringen mogelijk te maken, maar onduidelijk is of dit afdoende is. En

door het barre politieke klimaat voor multinationals zullen die subsidies onvermijdelijk leiden tot controversen.

Tot afschuw van bedrijven kalft draagvlak voor biomassa plotseling af

Gloednieuwe biomassacentrale Amsterdam nu al hoofdpijndossier Energiebedrijf Vattenfall bouwt voorlopig geen biomassacentrale in Diemen, meldde CEO Martijn Hagens afgelopen juni. Het bedrijf wil eerst zien of er nog draagvlak is voor biomassa, waarmee het gebruik van organisch materiaal als energiebron en grondstof wordt aangeduid.

Biomassa heeft een voorname rol in het klimaatbeleid. Twee-derde van de hernieuwbare energie komt nog altijd uit biomassa. Het doel om in 2020 minimaal 14 procent van de energie hernieuwbaar op te wekken, is zonder biomassa volstrekt onhaalbaar.

Ondanks die cruciale rol heeft biomassa vooral gelegenhedsvrienden en geharnaste bestrijders, zeker als het gaat om de stook van hout(pellets). Dit is een bonte gelegenhedscolitie van groepen met elk hun eigen drijfveren: natuurbehoud, schone lucht of klimaatscepsis. Het Klimaatakkoord zet in op 'spaarzaam' gebruik van biomassa. Alternatieven als geothermie (aardwarmte) staan nog in de kinderschoenen. Afzien van biomassa maakt klimaatplannen veel duurder. Maar vanaf het najaar van 2019 laaide de maatschappelijke weerstand op. Ook op het Binnenhof kalfde het draagvlak snel af. Vooral ChristenUnie en D66 lieten zich negatief uit over biomassa. 'Een vuurtje stoken voor warmte is niet de toekomst: twitterde D66- 'Een vuurtje stoken voor warmte is niet de toekomst' Kamerlid Matthijs Sienot neerbuigend over de energiebron. Aan het einde van alle gekrakeel bleven de vergunde subsidies overeind. Minister Eric Wiebes van Economische Zaken en Klimaat laat wel onderzoeken hoeveel sneller subsidies voor biomassacentrales voor warmte kunnen worden afgebouwd. Dit belooft het gasvrij maken van huizen nog ingewikkelder - en duurder-te maken.

Zelfs als dit meevalt, leidt de twist ook tot meer niet tastbare schade. Met afschuw zagen bedrijven die al jaren tandenknarsen over zwalkend energiebeleid, hoe de politiek 'slappe knieën' kreeg. Geen goede reclame nu

de overheid hoopt dat bedrijven gaan investeren in maatschappelijk omstreden technologie, zoals kernenergie en CO2-opslag.

`Aanwakkerende tegenwind voor groene' energie in de regio

Het opwekken van meer hernieuwbare energie - lees: wind- en zonne-energie - is de ruggengraat van het Klimaatakkoord.

In het verleden leidden plannen voor windturbines tot hoogoplopende protesten. Uit de hardhandige top-down-aanpak van destijds zijn lessen getrokken.

De plannen worden nu regionaal ingevuld en er wordt ingezet op 'participatie'. Er zijn dertig energieregio's gevormd die elk een 'energiestrategie' - RES -opstellen. Samen moeten de plannen garanderen dat vanaf 2030 jaarlijks 35 terawattuur groene stroom wordt opgewekt.

Het goede nieuws: de dertig concept strategieën halen dat doel ruimschoots, schreef het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) in oktober. Toch is het nog veel te vroeg om te juichen. Het P131 merkte direct op dat er nog heel veel moet gebeuren om de vage plannen concreet te maken.

Ook wordende nadelen van de aanpak al zichtbaar. Zo kiezen regio's vooral de minst controversiële projecten; vooral zon, kleinschalig en liefst op het dak. Hierdoor wordt vergroening miljarden euro's duurder en gaat het stroomnet verder knellen.

Verder hebben burgers nog nauwelijks hun mening kunnen geven en de ruimte om iets te veranderen, is gering. Het is dan ook ongewis of de aanpak leidt tot meer draagvlak. In oktober waarschuwde de Raad van State dat de 'democratische legitimiteit' onduidelijk is. En het protest tegen zonneparken groeit.

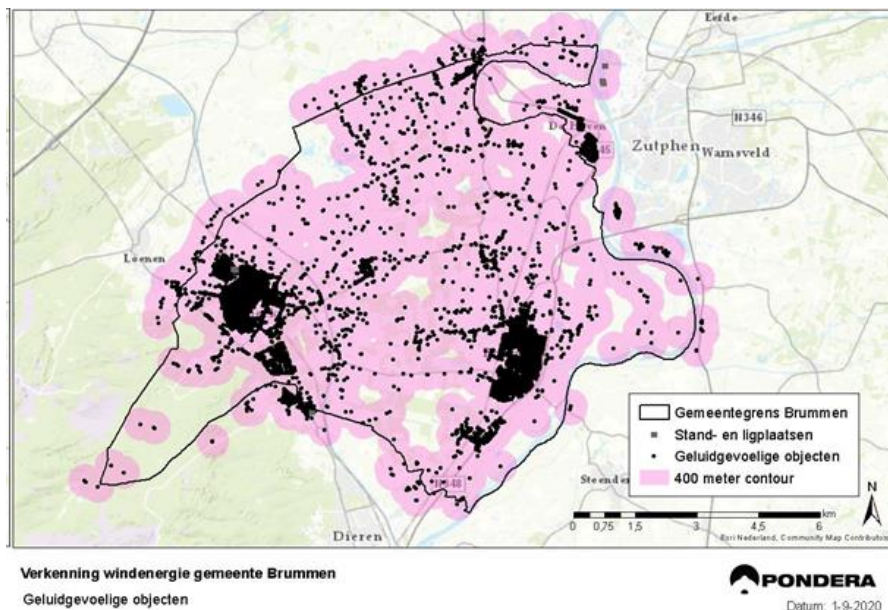
RUIMTELIJKE ANALYSE

Hinder voor de leefomgeving

Windturbines kunnen hinder voor de leefomgeving veroorzaken in de vorm van geluid en slagschaduw. De mate van hinder is van verschillende factoren afhankelijk; voor een eerste verkenning van de mogelijkheden kan gebruik worden gemaakt van vuistregels. Een algemene vuistregel is dat een windturbine, met afmetingen vergelijkbaar met de referentieturbines, op een afstand van 400 meter van een geluidgevoelig object⁵ kan worden geplaatst. Buiten deze afstand kan er, eventueel met beperkte mitigerende maatregelen⁶, doorgaans aan de wettelijke normen⁷ voor windturbinegeluid worden voldaan. Grote windturbines produceren niet automatisch meer geluid dan een kleinere windturbine. De geluidproductie verschilt voornamelijk tussen verschillende type windturbines. Ook voor slagschaduw wordt in een dergelijke eerste fase doorgaans uitgegaan van de 400 meter toetsafstand, met name omdat geluid over het algemeen het bepalende aspect van de twee is. Voor slagschaduw kan doorgaans met toepassing van mitigatie (stilstandvoorziening en een minimale afstand van 400 meter) aan de wettelijke normen⁸ voor slagschaduw worden voldaan.

In Figuur 3 Geluidsgevoelige zijn de contouren om gevoelige objecten binnen en rondom het onderzoeksgebied weergegeven. De geluidgevoelige objecten zijn in beeld gebracht op basis van recente data van het Kadaster. Zoals te zien in de figuur is er in het onderzoeksgebied sprake van een deels hoge concentratie van geluidgevoelige objecten, zoals woningen, onderwijsgebouwen, verzorgingsinstellingen etc.

Om de exacte effecten van het windturbinegeluid en slagschaduw op een specifieke locatie in beeld te brengen, is nader onderzoek vereist. Dit gebeurt op basis van specifieke windturbineposities en –afmetingen. Een dergelijke exercitie kan in een latere fase worden uitgevoerd. Dit onderzoek is tevens noodzakelijk in het kader van het Activiteitenbesluit en geeft de wettelijk toegestane geluid- en slagschaduwcontouren weer van het specifiek aan te vragen windturbine type, evenals mogelijke voorzieningen die zijn benodigd om de eventuele hinder te reduceren. In deze verkenning naar windenergie is nog geen sprake van een specifiek windturbine type of uitgekristalliseerde opstellingen. Er zijn dan ook geen specifieke berekeningen uitgevoerd.

Figuur 3 Geluidsgevoelige objecten

Molenaarswoningen

Molenaarswoningen zijn woningen die in tegenstelling tot gevoelige objecten onderdeel uitmaken van een windenergieproject en daarmee bij de 'inrichting' horen. Voor deze woningen geldt dat ze bij het windpark horen, zoals een agrariër die bij zijn/haar boerderij woont. Hier hoeft niet voldaan te worden aan de normen voor geluid en slagschaduw. Wel geldt dat er sprake dient te zijn van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat. Aan het aanmerken van molenaarswoningen of bedrijfswoningen zijn tevens regels verbonden. Op grond van de wet en de jurisprudentie dient er tussen woning en inrichting (het windpark) een onderling technische, organisatorische en/of functionele binding te bestaan, dienen woning en inrichting in elkaars onmiddellijke nabijheid te zijn gelegen⁹ en dient er verband te zijn tussen het aantal turbines en aantal molenaarswoningen¹⁰. Verder heeft een recente uitspraak van de Afdeling

Bestuursrecht van de Raad van State ertoe geleid dat niet elke woning als molenaarswoning kan worden aangemerkt. De relatie tussen de betreffende molenaarswoningen en het windpark moet duidelijk en aantoonbaar aan de hiervoor genoemde voorwaarden voldoen. De aanwijzing van molenaarswoningen dient daarom zorgvuldig en per geval nader te worden onderzocht.

Of sprake is of kan zijn van molenaarswoningen zal op het niveau van een concreet project moeten worden bepaald. Om die reden wordt de mogelijkheid van molenaarswoningen niet verder meegenomen in de analyse. Wel is in Figuur 2.1 te zien dat in het onderzoeksgebied de woningdichtheid verschilt. Naast gebieden met hoge concentraties van woningen zijn er ook solitair gelegen woningen binnen het onderzoeksgebied aanwezig. Wanneer binnen deze gebieden één of een aantal woningen als molenaarswoningen (ook wel 'woningen in de sfeer van de inrichting') worden aangemerkt, ontstaat er mogelijk meer ruimte voor de plaatsing van windenergie.

Voor de afstanden van windturbines tot infrastructuur en overige externe veiligheidsobjecten is uitgegaan van de richtlijnen uit het Handreiking Risicozonering Windturbines (HRW11, zie Tabel 2) en bijbehorende Handleiding Risicoberekening Windturbines¹². De afstanden betreffen generieke toetsafstanden. Buiten de genoemde afstand is er in principe geen sprake van een (aanvullend) veiligheidsrisico. De praktijk leert dat windturbines soms geplaatst kunnen worden op kortere afstand dan de toetsingsafstand van objecten op basis van nader (veiligheids)onderzoek, mitigerende maatregelen en overleg met de eigenaar of beheerder van het object of de infrastructuur.

Tabel 2 Infrastructuur en overige objecten met bijbehorende toetsafstanden (conform HRW)

Object	Toetsafstand (in meter)		Richtlijn HRW
	Referentieturbine		
	120/120	150/166	
Hoogspanning	180	241	Ashoogte + halve rotordiameter OF werpafstand bij nominaal toerental
Buisleidingen	180	241	Ashoogte + halve rotordiameter OF werpafstand bij nominaal toerental
Kwetsbare objecten	180	241	Ashoogte + halve rotordiameter OF werpafstand bij nominaal toerental
Beperkt kwetsbare objecten	60	75	Halve rotordiameter
Panden	60	75	Halve rotordiameter
Risicobronnen	180	241	Ashoogte + halve rotordiameter
Hoofdwegen	60	75	Halve rotordiameter
Spoorwegen	68	83	Halve rotordiameter + 7,85 meter (afgerond naar 8 meter)
Hoofdvaarwegen	60	75	Halve rotordiameter
Primaire waterkeringen	180	241	Ashoogte + halve rotordiameter OF werpafstand bij nominaal toerental vanaf de kernzone – als aandachtspunt ('zachte' belemmering) beschouwd

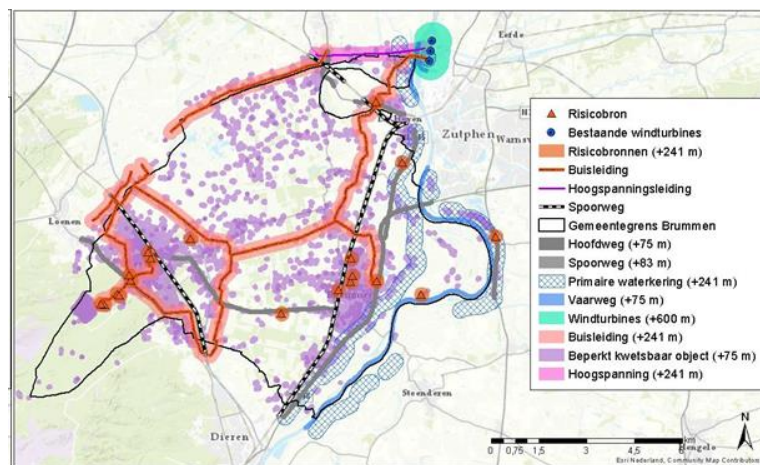
Voor kwetsbare objecten (woningen, verzorgingsinstellingen, grote kantoren, scholen etc.) geldt dat het aanhouden van de 400 meter contour voor hinder (zie vorige paragraaf) voldoende is om aan de eisen uit de HRW te voldoen. Beperkt kwetsbare objecten worden indirect ook meegenomen in de analyse door een contour van een halve rotordiameter om elk pand te trekken.

Recente ontwikkelingen i.v.m. pilotprojecten waarbij windturbines op primaire waterkeringen worden geplaatst, pleiten ervoor om primaire waterkeringen niet langer op voorhand als 'harde' belemmering te beschouwen. Daarom zijn primaire waterkeringen in deze analyse meegenomen als 'zachte' belemmering of zogenaamde aandachtspunt. Indien een locatie voor windenergie raakvlakken heeft met primaire waterkeringen en/of binnen diens afstandscontouren ligt,

moet voor deze locatie in het vervolg onderzocht worden of en onder welke randvoorwaarden windturbines geplaatst mogen worden. In het kader van deze analyse betekent dit dat de ligging van primaire waterkeringen, inclusief de contour van de geadviseerde toetsafstanden, als aandachtspunt inzichtelijk is gemaakt, maar niet op voorhand als belemmering is beschouwd.

Naast de afstanden tot infrastructuur en risicovolle objecten die geadviseerd worden door het HRW, zoals weergegeven in Tabel 2.1, zijn in de analyse ook afstanden tot bestaande windturbines beschouwd. Hiervoor is op basis van vuistregels een afstand van 4 x de rotordiameter (4D) aangehouden. Zoals in paragraaf 1.3 reeds genoemd, is een minimale onderlinge windturbineafstand van 4D als vuistregel een gebruikelijke afstand voor windturbines op land in Nederland. Het is bij nader onderzoek onder voorwaarden echter mogelijk hiervan beperkt af te wijken en de windturbines op iets kortere afstand van elkaar te plaatsen. In het geval van de twee beschouwde turbinecategorieën betekent 4 x de rotordiameter een afstand van 600 meter voor turbinecategorie 1 (150 meter rotordiameter) en 480 meter voor categorie 2 (120 meter rotordiameter).

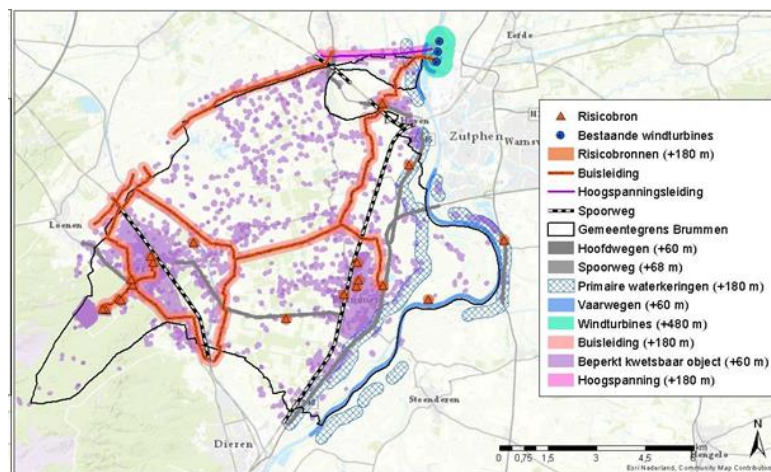
Figuur 4 en Figuur 5 geven een overzicht van de aanwezigheid van infrastructuur en overig relevante objecten in het onderzoeksgebied in relatie tot externe veiligheid. Binnen het onderzoeksgebied bevinden zich meerdere beperkt kwetsbare objecten en risicovolle inrichtingen, buisleidingen, hoofdwegen en spoorlijnen. Aan de noordoostzijde van het onderzoeksgebied bevinden zich een hoogspanningsleiding en windturbines. Het projectgebied wordt aan de oostzijde begrenst door een vaarweg op de IJssel en primaire waterkeringen.

Verkenning windenergie gemeente Brummen
Externe veiligheid & Infrastructuur
Referentieturbine categorie 1 - 150 m rotordiameter en 166 m ashoogte

PONDERA
Datum: 1-9-2020

Figuur 4 externe veiligheid & infrastructuur, cat. 1

Verkenning windenergie gemeente Brummen
Externe veiligheid & Infrastructuur
Referentieturbine categorie 2 - 120 m rotordiameter en 120 m ashoogte

PONDERA
Datum: 1-9-2020

Figuur 5 externe veiligheid & infrastructuur, cat. 2

Ecologie

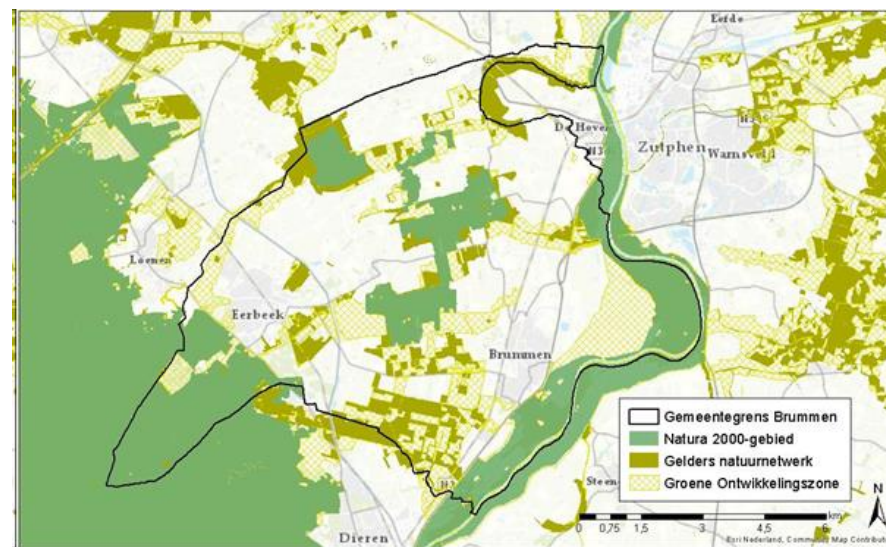
Windturbines kunnen effect hebben op de ecologische waarden van natuurgebieden en op specifieke flora & fauna. De bescherming van natuur komt voort uit de Wet natuurbescherming. In deze verkenning is bepaald in hoeverre er ecologische waardevolle gebieden in of in de nabijheid van het projectgebied aanwezig zijn en in hoeverre effecten op de waarden van deze gebieden te verwachten zijn. In een volgend stadium zal specifiekere moeten worden gekeken naar de effecten van windturbines op soorten (met name vogels en vleermuizen) die zich binnen en buiten het projectgebied bevinden. Deze natuurtoets zal moeten worden uitgevoerd op basis van specifieke turbineposities en afmetingen en op basis van gedetailleerde informatie over het voorkomen en gebiedsgebruik van soorten in het gebied.

Natura 2000-gebieden kennen een beschermingsregime met een externe werking, dit betekent dat ook windturbines buiten deze gebieden van invloed kunnen zijn op de natuurlijke waarden waarvoor deze gebieden zijn aangewezen. Zoals te zien in Figuur 6 liggen er een aantal Natura 2000-gebieden binnen en in de nabijheid van het onderzoeksgebied. Het onderzoeksgebied wordt ten oosten begrensd door het Natura 2000-gebied de Rijntakken. Het zuidwestelijke deel van het onderzoeksgebied overlapt met het Natura 2000-gebied Veluwe. In het midden van het onderzoeksgebied bevindt zich het Natura 2000-gebied Landgoederen Brummen. In deze analyse zijn de mogelijkheden voor windenergie, op basis van de overige harde belemmeringen, binnen Natura 2000-gebieden apart in beeld gebracht om inzicht te geven in het theoretische potentieel. Bij het bepalen van plaatsingsmogelijkheden van windturbines bleven Natura 2000-gebieden in deze analyse echter buiten beschouwing. In verband met de externe werking van Natura 2000-gebieden moet in een vervolgfase onderzocht worden of er door het plaatsen van windturbines in het gemeentegebied Brummen significante effecten optreden op de instandhoudingsdoelstellingen van de voor deze gebieden aangewezen soorten en habitattypen en zal nader onderzoek moeten worden gedaan naar de effecten van een specifieke windturbineopstelling.

Het Gelders Natuurnetwerk (GNN) is onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland en bestaat uit bestaande en nieuwe natuurgebieden. Het heeft als doel om de specifieke kernkwaliteiten van de desbetreffende natuurgebieden te

behouden en te versterken. Daarnaast heeft de Provincie Gelderland gebieden aangewezen die onder de Groene Ontwikkelingszone (GO) vallen. Hierbij gaat het om gebieden met een andere bestemming dan natuur die ruimtelijk zijn vervlochten met het GNN. Het GO vormt onder ander ecologische verbinding zones tussen delen van het GNN.

Volgens artikel 2.39, onder a en b van de Omgevingsverordening Gelderland (vastgesteld op 19 december 2018), kan een bestemmingsplan binnen het Gelders Natuurnetwerk (GNN) een andere bestemming dan natuur alleen mogelijk maken indien er sprake is van groot openbaar belang en er voor de realisering daarvan geen reële alternatieven zijn. Daarnaast moeten negatieve effecten op de kernkwaliteiten en oppervlakte van het gebied en de ecologische samenhang binnen het gebied zoveel mogelijk worden beperkt en de overblijvende effecten gelijkwaardig worden gecompenseerd. Vergelijkbare regels gelden voor nieuwe grootschalige ontwikkelingen op gronden gelegen binnen de Groene Ontwikkelingszone (GO). De gebieden kennen geen externe werking. In deze analyse is de plaatsing van windturbines binnen GNN en GO als belangrijke aandachtspunt beschouwd. Net als voor Natura 2000-gebieden zijn er de theoretische mogelijkheden voor windenergie binnen GNN-gebieden apart in beeld gebracht om inzicht te geven in het potentieel.

Verkenning windenergie gemeente Brummen
Ecologie

PONDERA
Datum: 2-9-2020

Figuur 6 ecologie

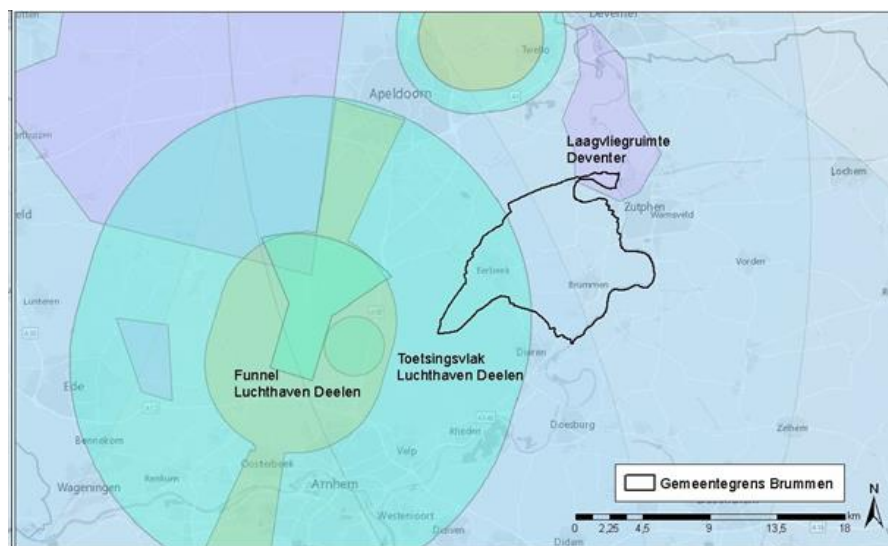
Bron: Omgevingsvisie Gaaf Gelderland (geconsolideerde versie 19 december 2018)

Voor de plaatsing van windturbines is in de Omgevingsverordening Gelderland een uitzondering gemaakt voor delen van het GNN waar de effecten op de kernkwaliteiten op voorhand als beperkt worden ingeschat ('GNN windturbines onder voorwaarden mogelijk'). Echter, deze delen van het GNN liggen niet binnen het onderzoeksgebied.

Luchtvaart en Defensie

Figuur 6 geeft een overzicht van de relevante obstakel- of toetsingsvlakken en luchtvaartroutes met betrekking tot de luchtvaart rondom het onderzoeksgebied. Hiervoor is gebruik gemaakt van de 'Viewer Hoogtebeperkingen Luchtvaart' van RVO13. Het onderzoeksgebied ligt buiten de obstakelvlakken en opstijg- en aanvliegroutes van burgerluchthavens, zweefvliegvluchthavens en

helikopterluchthavens. Het westelijke deel van het gemeentegebied Brummen overlapt echter met een toetsingsvlak, het zogenaamde “Outer Horizontal”, van de militaire luchthaven Deelen. Op 13 augustus 2020 liet het Ministerie van Defensie per mail aan Pondera weten dat dit soort toetsingsvlakken bij militaire luchthavens een nieuwe ontwikkeling betreffen en hoge bouwwerken en andere hoge obstakels (vanaf ca. 150 meter) binnen deze zone getoetst moeten worden op hun effecten voor het luchtverkeer. Volgens Defensie is men op dit moment nog bezig met aanpassing van de regelgeving, zoals een mogelijke opname in de Rarro (Regeling algemene regels ruimtelijke ordening). In het kader van deze analyse is de ligging binnen het toetsingsvlak van luchthaven Deelen niet op voorhand als ‘harde’ belemmering voor windturbines beschouwd, maar als belangrijk aandachtspunt.

Verkenning windenergie gemeente Brummen
Luchtvaart en Defensie
Hoogtebeperkingen (bron: RVO webviewer hoogtebeperkingen <https://www.rvo.nl>)

Figuur 7 luchtvaart

Het noordoostelijke deel van het onderzoeksgebied overlapt met het toetsingsvlak van de laagvliegruimte Deventer. Het betreft een gebied voor het oefenen van noodlandingen. Volgens artikel 4.4 eerste lid van de

vrijstellingsregeling Besluit luchtverkeer 2014, mogen in dit gebied met inachtneming van een minimum vlieghoogte van 30 meter boven grond of water, doch ten minste 30 meter boven de hoogste hindernis gelegen binnen een afstand van 600 meter van het vliegtuig, oefennaderingen met eenmotorige vliegtuigen worden uitgevoerd. De Inspectie Leefomgeving en Transport (ILenT) heeft op 7 september 2020 per mail aan Pondera laten weten, dat “het oprichten van windturbines binnen dit gebied niet verenigbaar is met het veilig uitvoeren van noodlandingsoefeningen binnen dit gebied”. De laagvliegruimte heeft echter geen beperkende juridische restricties, aangezien het gebied niet planologisch en/of juridisch vastgelegd is en er geen bouwhoogtebeperkingen in verband met het noodlandingsoefengebied gelden. Door ILenT wordt geadviseerd om, in het geval van de realisatie van een windpark, in overleg te treden met de luchtvaartsector, het Ministerie van IenW (luchtvaartbeleid) en de provincie Gelderland. In het kader van deze analyse is de aanwezigheid van een noodlandingsoefengebied niet als harde belemmering voor windenergie beschouwd, maar als belangrijke aandachtspunt.

Windturbines kunnen een verstorende werking hebben op Communicatie-, Navigatie- en Surveillance (CNS)-apparatuur van de luchtverkeersleiding. Het onderzoeksgebied ligt buiten de toetsingsvlakken die horen bij CNS-apparatuur van Luchtverkeersleiding Nederland (LVNL).

Defensieradar

Windturbines kunnen van invloed zijn op de goede werking van de radarsystemen van Defensie. Plannen voor windenergie binnen een afstand van 75 kilometer van een radarpost moeten door TNO worden getoetst en vervolgens ter goedkeuring worden voorgelegd aan het ministerie van Defensie. Het onderzoeksgebied bevindt zich binnen de toetsingsvlakken van de radarposten Volkel, Herwijnen, Soesterberg, Nieuw Milligen en Twente. Een toetsing van TNO moet uitwijzen of het daadwerkelijke effect op de radars aanvaardbaar is. Het feit dat het onderzoeksgebied binnen vijf toetsingsvlakken van radarposten valt, heeft als voordeel dat de radarverstoring van één post mogelijk door de dekking van een andere post kan worden ondervangen. Een hoger aantal posten betekent doorgaans een hogere kans op acceptatie door Defensie. Alhoewel een onaanvaardbare radarverstoring een uitsluitingsfactor kan zijn, wordt in dit

stadium Defensieradar meegenomen als een aandachtspunt. Bovendien zijn er mogelijkheden voor handen om de radarverstoring te mitigeren, door het aanpassen van het windturbintype, de opstelling of de afmetingen.

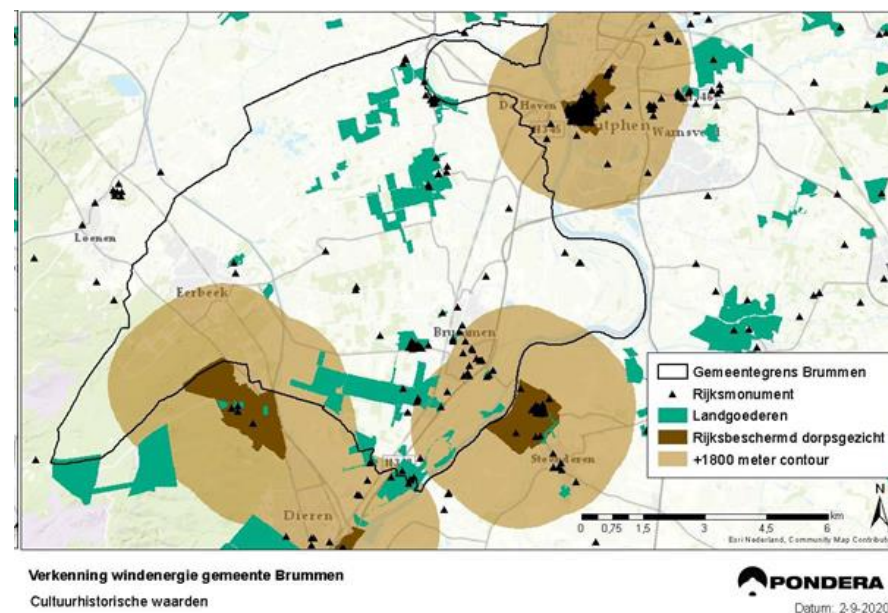
Cultuurhistorie

In deze verkenning is voor het aspect cultuurhistorie gekeken naar de aanwezigheid van Rijksmonumenten en Rijksbeschermd stads- en dorpsgezichten en relevante aspecten en gebieden uit de Cultuurhistorische waardenkaart van de provincie Gelderland¹⁴.

Figuur 2.6 geeft verschillende Rijksmonumenten en Rijksbeschermd dorps- en stadsgezichten weer. In het onderzoeksgebied bevinden zich een aantal Rijksmonumenten. In het zuiden van het gemeentegebied Brummen grenzen de Rijksbeschermd stads- en dorpsgezichten van Laag-Soeren en Bronkhorst direct aan het onderzoeksgebied. De Rijksbeschermd stads- en dorpsgezichten van Zutphen en Dieren bevinden zich nabij, op een afstand van circa 1000 tot 1500 meter. De Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed¹⁵ (RCE) adviseert een afstand tot windturbines van 1.800 meter, zodat het contrast tussen de windturbines en het beschermd stads- of dorpsgezicht wordt afgezwakt. Dit is geen voorgeschreven norm en vormt daarom geen 'harde belemmering', echter wel een belangrijk aandachtspunt.

Figuur 6 toont naast Rijksmonumenten en Rijksbeschermd stads- en dorpsgezichten ook de aanwezigheid van landgoederen met een oorspronkelijk historisch karakter binnen en nabij het onderzoeksgebied. Deze landgoederen zijn in de cultuurhistorische waardenkaart van Gelderland opgenomen. De landgoederen in het onderzoeksgebied zijn gerangschikt als landgoed onder het Natuurschoonwet 1928 (NSW), wat betekent dat deze landgoederen een oppervlakte van minimaal 5 hectare hebben, het landgoed een aaneengesloten gebied vormt en minimaal 30% van de totale oppervlakte bedekt is met houtopstanden of bestaat uit natuurterreinen. Voor een rangschikking als NSW landgoed mag het gebruik van deze landgoederen geen inbreuk maken op het natuurschoon.¹⁶ Het plaatsen van windturbines wordt hierbij niet expliciet genoemd. Om de vraag te beantwoorden of het natuurschoon wordt verstoord, zijn in het vervolg goede visualisaties nodig van de precieze turbineposities en -afmetingen, om een objectief beeld te schetsen van de invloed op de belevingswaarde van het natuurschoon. De aanwezigheid van deze landgoederen

wordt niet als 'harde' belemmering voor windenergie beschouwd, maar als aandachtspunt.

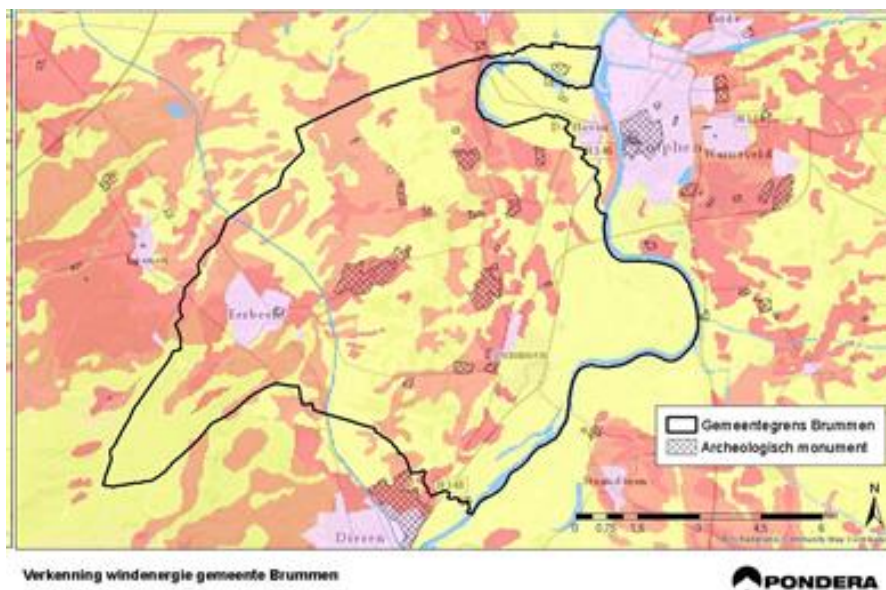

Figuur 8 Cultuurhistorische warden

Archeologie

Voor het aspect archeologie is de Archeologische Monumentenkaart (AMK) en de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW) geraadpleegd¹⁷. De AMK bevat informatie over archeologische monumenten, waaronder wettelijk beschermde monumenten. De IKAW laat voor heel Nederland zien hoe groot de 'trek kans' is om iets archeologisch waardevols aan te treffen. In Figuur 9 is een uitsnede van de AMK en IKAW weergegeven. Zoals te zien op de kaart heeft een aanzienlijk gedeelte van het onderzoeksgebied een lage (geel) of middelhoge (oranje) trek kans op archeologische waarden. Verspreid over het

onderzoeksgebied bevinden zich ook gebieden met een hoge (rood) trefkans en archeologische monumenten.

Figuur 9 Archeologie

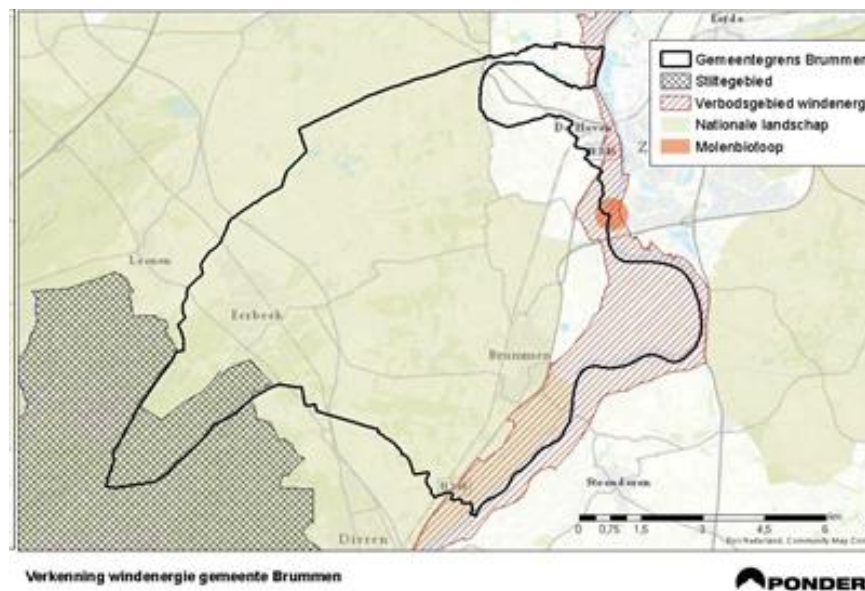
Bron: AMK en IKAW (bewerking door Pondera)

Over het algemeen kan het thema archeologie beschouwd worden als een relatief zachte belemmering. In de uitvoeringsfase kan doorgaans goed rekening worden gehouden met eventuele archeologische waarden door het verplaatsen van een windturbine, zodat de archeologische vindplaats of object niet wordt aangetast, of door het onder professionele begeleiding opgraven van het betreffende object.

Provinciaal beleid

In de Omgevingsverordening Gelderland (december 2018) zijn gebieden aangewezen waarin het plaatsen van windturbines is uitgesloten vanwege provinciale doelen (verbodsgebied windenergie). Volgens artikel 2.63 van de verordening maakt een bestemmingsplan het niet mogelijk om binnen deze

gebieden windturbines te plaatsen. Het onderzoeksgebied wordt aan de oostzijde begrensd door een verbodsgebied windenergie (zie Figuur 2.8). In deze analyse wordt het provinciale verbodsgebied voor windenergie als 'harde' belemmering beschouwd. Desondanks zijn er de theoretische mogelijkheden voor windenergie binnen dit gebied in beeld gebracht om inzicht te geven in het theoretische potentieel.

Figuur 10 Provinciaal beleid omgevingsverordening Gelderland

Bron: Omgevingsverordening Gelderland (december 2018)

Daarnaast zijn in de Omgevingsverordening Gelderland stiltegebieden aangewezen, waarin regels gelden ter voorkoming of beperking van geluidhinder. In het onderzoeksgebied is het stiltegebied Zuidoost Veluwe aanwezig (het overlapt met het Natura 2000-gebied Veluwe, zie Figuur 10). De regels die volgens de provinciale verordening in een stiltegebied van toepassing zijn betreffen gedragingen die het stille karakter van het gebied verstoren, zoals bijvoorbeeld het gebruiken van een motorvoertuig of bromfiets buiten de openbare weg (zie afdeling 3.4 geluidhinder). De verordening legt echter geen

maximale toelaatbare geluidwaarden vast voor stiltegebieden en er is geen sprake van geluidhinder veroorzaakt door windturbines of van een externe werking voor geluidhinder van het stiltegebied. Daarom wordt de aanwezigheid van het stiltegebied in de analyse niet als harde belemmering beschouwd, maar als aandachtspunt.

Artikel 2.7.2 van de Omgevingsverordening Gelderland legt vast dat een bestemmingsplan geen nieuwe bebouwing of beplanting mogelijk maakt voor gronden binnen een in de verordening aangewezen molenbiotoop als daardoor de windvang van een molen wordt beperkt. Het onderzoeksgebied overlapt voor een klein deel met een molenbiotoop aan de oostelijke kant, ter hoogte van Zutphen (zie Figuur 2.8). In de analyse wordt dit molenbiotoop als harde belemmering beschouwd.

Het westelijke deel van het onderzoeksgebied overlapt met het nationale landschap Veluwe (zie Figuur 10) Volgens artikel 2.56 van de Omgevingsverordening Gelderland maakt een bestemmingsplan geen ontwikkelingen mogelijk binnen nationale landschappen die de kernkwaliteiten daarvan aantasten. Een bestemmingsplan kan een bestemming die de kernkwaliteiten van nationale landschappen aantast alleen mogelijk maken, indien er sprake is van groot openbaar belang en er voor de realisering daarvan geen reële alternatieven zijn. Daarnaast moeten compenserende maatregelen plaatsvinden om te kernkwaliteiten te waarborgen. Aangezien het plaatsen van windturbines van groot openbaar belang is in het kader van de energietransitie, wordt de aanwezigheid van het nationale landschap Veluwe niet als 'harde' belemmering maar als aandachtspunt beschouwd.

Samenvatting ruimtelijke belemmeringen

Op basis van het voorgaande is in de volgende tabel per relevant aspect voor dit projectgebied beschreven welk criterium wordt gehanteerd, waar dat criterium op is gebaseerd (bron) en de eventueel gehanteerde toetsafstanden voor deze technisch-ruimtelijke analyse.

Hierbij is onderscheid gemaakt tussen 'hardere' en 'zachtere' belemmeringen. Bij 'harde' belemmeringen is sprake van afstanden die afgeleid zijn van wet- en regelgeving en daarin opgenomen normen. Binnen deze afstanden is het lastiger (maar niet geheel onmogelijk) om windenergie te realiseren. Buiten deze

afstanden kan, eventueel met beperkte maatregelen, worden voldaan aan de wettelijke eisen. Dit geldt voor infrastructuur, risicovolle objecten en woningen.

Zachte belemmeringen zijn belemmeringen die randvoorwaarden / aandachtspunten geven en waar combinatie met windenergie (in bepaalde gevallen) mogelijk is. Nader onderzoek in een volgende fase kan meer inzicht geven in de uiteindelijke randvoorwaarden. Nader onderzoek van zachtere belemmeringen kan echter ook resulteren in uitsluiting van windenergie op bepaalde locaties.

Tabel 3 Overzicht relevante hardere en zachtere belemmeringen voor projectgebied Brummen

Aspect	Hard of zacht	Bron	Criterium	Toetsafstand
Geluid	Hard	Activiteitenbesluit	Voor geluidgevoelige objecten ¹⁶ . L _{eq} = 47 dB; L _{night} = 41 dB.	400 meter
Slagschaduw	Hard	Activiteitenregeling	Voor gevoelige objecten ¹⁸ op minder dan 12x de rotordiameter die meer dan 17 dagen per jaar meer dan 20 minuten slagschaduw ondervinden.	400 meter
Panden	Hard	HRW (2020)	Halve rotordiameter	60 en 75 meter
Busleidingen	Hard	HRW (2020)	Ashoogte + halve rotordiameter OF werpafstand bij nominaal toerental wanneer dat groter is dan ashoogte + halve rotordiameter	180 en 241 meter
Risicobronnen	Hard	HRW (2020)	Ashoogte + halve rotordiameter OF werpafstand bij nominaal toerental wanneer dat groter is dan ashoogte + halve rotordiameter	180 en 241 meter
Hoogspanningsleidingen	Hard	HRW (2020)	Ashoogte + halve rotordiameter OF werpafstand bij nominaal toerental wanneer dat groter is dan ashoogte + halve rotordiameter	180 en 241 meter
Hoofdwegen	Hard	HRW (2020)	Halve rotordiameter	60 en 75 meter

POTENTIE WINDENERGIE

In dit hoofdstuk zijn de kansrijke locaties voor windenergie in het gemeentegebied van Brummen in beeld gebracht op basis van de voorgaande ruimtelijk-technische analyse. Vervolgens wordt aangegeven hoeveel windturbines er maximaal in het projectgebied kunnen worden geplaatst op basis van de uitgangspunten zoals beschreven in paragraaf 1.3. Daarnaast wordt een indicatie van het opgesteld vermogen en opbrengsten gegeven.

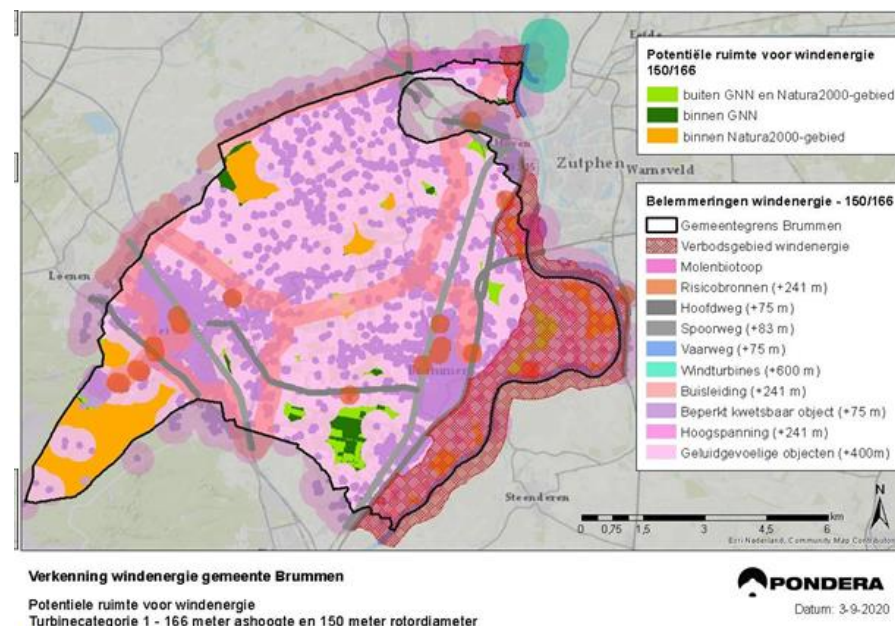
Harde belemmeringen en potentiële ruimte voor windenergie

In Figuur 3.1 en Figuur 3.2 zijn, per turbinecategorie, potentieel kansrijke ruimte voor de plaatsing van windturbines in het onderzoeksgebied weergegeven. Alle gebieden waar volgens deze figuren windenergie mogelijk is vallen buiten de 'hardere' belemmeringen zoals beschreven in Tabel 2.2. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen de ruimte voor windenergie buiten het Gelders Natuurnetwerk (GNN) en Natura 2000- gebieden (lichtgroene kleur), ruimte voor windenergie binnen het GNN (donkergroene kleur) en ruimte voor windenergie binnen Natura 2000-gebieden (oranje kleur). De theoretische ruimte voor windenergie binnen GNN en Natura 2000-gebieden is aangetoond om inzicht te geven in het potentieel. Echter, de realisatie van windenergie binnen deze natuurgebieden is onder ander sterk afhankelijk van de beschermde waarden en kwaliteiten van deze gebieden. Uit aanvullend onderzoek moet nog blijken of er significant negatieve effecten op instandhoudingsdoelen en/of de kernkwaliteiten optreden (zie paragraaf 2.3).

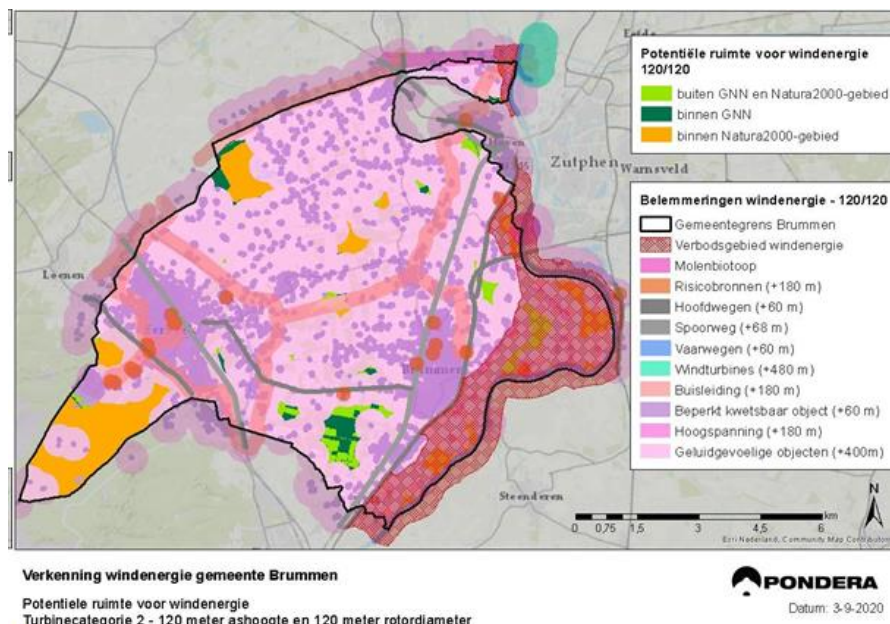
Binnen de in de figuren weergegeven hardere belemmeringen en bijbehorende effectafstanden is het lastiger, maar niet geheel onmogelijk, om windenergie te realiseren. Uiteindelijk is het een kwestie van maatwerk, waarbij er door bijvoorbeeld toepassing van stillere windturbines, stilstandvoorzieningen, veiligheidsmaatregelen of andere mitigerende maatregelen eventueel een minder grote afstand tot woningen en infrastructuur kan worden aangehouden.

Op de kaarten is te zien dat er potentiële ruimte is voor windenergie binnen de door de provincie aangewezen verbodsgebieden voor windenergie. Op dit moment is de realisatie van windenergie binnen deze gebieden niet mogelijk op basis van de provinciale regelgeving (zie paragraaf 2.6). De theoretische

mogelijkheden voor windenergie binnen dit gebied zijn in beeld gebracht om inzicht te geven in het theoretische potentieel.

Figuur 11 harde belemmeringen en potentiële ruimte voor windenergie Cat .1

Figuur 12 cat. 2

Plaatsingsmogelijkheden windturbines

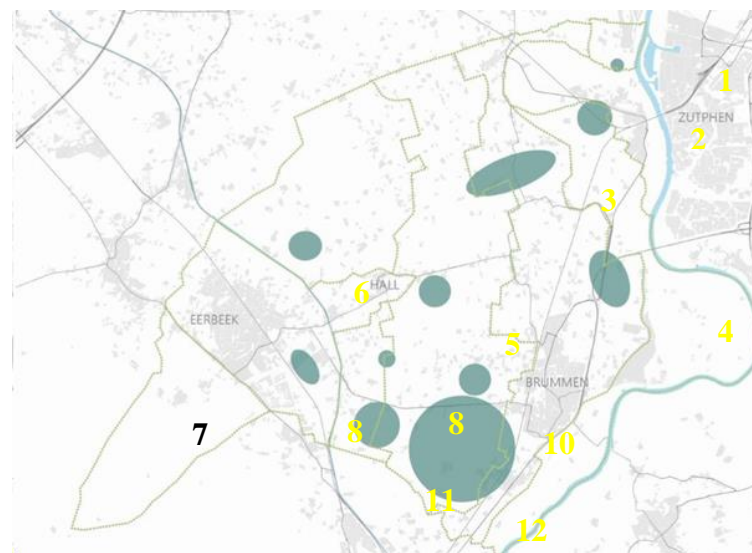
Voor het bepalen van het maximaal aantal te plaatsen windturbines in het projectgebied zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- In principe binnen de gebieden waar volgens Figuur 3.1 en Figuur 3.2 windenergie buiten GNN en Natura 2000 mogelijk is;
- Gevoeligheidsanalyse of plaatsing van additionele windturbines mogelijk is door minder afstand aan te houden tot infrastructuur of woningen.
- Gevoeligheidsanalyse of plaatsing van additionele windturbines mogelijk is door de turbines (deels) te plaatsen binnen GNN en/of overdraai van de wieken boven Natura 2000-gebieden toe te staan.
- Toepassen van expert judgement aan de hand van satellietbeelden
- Onderlinge windturbineafstand van circa 4 keer de rotordiameter;

In het gemeentegebied van Brummen zijn, op basis van de uitgangspunten van de ruimtelijk-technische analyse en expert judgement, totaal 12 locaties met

plaatsingsmogelijkheden voor windturbines. Het aantal windturbines verschilt per locatie en per turbinecategorie. Voor turbines met een as-hoogte van 166 meter en een rotor van 150 meter zijn er plaatsingsmogelijkheden voor totaal 21-27 turbines met een opgesteld vermogen van circa 100 tot 150 Megawatt (MW). Voor turbines met een as-hoogte en rotor van 120 meter zijn er plaatsingsmogelijkheden voor totaal 25-34 turbines met een opgesteld vermogen van circa 60 tot 135 Megawatt (MW).

Figuur 3.3 en Figuur 3.4 tonen per turbinecategorie de (globale) ligging van de 12 locaties en de indicatieve turbineposities. De figuren tonen daarnaast de geografische ligging van diverse aandachtspunten voor windenergie. Tabel 3.1 en Tabel 3.2 geven per locatie en turbinecategorie het aantal windturbines en de resultaten van de gevoeligheidsanalyse weer en benoemen eventuele aandachtspunten. De aanwezige aandachtspunten (of 'zachte' belemmeringen) sluiten een realisatie van windturbines niet op voorhand uit. Eventueel is er nader onderzoek en/of een toetsing van de effecten van de windturbines nodig en/of moet er maatwerk/mitigatie worden toegepast. Dit verschilt per aandachtspunt. Nader informatie over de aandachtspunten is terug te vinden in de desbetreffende paragrafen van hoofdstuk 2.

Figuur 13 plaatsingsmogelijkheden windturbines inclusief aandachtspunten

Tabel 4 maximum aantal turbines en aandachtspunten per locatie cat. 2

Locatie Nr.	Aantal turbines (150/166)	Aandachtspunten	Resultaat gevoeligheidsanalyse
1	1	- binnen laagvliegruimte; - overdraai boven GNN - binnen 1800m van RCE stads- en dorpsgezichten	Er is maar 1 turbine mogelijk.
2	1	- binnen 1800m van RCE stads- en dorpsgezichten	indien 350m voor geluid wordt aangehouden en 120m tot een buisleiding zijn er 2 turbines mogelijk
3	2	- onderlinge turbineafstand circa 1km - 1 turbine bevindt zich in nationaal landschap	indien 350m voor geluid wordt aangehouden zijn er 3 turbines mogelijk
4	2	-	indien 350m voor geluid wordt aangehouden zijn er 3 turbines mogelijk
5	1	- nationaal landschap	indien 350m voor geluid wordt aangehouden en 1 turbine binnen GNN wordt zijn er 2 turbines mogelijk
6	1	- binnen toetsingsvlak luchthaven Deelen - nationaal landschap	Er is maar 1 turbine mogelijk.
7	1	- binnen toetsingsvlak luchthaven Deelen - overdraai boven Natura 2000 - nationaal landschap	Er is maar 1 turbine mogelijk.
8	2	- binnen toetsingsvlak luchthaven Deelen - 1 WT draait boven GNN, andere turbine ligt binnen GO	Er zijn niet meer dan 2 turbines mogelijk.
		- binnen 1800m van RCE stads- en dorpsgezichten - nationaal landschap - mogelijk wordt op deze locatie iets gebouwd (volgens satellietbeeld)	
9	1	- nationaal landschap	indien 350m voor geluid wordt aangehouden zijn 2 turbines mogelijk, waarbij 1 WT boven Natura 2000 draait en 1 WT boven GNN
10	1	- overlap met GO - overdraai boven GNN - nationaal landschap	Er is maar 1 turbine mogelijk.
11	1	- nationaal landschap - binnen 1800m van RCE stads- en dorpsgezichten	indien 350m voor geluid wordt aangehouden zijn 2 turbines mogelijk, waarbij 1 WT binnen GO ligt
12	7	- overdraai van minimaal 1 turbine boven GNN - nationaal landschap - 4 WTs binnen NSW landgoed	Er zijn niet meer dan 7 turbines mogelijk.

Locatie Nr.	Aantal turbines (120/120)	Aandachtspunten	Resultaat gevoeligheidsanalyse
1	1	- binnen laagvliegruimte - binnen 1800m van RCE stads- en dorpsgezichten - overdraai boven GNN	indien turbines binnen GNN geplaatst worden zijn er 2 turbines mogelijk
2	2	- binnen 1800m van RCE stads- en dorpsgezichten	Er zijn niet meer dan 2 turbines mogelijk
3	3	Onderlinge afstand van de 3rde turbine >1km ten opzichte overige turbines - 1 turbine bevindt zich in nationaal landschap	Er zijn niet meer dan 3 turbines mogelijk
4	3	-	indien 350m voor geluid wordt aangehouden zijn er tot 5 turbines mogelijk (waarvan 1 binnen GO ligt)
5	1	- nationaal landschap	indien turbines binnen GNN geplaatst worden zijn er 2 turbines mogelijk
6	1	- binnen toetsingsvlak luchthaven Deelen - nationaal landschap	Er is maar 1 turbine mogelijk.
7	1	- binnen toetsingsvlak luchthaven Deelen - overdraai boven Natura2000 - nationaal landschap	Er is maar 1 turbine mogelijk.
8	2	- binnen toetsingsvlak luchthaven Deelen - 1 WT draait boven GNN, andere turbine ligt binnen GO - nationaal landschap - binnen 1800m van RCE stads- en dorpsgezichten - mogelijk wordt op deze locatie iets gebouwd (volgens satellietbeeld)	Er zijn niet meer dan 2 turbines mogelijk
9	1	- nationaal landschap	indien 350m voor geluid wordt aangehouden zijn er 3 turbines mogelijk (waarvan 1 WT boven Natura 2000 en 1 WT boven GNN draait)
10	1	- overlap GO - overdraai boven GNN - nationaal landschap	indien 1 WT op golfereen geplaatst wordt zijn er 2 turbines mogelijk
11	2	- 1 WT ligt binnen GO - nationaal landschap - binnen 1800m van RCE stads- en dorpsgezichten	indien 350m voor geluid wordt aangehouden zijn er 3 turbines mogelijk (waarvan 1 WT binnen GNN geplaatst wordt)
12	7	- nationaal landschap - 5 WTs binnen NSW landgoed	indien de turbines deels binnen GNN geplaatst worden dan zijn er 8 turbines mogelijk